T. C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL YETENEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ŞARKI KULLANIMI

Esraa Khaled Yousef ALSHAWABKEH

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul – 2018

T. C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL YETENEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ŞARKI KULLANIMI

Esraa Khaled Yousef ALSHAWABKEH

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman

YRD. DOÇ. DR. ALİ BENLİ

İstanbul - 2018

Tüm Kullanım Hakları

M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne aittir.

2018

ONAY

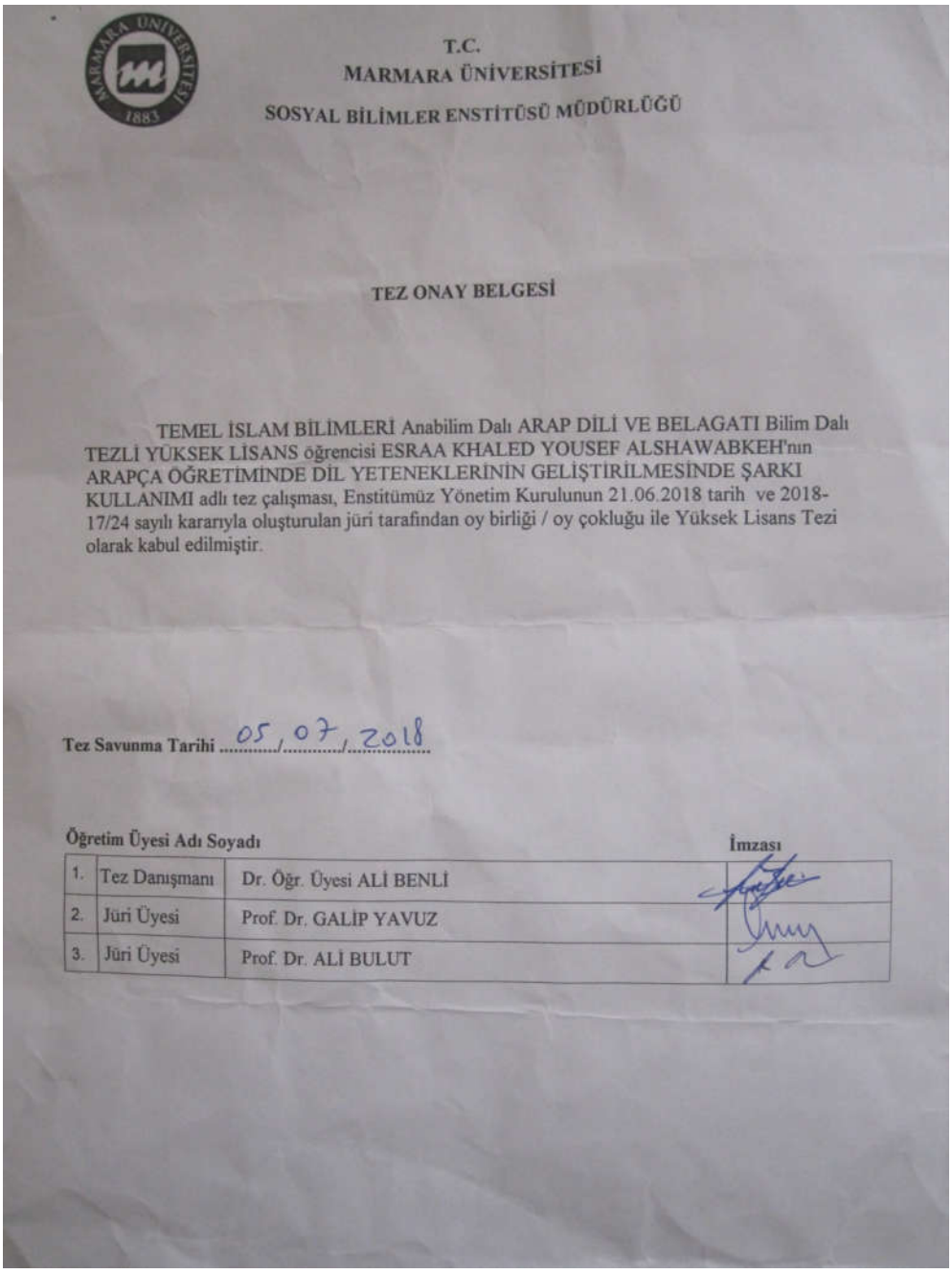

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ Anabilim Dalı ARAP DİLİ VE BELAGATI Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi ESRAA KHALED YOUSEF ALSHAWABKEH'nın ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL YETENEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ŞARKI KULLANIMI adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 21.06.2018 tarih ve 2018-17/24 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 05/07/2018

Öğretim Üyesi Adı Soyadı			**İmzası**
1.	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi ALİ BENLİ	
2.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. GALİP YAVUZ	
3.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. ALİ BULUT	

ÖNSÖZ

Son zamanlarda anadili Arapça olmayan topluluklar tarafından Arapçanın öğrenimine ve konuşulmasına büyük bir yönelim olduğu görülmektedir. Bunun, birçok farklı sebepleribulunmaktadır.

Arapçayı öğrenenlerin bir kısmı onu ticari ve ekonomik sebeplerle öğrenirken, bir kısmı diplomatik ve siyasi sebeplerle, bir kısmı İslam dinin kaynaklarını anlamak içinöğrenmektedir. Yabancılara Arapça öğretimi içinüslup, içerik ve öğretim araçları konusunda özel yöntemler geliştirilmesi gerekir. Dil öğretiminde farklı eğilimlere ve amaçlara hizmet eden yeniliklere ve gelişmelere tabi olmak gerekir. Bunun için yabancılara Arapça öğretimi uzmanlarının, öğrenciler üzerinde; bilimsel deneyler yapabilmek, modern çağa uygun yöntem ve üslupları geliştirirken de bu bilimsel deneylerdan faydalanabilmek için yabancılara Arapça öğretimi ve bu alana hizmet konusunda alan çalışmaları yapmaları gereklidir.

Yakın zamana kadar yabancılara Arapça eğtiminde, ana dili Arapça olanların öğretiminde izlenen yöntemin aynısı kullanılmaya devam edilmiş. Bu da yabancılara Arapça öğretiminde büyük bir zorluk yaratmıştır.

Bu tezde, Arapça dil öğretme yöntemlerinde yenileme ve çeşitlendirme yolları ele alınıp, ikinci bir dil olarak Arapçayı öğrenenlerin ve öğrenmek isteyenlerin kulağına ve kalbine Arapçayı yakınlaştırmak için çalışılmıştır.

Giriş bölümünde araştırmamın genel çerçevesi vebu konuda yapılmış diğer araştırmalardan bahsedilmektedir. Birinci bölümde, dil öğrenimi ve edinimini ele alan teorilere değinilmektedir. Ardından bunlara, dillerin öğretilmesinde takip edilen en önemli yöntemler ve okullar eklenmiştir, Dil becerileri, dil becerilerinin mahiyeti ve öğretim yolları konularından bahsedilmektedir. Sonrasında ise şarkılardan, şarkıların dil öğretiminde ve dil becerilerinin geliştirilmesinde nasıl kullanılacağından ve bu konudaki etkin rolünden, daha önce bu alanda uzmanlar tarafında yapılan deney ve araştırmalardan bahsedilmektedir. Ikinci bölümde saha araştırması ve araştırmanın yöntemi, grubu, modeli ve araçlarından bahsederek araştırmacıların iddia ettiği

teorilerin hipotezlerini kanıtlamak için kullanılan deneysel yaklaşımı ele alınmaktadır. Üçüncü bölümdeise araştırma sonuçları değerlendirilerek tavsiye ve önerilerde bulunulmuştur. Deney, ikinci bir dil olarak Arapçayı öğrenenlerde, dil becerilerinin geliştirilmesinde şarkıların kullanılmasının olumlu ve aktif bir etkisinin olduğunun kanıtlanmasıyla sona ermiştir.

Bu yolculuğumda bana yardımcı olan, manevi ve ilmi anlamda destek olan herkese; özellikle de anneme, babama, eşime, aileme, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ali Benli'ye, bilgisi ve görüşleriyle beni destekleyen arkadaşım Hacer'e teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum. Sevgi ve şükranlarımla.

Esraa Alshawabkeh

2018

ÖZET

Bu araştırmada; ikinci bir dil olarak Arapçayı öğrenenler nezdinde dinleme, konuşma, yazma ve okuma gibi Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımının etkisinin bilinmesi hedeflenmiştir. Araştırma, Marmara Üniversitesi'nde hazırlık sınıfında Arapça öğrenen Türk kız öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmacı, şarkıların bir araya getirilerek, analiz edilip sınıflandırıldığı çözümleyici-betimleyici yöntem ve deneysel yöntem olmak üzere iki yöntem izlemiştir. Araştırma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıflarında öğrenim gören 9 kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu grup üzerinde uygulanan ön test ve son testin alan sonuçları SPSS ile analiz edilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda Arapça dil öğretiminde şarkı kullanımının öğrencilerin dilin dört becerisini geliştirdiği, öğrencilerin derste ilgisini çektiği ve dil öğrenme sürecini eğlenceli hale getirdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Şarkıların Kullanımı, Arap Dili Eğitimi, Anadili Arapça Olmayanlar

ABSTRACT

This study aims to examine the effectiveness of using songs to develop Arabic language skills of students, who learn Arabic as a second language. To answer the questions of this study, the researcher adopted descriptive analytical and experimental methods. The sample of the study consists of nine students from the preparatory year at the Faculty of Theology at the Marmara University in Istanbul. The researcher used the one group as an experimental group. The songs used with them in the second term of the academic year (2016-2017), these included a skills test of 6 main questions, which was designed to be used as a pre-post test. The results of the study were analyzed using the SPSS program. The study indicated that there are statistically significant differences in the main scores of skills test in favor of experimental group in the post application. Which means that the use of songs in the teaching of Arabic language skills has had an effective impact on the development of Arabic language skills among students.

The researcher recommends the use of songs in the educational process of teaching the Arabic language as a second language, due to the positive impact on cognitive, emotional, aspects of learning, which in turn leads to improvements of the performance of student´s language skills in general.

Key words: using songs, teaching Arabic, as a second language.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **i**

ÖZET ..... **iii**

ABSTRACT ..... **iv**

İÇİNDEKİLER ..... **v**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **viii**

GİRİŞ **1**

1. 1. Araştırmanın Problemleri 2

1. 2. Araştırmanın Varsayımları: 2

1. 3. Araştırmanın Amacı: 2

1. 4. Araştırmanın Önemi 3

1. 5. Araştırmanın Sınırları 3

LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ 4

2. 1. ŞARKI KULLANIMINI ELE ALAN ARAŞTIRMALAR 4

2.1.1. en-Neşşar(2003): 4

2.1.3. Horn(2007): 5

2.1.4. Rantanasari(2007): 5

2.1.5. Siskova(2008): 6

2.1.6. Ahmed(2009): 6

2.1.7. Mufleh ve diğerleri(2009): 7

2.1.8. Xiangmind ve Manny(2009): 7

2.1.9. Chen ve Chen (2009): 7

2.1.10. Refiee(2010): 8

2.1.11. Işıl Güneş Modiri(2010): 8

2.1.12. Salma(2011): 9

2.1.13. en-Nahhal(2011): 9

2.2. ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE YORUMLAR 10

BİRİNCİ BÖLÜM: TEORİK ÇERÇEVE **13**

1.1. TEORİLER VE ÖĞRENİM YÖNTEMLERİ 13

1.1.1. Yabancı Dillerin Öğrenim Teorileri 13

1.1.2. Arap Dilini Öğreniminde, Dil Öğrenim ve Edinim Teorilerinin Kullanılması: 18

1.2. YABANCI DİL ÖĞRETİM METOTLARI 20
1.2.1. Dil Öğretiminde Kullanılan En Önemli Yöntemler ve Araçlar 20
1.3. DİL BECERİLERİ 22
1.3.1. Dil Becerisinin Tanımı 22
1.3.2. Dilin Görevleri 24
1.3.3. OKUMA BECERİSİ 25
1.3.4. DİNLEME BECERİSİ 28
1.3.5.YAZMA BECERİSİ 46
1.3.6.KONUŞMA BECERİSİ 51
1.4.ŞARKI 54
1.4.1. Şarkının Tanımı 54
1.4.2.Şarkının Eğitimdeki Önemi 55
1.4.3.Şarkı Çeşitleri 56
1.4.4. Şarkının Öğeleri 57
1.4.5. Şarkının Sınıftaki Sunum Şekli 57
1.4.6. Eğitici Şarkı Seçiminin Esasları ve Dayanakları 58
1.4.7. Eğitimde Şarkı Kullanımının Genel Hedefleri 60
1.4.8. Sınıfta Şarkı Sunumu Esnasında Kullanılabilecek Bazı Aktivite Önerileri 62
1.4.9. Yabancı Dil Öğretiminde Şarkının Rolü 62
1.4.10. Müzik ve Müziğin Zihne Katkısı: 64
1.4.11. Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Şarkının Rolü 67
İKİNCİ BÖLÜM: SAHA ARAŞTIRMASI **70**
2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 70
2.1.1. Deneysel Yöntem 70
3.1.2. Betimleyici Çözümleyici Yöntem 71
2.2. ARAŞTIRMANIN GRUBU 71
2.3. ARAŞTIRMANIN MODELİ 71
2.4. ARAŞTIRMANIN ARAÇLARI 72
2.4.1. Dil Becerileri İçin Ön ve Son Test 72
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ **81**
3.1. ARAŞTIRMANIN TEMEL SORUNUN CEVABI 81
3.2. SONUÇLARIN MÜZAKERESİ 88

3.3.TAVSİYELER..... 89
3.4.ÖNERİLER 90
SONUÇ..... **91**
KAYNAKÇA **92**
EKLER..... **105**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo numarası	Başlık	Sayfa numarası
1	t-testi (Paired-Samples t-test), deney grubunun kullanım öncesi ve sonrası ortalama puanları arasındaki farkın önemini belirlemek içindir	87
2	Tablo 2. Paragrafların toplam puanları üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları	90
3	Tablo 3. Dinleme becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları	91
4	Tablo 4. Konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları	92
5	Tablo 5. Okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları	92
6	Tablo 6. Yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları	93

KISALTMA VE SEMBOLLER

a.g.e.: Adı geçen eser

Bkz. : Bakınız

s. : Sayfa

ün. : Üniversite

c. : Cilt

GİRİŞ

Günümüzde şarkı, özellikle öğretimde kullanılan eğitim yöntemlerinden biri kabul edilir. Şarkının hem çocukların hem de büyüklerin eğitiminde kullanıldığını görmekteyiz. Nitekim öğretimde şarkıların kullanımı, eğlenceli ve motive edici olmakta ve öğrencinin ilgisini çekmektedir.

Dil, matematik vb. birçok dersin eğitiminde şarkı kullanılmıştır. Ayrıca hangimiz bir şiiri şarkı söyleyerek ezberlemedik, hangimiz bir şeyi ezberlemek için melodili bir şekilde mırıldanmadık? Birçok araştırmacı ve dil eğitimcisi, öğretimde, özellikle de kelime öğretimi ve dil becerilerinin öğretiminde şarkı kullanımına odaklanmıştır.

Araştırmacılar bu alanda yaptığı birçok araştırma, okuma, dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve hatta yazma gibi dil becerilerinin gelişimi için öğretimde şarkı kullanımının etkisine ve başarısına vurgu yapmıştır. Bunun yanı sıra şarkıların, hafızanın kuvvetlendirilmesinde önemli bir rolü vardır. Araştırmacıların alzaymır (Alzheimer) hastaları üzerinde yaptığı bir araştırmada, hastalara her gün şarkı dinletilmiş, sonrasında hastaların dil becerilerini ve hafızalarını kullanmaları konusunda iyi bir gelişme gösterdikleri fark edilmiştir.

Ayrıca birçok araştırmacı şarkı dinlemenin, öğrendiği dili konuşan halkın kültürüne karşı öğrencide bir bilinç oluşturmada önemli rolü olduğunu vurgulamıştır. Şarkı ve müzik evrensel dillerdir. Bunlar aracılığıyla kişi, görüşlerini ve duygularını herhangi bir açıklamaya ihtiyaç duymadan aktarabilir. Her devletin, kültürün ve toplumun; kendisini, geçmişini, yaşadığı dönemi, yaşam şartlarını, sevinçlerini, hüzünlerini ifade eden kendine has müziği ve şarkısı vardır. Dil ve iletişim de evrenseldir. Yazının ortaya çıkışından önce, bilgi ve kültür aktarımında kullanılmıştır.

Şarkı aracılığıyla eğitim sürecini geliştirebiliriz ki bunu ana dili Arapça olmayanların Arapça öğrenimi bağlamında ele alıyoruz. Yine şarkı aracılığıyla dört dil becerisini öğretebiliriz ve kelime hazinesini geliştirebiliriz.

1. 1. Araştırmanın Problemleri

Araştırmanın problemlerinin temel sorusu şudur:

Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler için Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımının etkisi var midir?

Bu temel sorudan aşağıdaki sorular çıkarılır:

1- Dinleme becerisi üzerine yapılanön test ve son testte,deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05)var mıdır?
2- Konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar(α=0. 05) var mıdır?
3- Okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar(α=0. 05)var mıdır?
4- Yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) var mıdır?

1. 2. Araştırmanın Varsayımları:

1- Dinleme becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.
2- Konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar(α=0. 05)yoktur.
3- Okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar(α=0. 05) yoktur.
4- Yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.

1. 3. Araştırmanın Amacı:

Araştırma, aşağıdaki amaçları ispat etmeye çalışmıştır:

1- Yapılandeney öncesi ve deney sonrası dilsel beceri testlerinde öğrencilerin ortalama puanları arasında istatiksel seviyefarklarının tespiti.

2- Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler nezdinde dinleme becerisinin gelişiminde sarkıkullanımının etkisini inceleme.
3- Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler nezdinde yazma becerisinin gelişiminde sarkıkullanımının etkisini inceleme.
4- Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler nezdinde okuma becerisinin gelişiminde sarkıkullanımının etkisini inceleme.
5- Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler nezdinde konuşma becerisinin gelişiminde sarkıkullanımının etkisini inceleme.

1. 4. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi aşağıdakileri şarkıların dil öğretiminde kullanımı aşadakı hedefleri gerçekleştirmiştir:

1- Yabancı bir dil olarak Arapça eğitiminde öğreticinin bu yöntemi daha az vakitte ve daha az çabayla bilgilerin ulaştırılmasına yardımcı olabilir.
2- Bu yöntem, öğrencilerin bilgileri daha hızlı ve eğlenceli bir şekilde almalarına katkıda bulunabilir.
3- Bu yöntem, genelde yabancılara Arapça öğretiminde modern yöntemler aracılığıyla araştırmacıların öngörüde bulunabilmelerine fayda sağlayabilir.
4- Bu çalışma, bu alandaki uzmanlara, Arap dili öğretiminde yeni fikirler ve yenilikçi yollar önerebilir ve bir Arapça öğretim metodu olarak kullanılabilir.
5- Bu araştırma, genelde Arapça müfredatının ve özelde yabancılara yönelik Arapça müfredatının hazırlanmasına ve planlanmasına hizmet edenlerin dikkatlerini, şarkının öğretimindeki rolüne ve şarkının öğritim yöntemlerine dahil edilmesi konusuna yönlendirmeye katkı sağlayabilir.

1. 5. Araştırmanın Sınırları

- **Zaman sınırlaması:** Araştırma 2016-2017 eğitim yılının bahar döneminde uygulanmıştır.

- **Mekan sınırlaması:** Marmara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi
- **Kişi sınırlaması:** Hazırlık sınıfı kız öğrencileri (9) kişi.
- **Konu sınırlaması:** Yabancılara Arapça öğretiminde dil becerilerinin gelişiminde Arapça şarkıların kullanımı.

LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Araştırmacının, araştırma konusuyla ilgili geçmiş araştırmaları incelemesi neticesinde öğretiminde şarkıları kullanan birçok araştırmabulunmuştur. Nitekim bu araştırma, tarih süreç içerisinde uygulanışına göre en eski araştırmalardan başlayarak en yenilerine ulaşıncaya kadar, düzenli bir şekilde gelişerek sunulacaktır.

Araştırmanın hedefleri, araştırma grubu ve modeli, araştırma yöntemi, araştırmanın aracı, her araştırmada ulaşılan en önemli sonuçlar verilecektir. Bunların ayrıntıları şöyledir:

2. 1. ŞARKI KULLANIMINI ELE ALAN ARAŞTIRMALAR

2.1.1. en-Neşşar(2003):[1]

Araştırma, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminde interaktif oyunların ve şarkıların kullanımının etkisini ölçmeyi hedeflemiştir. Araştırmacı, araştırmasını deneysel yöntem üzerine bina etmiştir. Araştırma, Mısır'daki Miniyeh, Beni Suveyf veel-Feyyum şehirlerindeki farklı okullardan 303 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmacı deneyde, İngilizceyi ikinci bir dil olarak öğrenen öğrenciler üzerinde, dinleme ve konuşma becerilerindeki değişimi ölçmek için ön test- son test kullanmıştır. Bu sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Şarkıların, ikinci bir dil olarak İngilizceyi öğrenen öğrenciler üzerinde dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminde olumlu büyük bir etkisi vardır.

[1] En-Neşşar N.A.(2003). " *The Effectiveness of Using Interactive Games and Songs on the Development of Listening and Speaking Skills. In EFL one class rooms schools in Menia , Bani Sueif and Fayom . Mısır.* " Future of Arab Education,Vol.9,No 30., s 5-39

- İnteraktif oyunların, ikinci bir dil olarak İngilizceyi öğrenen öğrenciler üzerinde konuşma becerilerinin gelişiminde olumlu büyük bir etkisi vardır.

2.1.2. Mardliyatun(2007):[2]

Araştırma; İngilizce çocuk şarkılarının kullanılmasının, öğrencilerin İngilizce konuşma yeteneğini geliştirip geliştirmediğini ve İngilizce telaffuzun öğrenimindeİngilizce çocuk şarkılarını kullanmanın etkili olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma modeli, yirmi ikisi (22) erkek ve yirmi üçü (23) kız olmak üzere toplamda kırk beş (45) öğrenciden oluşmuştur. Araştırmacı, araştırmasında çalışma yöntemini benimsemiş, araç olarak da başarı testi, gözlem alanı ve röportajı kullanmıştır. Araştırmanın sonuçları, çocuk şarkılarıyla öğrenme ve öğretme sürecinin, İngilizcede öğrencilerin yeteneklerini geliştirebileceğini ortaya koydu.

2.1.3. Horn(2007):[3]

Çalışmanın amacı, müzik kullanımının, İngilizceyi ikinci bir dil olarak öğrenen (yabancı) öğrencilerdeki dinleme becerilerinin gelişimi üzerindeki etkisini ölçmektir. Araştırma modeli birisi test grubu ve diğeri kontrol grubu olarak iki sınıftan oluşmaktadır. Araştırmanın aracı, yeterlik testi ve öğrencilere yapılan ankettir. Araştırma, müzik ve hareketlerin kullanımının, özellikle erken eğitim döneminde, ikinci dil olarak öğrencilerin İngilizce edinimi üzerinde başarılı bir sonuç verdiğini ortaya koymuştur.

2.1.4. Rantanasari(2007):[4]

Bu araştırma, öğrencilerin İngilizce kelimeleri telaffuzlarına İngilizce şarkıların, nasıl olumlu yönde etki ettiğini açıklamaya çalışmıştır. Araştırma, 7. sınıf öğrencilerinden otuz (30) öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmacı ses çıkışlarında yeterlilik testini, anketi ve notlarıkaydetme metodunu kullanmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin performanslarının

[2]Mardliyatun, N. (2007)."*Children Songs as Media in Teaching English Pronunciation*".Fainal Project .University Niageri Sermnarg.
[3] Horn,C.A.(2007). "*English Second Language Learners: Using Music to Enhance the Listening Abilities of Grade ones.*" University of South Africa. Retrieved2009, from: htpp://etd.unisa.ac .za.ETDdb/theses/available/etd/09212001331/unrestricted/disertation.pdf
[4]Rantanasari, H . (2007). *Songs to Improve the Students Achievement in Pronunciation English Words. final Project. English educational program Bachelor's, Degree, Semarang State University. Endonezya*

son testte, ön testteki performanslarından daha iyi ve daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları, İngilizce kelimelerin telaffuzu öğretilirken şarkı kullanımının, öğrencilerin performanslarını geliştirdiğine işaret etmektedir.

2.1.5. Siskova(2008):[5]

Bu araştırma, popüler İngilizce şarkıların, İngilizce kelime dağarcığının gelişimine etkisini ölçmeye çalışmıştır. Araştırmacı deneysel yöntemi kullanmıştır. Araştırma modeli on sekizi (18) 8. Sınıflardan, on sekizi (18) 9. Sınıflardan, on altısı (16) 7. sınıflardan olmak üzere toplamda elli iki (52) öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada anket ve yeterlilik testi kullanılmıştır. Araştırma, İngilizce şarkı kullanımının, öğrencilerin yeni kelime hazinesi edinmelerine önemli katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.

2.1.6. Ahmed(2009):[6]

Araştırma, ilkokul aşamasındaki öğrencilere, müzikal oyunlar ve şarkılar aracılığıyla bazı eğitim programları kavramlarını öğretmek üzere müzik eğitimi öğretmeni hazırlamayı amaçlamaktadır. Araştırma modeli, Şübre (Mısır) şehrindeki Nahda Okulu'nun ilkokul 6. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmacı, araştırmasında betimleyici çözümleyici yönteme dayanmıştır. Araştırmasında müzikal fikirler oluşturmada; şarkılar ve ilkokul seviyesindeki çocuğunders programındaki bazı kavramların daha kolay öğrenmesine dayanan temel eğitimine yardımcı olacak müzikal oyunlargibi araçlar kullanmıştır. Ayrıca, önde gelen profesörlerden ve öğretim üyelerinden müzisyenlerin ve eğitimcilerin görüşleri incelenmiştir. Müzikal oyunlar ve şarkılar aracılığıyla ilkokul aşamasındaki çocuğa farklı bazı eğitim materyalleri kavramlarının öğretilmesi için müzik eğitimi öğretmeninin kullanabileceği birtakım araçlar ve yöntemlerin tanımlanması, bu araştırmanın en önemli sonuçlarından biridir. Araştırmanın bir diğer önemli sonucu ise; farklı bazı eğitim materyallerinin nasıl kolayca öğretildiği konusunda müzik eğitimi öğretmenine yol gösterme örneği gibi üç farklı örneğe ulaşılmasıdır.

---

[5] Siskova ,D. (2008).*Teaching Vocabulary Through Music .Diploma thesis, Faculaty os Education , Masaryk University.*Brno, Çekya

[6] Ahmed, Kamalya.(2009). "*Eydat Muallimu el-terbiye el-musikiyye li-tadrisi bazi mefâhîm el-mavaddi'd- dirasiyye li-etfâli'l-merhaleti'-l-ibtidayye min hilal el-ginâ ve el-elâb el-musikiyye. Araştırma 16. Ulusal Konferansa sundu* (el-tâlimu el-camiî el-arabi ve davruhu fi tetviri el-taâlim kabl el-camiî) Mısır, Ayni-Şems ,Üniversite Eğitimini Geliştirme Merkezi. S: 761-809.

2.1.7. Mufleh ve diğerleri(2009):[7]

Araştırmanın amacı; geleneksel yönteme kıyasla, ezgi ve müzikal üslupla bir araya getirme becerisinin 1. sınıf öğrencilerine kazandırılmasında alıştırma yöntemi ve bilgisayarlıuygulamakullanımının etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırma modeli Deyr Ebu Said İlkokulu'nun elli sekiz (58) öğrencisinden oluşmuştur. Bu araştırma modeli rastlantısal olarak üç gruba ayrılmıştır.

2.1.8. Xiangmind ve Manny(2009):[8]

Bu araştırma, yaşça büyük öğrencilerin ikinci bir dil olarak İngilizce kelimeleri kazanımında şarkı kullanımının etkisini karşılaştırmayı hedeflemiştir. Araştırmacılar deneysel yöntemi takip etmişlerdir. Deneyin materyali ise yeterlilik testidir. Araştırma neticesinde, İngilizce şarkı kullanımının çeşitliliği, İngilizce yeterlilik seviyesinde farklılıklar oluşmasına sebep olmuştur.

2.1.9. Chen ve Chen (2009):[9]

Bu araştırma, şarkı kullanımının, İngilizce öğrenmenin temel safhasındaki öğrencilerin motivasyonunu etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmaya, öğritim ve performans motivasyonları arasındaki ilişkiyi doğrulamaya çalışmaktadır. Araştırma modeli, Tayvan kuzeyinde bir ilköğretim okulunda altıncı sınıf öğrencilerinin (üçü kız ve ikisi erkek sınıfı) beş sınıfını kapsamaktadır.

Araştırma tamamlandığında öğrencilerin çoğu şarkıları öğrenme konusunda gayretli ve ilgili bulunmaktadır. Öğrencilerin İngilizceyi öğrenme motivasyonları deneyi içselleştirmelerinin ardından daha da artmıştır.

---

[7]Mufleh ve diğerleri, 2009. "*Eser istihdamu namati't-tadrib ve el-mumarese el-muhavseb fi iktisab telebatu el-saffi –el-avvel el-asasî li maharet el-camî mukarane mauslubay el-musıka ve el-anaşîd ve el-tarıka el-taklıdıyye*"Umm Al - Qura Üniversitesi Eğitim ve Psikolojik Bilimler Dergisi,Suudi Arabistan İkinci Sayı. S:401-432.

[8]Xiangmind ve Manny, 2009."*Effectiveness of Music on Vocabulary Acquisition Language Usage and meaning for Mainland Chinese ESL Vocabulary*." Journal Articles , Reports Evaluative . http//www.eric.ed.gov . Published by: Ohio Music Education Association

[9]Chen, Ya . ve Chen,(2009). "*The Effect of Englihs Popular Songs on Learning Motivation and Learning Performance* "The Internet TESL Journal Retrie ,Sept.2009,From: www.google.com search.

İngilizcede özellikle dinleme ve dinlediğini anlama becerisi konusunda öğrencilerin farklı yeteneklerinin geliştiği fark edilmiştir. Araştırmacı, öğrencilerin çalışma motivasyonu ve performansın doğası arasında güçlü ve istikrarlı bir ilişki bulmuştur.

2.1.10. Refiee(2010):[10]

Dinlediğini anlama, ani ve gecikmeli çağrışım konusunda nükteli şarkıların etkisini araştırmak hedeflenmiştir**.** Araştırma modeli İran Enstitülerinde eğitim gören otuz(30) öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmacı araştırmada deneysel yöntemi kullanmıştır. Araştırmanın aracı ise öntest ve son testtir. Anlama testinde, deney grubunun performansının, kontrol grubunun performansından daha iyiolması araştırmanın en önemli sonuçlarından biridir. Fakat şarkıların etkisi ön test ve son test sonuçları arasında büyük bir farklılık yaratmamıştır.

2.1.11. Işıl Güneş Modiri(2010):[11]

Bu araştırma, beş (5) yaşındaki çocukların yabancı dil öğreniminde şarkıların etkisini gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Çocuklar iki farklı anaokulundan kontrol ve deney grubu olmak üzere rastlantısal olarak seçilmiştir. Kontrol grubunda anaokullarındaki alışılagelmiş eğitim uygulanmıştır. Deney grubunda ise, araştırmacı grubun hazırladığı şarkılar, kelimeler ve yabancı cümlelerden oluşan plan uygulanmıştır. Araştırma grubu on beşi(15) kontrol grubundan, on beşi(15) deney grubundan olmak üzere otuz (30) çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, müzik ve şarkılar yoluyla öğrenen çocukların dil performansı, kontrol grubu çocuklarının performansından çok daha iyidir.

---

[10] Refiee,M .(2010). " *The Application of Humorous Songs in EFL Classrooms and its Effectson listeningComprehension*." Vol . 3, No:4 , December. English Language Teaching dergesi. Esfehan, Iran Kanada Bilim ve Eğitim Merkezi tarafından yayınlandı.

[11] Işıl Güneş Modiri, *Okul Öncesinde Müzik Aracılığı İle Yabancı Dil Öğretimi*, Karadiniz Teknik üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi,Müzik Eğitimi ABD, Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

2.1.12. Salma(2011):[12]

Bu araştırma, Fen dersinin işlenişinde marşların kullanılmasının, Gazze'deki ilkokul 3. Sınıf öğrencilerinin başarı seviyelerindeki etkisinin bilinmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Araştırma modeli, ilkokul 3. sınıf öğrencilerinden kız ve erkek olmak üzere yüz kırk iki(142) öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmacı, betimleyici çözümleyici yöntemi takip etmiştir. Araştırmacı, Filistin fen kitabının birinci ve ikinci bölümlerini, marşlarla eğitim yapılabilecek konuları belirlemek için analiz etmiştir. Araştırmacı araştırmasını uygulamak için deneysel yöntemi kullanmıştır. İlkokul3. sınıf Filistin fen dersi müfredatı için özel bir marş listesi hazırlamış ve bu marşlar , hakemler ve uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Ön test ve son test olmak üzere fen dersinde marş kullanımının öğrencilerin başarılarındaki etkisini ölçmek için iki test hazırlanmıştır. Öğrencilerin fen dersindeki eğilimlerini ölçmek için, deneydenönce ve deneyden sonra olmak üzere eğilim ölçekleri hazırlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; son testte, deney grubu ve kontrol grubunun seviyeleri arasında, marş yöntemi ile fen dersini öğrenen deney grubunun lehine olacak şekilde anlamlı istatistiksel farklılıkların olmuştur. Ayrıca deneyden sonraki eğilim ölçeğinde deney grubu ve kontrol grubu arasında, marş yöntemi ile fen dersini öğrenen deney grubunun lehine olacak şekildeanlamlı istatistiksel farklılıklar olmuştur.

2.1.13. en-Nahhal(2011):[13]

Araştırma Rafah Devlet Okulu'ndaki 4. sınıf öğrencileri arasında İngilizce çocuk şarkılarının İngilizce kelimelerin gelişimi üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma modeli, Ukbe bin Nafî Erkek İlkokulu'ndan altmış (60) erkek, Rabiatu'l-Adeviyye Karma İlkokulu'ndan altmış (60) kız öğrenciyi kapsamaktadır. Öğrenciler deney grubu ve kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Araştırmacı deneysel yöntemi kullanmıştır. Deney grubunda marşları kullanmıştır. Kontrol grubunda ise, sıradan yöntemi kullanmıştır. İngilizce kelimelerin gelişimi üzerinde marşların etkisini ölçmek için otuz beş (35) metinden oluşan bir test hazırlanmıştır. Kelime testinin

[12] Salma, Hemlac (2011). " *Tavzifu el-naşîd el-gınaî fi tedrisi maddat el-ûlum li talamîz el-ssaf el-salisu el-asasi fi Gazze*"Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Fakültesi. El- camiatu el-islamiyye,Gazze.

[13]El-Nahhal Muhammed, (2011). "*Eseru istihdam naşîdul etfal fi tanmıyeti müfradatü el-lugatı el-ingliziyye lada tüllab el-saffî el-rabî el-esasi fi medaris Rafah el-hukumiyye*".Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Fakültesi. El- camiatu el-islamiyye, Gazze . Filistin.

ortalama puanında cinsiyet değişkenine bağlı olarak, son uygulamada deney grubunun kız öğrencileri lehine anlamlı istatistiksel farklılıklar vardır.

2.2. ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE YORUMLAR

Araştırmacı, önceki araştırmaların birçoğunun eğitimde; şarkıların ve dil oyunlarının kullanımı gibi şık, monotonluktan ve rutinden uzak bir üslupla, dil eğitiminin eğitsel yönüne hizmet eden eğlenceli, etkili ve öğrenciye çekici gelen modern yöntemlerin takip edilmesinin zaruretine odaklandığını farketmiştir. Ayrıca, araştırmaların büyük bir kısmı, çoğunlukla ilkokul çağındaki küçük yaş grubundaki çocukların eğitiminde şarkı kullanımının etkisini ele aldığı fark edilmiştir. Araştırmaların çoğunda ele alınan dil genellikle İngilizcedir. Nitekim bu alanda Arap diline hizmet eden çalışmalar, neredeyse yok denecek kadar azdır. Yine bu araştırmalar, ikinci bir dil olarak İngilizceyi öğrenen öğrenciler üzerinde telaffuzun, dinleme ve konuşma becerisinin gelişiminde şarkıların etkisini işlemiştir.

Önceki çalışmaların gözden geçirilmesiyle, bu araştırmaların gerçekleştirilmesindeki amaçlar, gerçekleştirildiği ortamlar, ele aldığı değişkenler, takip ettiği yöntemler, kullandığı araçlar farklılaştıkça, araştırmaların da çoğaldığı ve farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu noktada araştırmacı, günümüz araştırmaları ile önceki araştırmaların en önemli ortak ve farklı yönlerini gözden geçirecektir.

Bu araştırma, şu yönlerden önceki araştırmalarla şu yönlerden aynıdır:

a) Amaç: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalarda aynıdır: Refiee'nin (2010), Horn'un (2007), en-Neşşar'ın (2003), Işıl Güneş Modiri'nin (2020) araştırmaları.
b) Model: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalarda aynıdır: Xiangmind ve Manny'nin (2009), Refiee'nin (2010) araştırmaları.
c) Yöntem: Araştırma bu konuda önceki araştırmalarda aynıdır: Xiangmind ve Manny'nin (2009), en-Nihal'in (2011), en-Neşşar'ın (2003), Refiee'nin (2010), Siskova'nın (2008), Chen ve Chen'in (2009), Işıl Güneş Modiri'nin (2010) araştırmaları.

d) Araçlar: Araştırma bu konuda önceki araştırmalarda aynıdır: en-Neşşar'ın (2003), Siskova'nın (2008), Chen ve Chen'in (2009), Refiee'nin (2010) çalışmaları.
e) Sonuçlar: Araştırma bu konuda önceki araştırmalarda aynıdır: Refiee'nin (2010), Horn'un (2007), en-Neşşar'ın (2003) araştırmaları.

Bu araştırma, şu yönlerden önceki araştırmalarla farklılık gösterir:

a) Amaç: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalardan farklıdır: en-Nihal'in (2011), Salma'nın (2011), Xiangmind ve Manny'nin (2009), Mufleh ve diğerlerinin (2009), Siskova'nın (2008) araştırmaları.
b) Model: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalardan farklıdır: en-Nihal'in (2011), Xiangmind ve Manny'nin (2009), Mufleh ve diğerlerinin (2009), Siskova'nın (2008) araştırmaları.
c) Yöntem: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalardan farklıdır: Salma'nın (2011), Ahmed'in (2009), Mardliyatun'un (2007) araştırmaları.
d) Araçlar: Araştırma bu konuda önceki şu araştırmalardan farklıdır: Ahmed'in (2009), Mardliyatun'un (2007), Mufleh ve diğerlerinin (2009) araştırmaları.
e) Sonuçlar: Araştırma bu konuda önceki araştırmalardan farklıdır: Mufleh ve diğerlerinin (2009) araştırmaları.

Önceki araştırmaları incelediğimizde bunların çoğunun şu özelliklere sahip olduklarını görebiliriz:

a) Araştırma modellerinin birçoğu ileri eğitim seviyesindeki öğrencilerdir (ilkokul döneminde).
b) Önceki araştırmalar, Arap veyabancı ülkeler olmak üzere farklı ülkelerde gerçekleştirilmiştir.
c) Araştırmaların araçları, her araştırmanın kullandığı değişkenlere göre çeşitlenmiştir.
d) Önceki araştırmaların çoğu, şarkıların duygusal ve bilişsel iletişimin bir yöntemi olarak öğretilmesinin önemi ve öğrencilerin başarılarını artırmada rol oynadığı konusunda ittifak etmiştir.

Araştırmamızı önceki araştırmalardan ayıran özellikler şunlardır:

a) Bu araştırma, Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımını ele alan araştırmaların ilki sayılmaktadır.
b) Bu araştırma, yabancı dil olarak Arapçayı öğrenenler için Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımını ele alan araştırmaların ilki sayılmaktadır.
c) Bu araştırma, çocukları ele alan önceki araştırmaların aksine, yaşları on sekiz (18) ila on dokuz (19) arasında değişen ileri yaş grubu öğrenciler üzerinde odaklanmıştır.
d) Bu araştırma, tek seferde dört dil becerisini birden ele alan ilk araştırma sayılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM: TEORİK ÇERÇEVE

Bu bölüm araştırmanın teorik çerçevesini, üç kısma ayırarak incelemiştir. Birinci bölümde yabancı dillerin öğrenim teorilerinden, bu teorilerden faydalanılmasından ve yabancı dillerin öğrenim yöntemlerinden bahsedilmektedir. Teorik çerçevenin ikinci bölümünde ise, dört dil becerisinin mahiyeti ve bu becerilerin eğitiminde takip edilen en bariz araçlardan bahsedilmektedir. Üçüncü bölümde ise, şarkılar ve bu şarkıların dil eğitimindeki kullanımından bahsedilmektedir.

1.1. TEORİLER VE ÖĞRENİM YÖNTEMLERİ

1.1.1. Yabancı Dillerin Öğrenim Teorileri

İster ana dili olsun, ister ana dil dışında ikinci bir dil olsun, insanın dil kazanımını inceleyen, açıklayan ve bu konuda teoriler ortaya koyan birçok teori vardır. Bu teorilerden bir tanesine doğru saymamız ya da bir tanesiyle yetinmemiz mümkün değildir. Her teorinin doğru ve yanlış yönleri vardır. Ayrıca, teorik ve pratik yönleri birbirinden ayırmak mümkün değildir. Her teorinin ispat etmeye çalıştığı bir pratik yönü vardır. Bu teorilerin bilinmesi, dil için strateji, üslup ve uygun eğitim yöntemleri seçilmesine yardımcı olur. Larsen Freeman ve Long bu konuyla ilgili *"Teoriden modele, bakış açısından hipoteze uzanan dil edinimi ve eğitimini incelemek için kırktan fazla yöntem vardır. Yani, edinim ve eğitim olgusunu açıklamak için kendisine dayanılan bütün teoriler yeterince kapsamlı açıklamalar değillerdir. "*[14]

Bu teoriler üç temel başlığa ayrılmıştır. Bunlar:

1.1.1.1.Fıtrî (Yapısalcı) Teoriler:

İnsanındil öğrenmek için biyolojik fıtrî bir yeteneğe sahip olduğu varsayımı üzerine, dil edinimini açıklayan teorilerdir. Bu teoriyi savunanlar, insanın dil edinimi

[14]Larsen –Freeman Diana and Long Maichael (1992) *An introduction to second language acquisition research ,* London, Longman. S: 398.

yetisiyle donanmış olarak doğduğunu iddia ederler. Bunun delili ise; dilsel, cinsel, ırksal ve çevresel arka plandan bağımsız olarak, insanlarda dilin genel özelliklerinin varlığıdır. Ayrıca bu teoriyi savunanlar, insan beyninde dilin bileşenlerini elde etmekten sorumlu biyolojik parçaların olduğuna inanırlar. Bu teorilerin savunucular Chomsky, Krashen, Maclaughlin'dir.

1.1.1.2. Chomsky Genel Dilbilgisi Teorisi

Chomsky, "genel dilbilgisi" şeklinde isimlendirdiği insanın kendi genel dil bilgisi ile donatılmış olarak doğduğuna inanmaktadır. Chomsky'e göre bu dilbilgisinin delili iki kaynağa dayanır:

1.1.1.2.1.Teorik Kaynak

Chomsky bu teorisinde, dil edinme hızını ve bu edinmenin mantığını çerçeveler ve aşamalar dâhilinde açıklayan gizli bir dilbilimsel bilginin varlığının zaruri olduğunu iddia eder. Chomsky ayrıca, insanın dışarıdan maruz kaldığı dilsel etkilerin yeterli olmadığını eklemiştir. Bu dilsel dış etkiler, doğru dilbilgisine göre dilin edinimini ve meydana gelişini açıklamak için uygun değildir. Belirli bir dilin ve diğer dillerin dil özelliklerini inceledikten sonra genel dilbilgisinin kuralları ortaya konmuştur. Bunlar, dilin kullanımının sınırlarını çizen, belirli bir dilin özel kurallarını ve bütün beşeri dillerde ortak olan genel kuralları bir araya getiren ilkelerden ibarettir. Kayda değerdir ki; bu dilbilgisi kuralları basit ve sınırlı olduğu kadar karmaşık dilsel olguları açıklamaktadır. [15]

1.1.1.2.2. Pratik Kaynak

Bu yaklaşım, dillerin değişkenliklerini ve farklılıklarını belirlemek için çeşitli dillerin yüzeysel yapılarını inceleyerek bu değişkenleri açıklayan özel ve genel kurallar çizmekle ilgilidir. [16]

[15]Chomsky ,Noam (1965), " *Aspects of the Theoryof Syntax*" Cambridge ,Mass :MIT Press. London,England. s:48

[16]Greenberg,1966,1974/Greenberg ,J. H (1966) *Language Universal s ,With Special Reference To Feature Hierarchies*. The Hague:Mouton, s. 57.

Teorik çerçevenin bu sonuçları açıklamaya ve anlamaya yardımcı olduğu gibi pratik kaynaklar da teorik kaynakları destekler.

1.1.1.2 Krashen Teorisi: Monitor Model

Bu teori, yirminci yüzyılda yetmişler ve seksenlerde en yaygın teoriydi. Nitekim dilsel performans araştırmalarına asli bir örnek teşkil edecek şekilde başlamıştır. Fakat daha sonra, dilin performansından ziyade, dilin kazanılmasını yorumlamaya çalışan yaygın bir teori haline gelmiştir. Krashen, öğrenim ve edinimi birbirinden farklı iki faaliyet olarak görmektedir. Şöyle ki; öğrenimin görevi yönlendirme ve iyileştirmedir. Öğrenim faaliyeti, dil performansının üretiminden sonra, yine bu dil performansının şeklinde bir değişiklik meydana gelmesi istendiğinde başlar. Bunun yanı sıra, konuşmanın ortaya çıkışından ve konuşmacının akıcılığından, edinim sorumludur. Monitor modelin, konuşmaların yazılı veya sözlü olarak üretilmesinden önce verileri hazırladığına inanılır. Aslen bu verileri ortaya çıkaran şey edinilmiş dilin sistemidir. Önceki modelin daha fazla açıklanması için, öğrenen kişide birbirinden farklı iki ayrı bilişsel sistemin varlığını söylemek mümkündür. İlk sistem edinilmiş sistem olarak adlandırılır. Öğrenilen dilin kurallarından elde edilen bilişsel olmayan dil bilgisinin yanı sıra insanda var olan özel dil öğrenme yeteneklerinden oluşur. İkinci sistem ise, öğrenilen sistem olarak isimlendirilir ve eğitim kurumlarında yapılan eğitim-öğretim faaliyetleri sonucu oluşur. Öğrenilen sistem, edinilen sistem için bir denetleyicinin ve yönlendiricinin rol oynadığı bilinçli bir sistemdir. Bunu gerçekleştirmek için Krashen şunları şart koşmuştur: 1) Dil bilgisi kurallarının uygulanması için yeterli vaktin sağlanması, 2) Dilin şekline veya doğruluğuna odaklanmak, 3) Dilbilgisinin bilinmesi.[17]

1.1.1.3. Bilişsel Teori

Bu teori, düzenli içsel faktörlerle, özellikle de ikinci dilin kazanılmasında ve öğrenilmesinde akli bilişsel süreçlerin rolüyle ilgilidir.[18]Bu teori psikoloji ve dilbilim

[17]Krashen,Stephen (1982), *Principles and Practices of Second Language Acquisition* (Oxford) :Pergamon Press. ,Machlaughlin, Barry (1987), Theories *of Second Language Learning. London* : Arnold Press. s.57.
[18]*A. g. e,*Maclaughlin ,1987, s. 58.

psikolojisi alanlarındaki araştırma ve araştırmaların sonuçlarına dayanır. Bu temel teorinin ilkeleri şunlardır:

1) Öğrenme, dil sınırlamalarının üstesinden gelmek için bilgi ile ilgili çeşitli üslupların kullanımını içeren karmaşık bir bilişsel beceridir.
2) İkinci bir dili öğrenmek, bunun için gerekli beceriyi öğrenmek manasına gelir. Bu ise, akıcı ve doğru dilsel performansın bütünleşebilmesi için performans otomatik hale gelinceye kadar, bu becerinin tüm yönlerini uygulamayı gerektirir. Öğrenim bilişsel bir faaliyettir. Çünkü öğrenme, dilsel performansı yönlendiren ve düzenleyen bilgiler için dâhili özümsemeyi içerir. Dil edinme durumunda bu özümseme, kelimelerin, tamlamaların ve dilsel kullanıma hâkim olan uygun manaların seçimi için uygulamaları kapsayan dil sistemine dayanır.
3) Dilsel özümsemelerin kolaylık ve zorluğuna göre düzenlendiği, öğrencinin dilsel yeteneğinin artmasıyla beraber, içsel özümsemelerin sürekli olarak yeniden düzenlenmesi ve değerlendirilmesi vardır.

1.1.1.2. Çevresel Teoriler

Bu teoriler dilin edinimini ve öğrenimini, çevre ve sosyalleşme kaynaklı olmasına dayalı olarak açıklayan teorilerdir. Nitekim bu teorinin savunucuları, dil ediniminin doğuştan varlığını inkâr ederler. Fakat onlar, insanın meydana getirmiş olduğu dilsel davranışı oluşturan şeyin, çevre ve harici etkiler olduğunu söylemişlerdir.

Bu teorinin savunucuları başka herhangi bir davranış gibi dili, edinilen bir davranış olarak görürler. Davranışçı ekol, bu teoriyi ortaya koyan ekollerin en meşhurlarındandır. Bu ekolün savunucuları dilsel davranışın, uyarıcı bir etkinin varlığının sonucunda öğrenildiğine vedilsel uyarıcının doğruluğuna bağlı olarak olumlu ya da olumsuz yönde pekiştirdiğine inanırlar. Olumlu pekiştireç, dilsel davranışın sürekliliğine yol açarken, olumsuz pekiştireç ise bu davranışın yok olmasına yol açar. [19]

[19]Skinner,B. (1957),*Verbal Behavior*. New York :Appleton –Century –Grofts, s. 193.

Bu teorinin savunucuları eğitim olgusunu, dil girdisini oluşturan dilsel uyarıcılar arasındaki bağlantıları isimlendirmek suretiyle, açıklamaya çalışarak bu teorileri geliştirmeye çabalamışlardır.

Bu ilişkilerin tekrarı ya da yokluğu, dilsel davranışları güçlendirir ya da zayıflatır. Böylece öğrenme onların bakışına göre, dil girdisinin bileşenleri arasındaki bağlantıların gücünün bir yansımasıdır. [20]

Çevresel teoriler başlığı altında yer alan birçok çağdaş teori vardır. Onlar, yalnızca zihinsel ve bilişsel süreçlere bakmaksızın, dış faktörlerin benimsenmesi yoluyla dil edinimini açıklamaya çalışırlar.

Bu teorilerin en ünlüsü Schumann'ın teorisidir. Bu teori, tamamen analitik bir dilsel bakış açısından dil edinimi üzerine odaklanmıştır. Schumann'a göre dil zamana göre değişir, çünkü dil dinamiktir, durağan değildir. Schumann dilin melezleşmesi olgusuna ve bu olgunun ikinci bir dil edinimi ve kültürel adaptasyon merhaleleriyle karşılaştırılmasına odaklanmıştır. Bu düşünce Schumann teorisinin temel eksenini oluşturur.

1.1.1.3. İşlevsel Teoriler

Bu teoriler, dil ediniminin ve öğreniminin yorumlanmasında, çevresel dış faktörlerle fıtri iç faktörleri bütünleştirirler. Bu bütünleştirmenin sebebi, tek bir teorinin yorumlamaya yeterli olmadığı edinim faaliyetinin karmaşık yapısıdır. İşlevsel teoriler, edinme faaliyetini yorumlamaya çalışırken kendi aralarında farklılık gösterirler. Örneğin Givon, taksonomik işlevsel teoriye dayanır. [21] Bu teori ise, işlevsel dilbilgisi ve dil değişiminin tarihsel olarak incelenmesine dayanmaktadır. Fakat Hatch gibi diğerleri, dil ediniminin yorumlanmasında sosyal-bilişsel araştırma sonuçlarına ve dilsel söylem

[20]Sampson. ,G. (1987), *Parallel Distributed Processing. Language* ,N63 , s: 871-86
[21]Givon , T. (1979) . *On Understanding Grammar*. New York :Academic Press. Givon , T. (1984). Universal Of Discourse Structure and Second LanguageAcquisition .In Rutherford ,w. (ed) . Language Universals and Second Language Acquisition .Amsterdam :John Benjamins. , s. 160.

analizine dayanmaktadır. [22]Bunun yanı sıra diğerleri, dil edinimini açıklayan kurallara ulaşmak için dil psikolojisinin araştırmalarının sonuçlarına dayanır. [23]

1.1.2. Arap Dilini Öğreniminde, Dil Öğrenim ve Edinim Teorilerinin Kullanılması:

1- Amaç, dilin doğal kullanımında günlük Arapça öğrenenlerinkarşılaştığı fırsatların artırılmasıdır. Çünkü bu karşılaşma, dil girdisinin düzenlenmesi, uygulanması ve analizine yönelik öğrencinin yeteneğinin gelişimini artırır. Bu sebeple öğrenci, dilsel forma değil içeriğe odaklanır. Bu da öğrencinin yaratıcı dil yeteneğini geliştirir.

2- Eğer öğrenmeden amaç dilsel iletişimse, dilin formunda birtakım hatalar yapmış olsa bile kastedilen doğru mana ifade edildiği sürece öğrencinin dilsel performansı kabul edilir. İçeriğin aksine forma odaklanmak her zaman dil öğrenimini sağlamaz. Çünkü gramer bilgisi dilin doğru kullanımını sağlamaz. Bu sebeple, dilbilgisine işlevsel olarak öğrencinin ihtiyaç duyduğu önemli durumlarda odaklanmak, soyut bir şekilde dil bilgisi ve tamlamaların öğretilmesine başvurmamak gerekir. Çünkü bu dilsel iletişimi engeller.

3- Öğrencilerin, yaşıtlarıyla, öğretmenleriyle sokakta ve hayatın mümkün olan farklı alanlarında Arapçayı kullanmalarına teşvik edilmesi gerekir.

4- Eğitimciler, öğrenme aşamasında ve dersin başlangıcında öğrencilere dili dinleme fırsatının verilmesi görüşündedirler. Bu fırsatın öğrencilere verilmesi, dilselaşinalık oluşturmak ve öğrencinin kulaklarını dili kullanımında dilin seslerine, kelimelerine, tamlamalarına ve yapısına alıştırmak içindir.

5- Özellikle öğrenmenin ilk aşamalarında soyutlamadan uzaklaşmak gerekir. Nitekim öğrencinin somut fiziksel içeriği anlaması soyut içeriği anlamasından daha kolaydır.

---

[22]Hatch,E. (1978). ” *Discourse Analysis and Second Language Acquisition*. ” Hatch,E,(ed) Second Language Acquisition: A Book of Readings. Rowley,Mass ,Newbury House. , s. 460.

[23]Pienemann ,M. and Johnston,M. (1987). ” *Factors Influencing the Development of Language Proficiency*. ”Nunan ,D. (ed). Applaying Second Language Acquisition Research Adelaide: National Curriculum Resource Center. Adult Migrant Education Program., s. 122.

6- Öğrencilere rahat bir psikolojik ortam yaratmak onların öğrenme potansiyelini arttırır. Bu ortamı sağlamak ise onlarla dostane ilişkiler kurmak ve kişiliklerine saygı göstermekle olur. Dil performanslarını olumsuz yönde etkileyen psikolojik engellerden kaçınmak amacıyla, öğrencilerin dilsel performansını kabul etmek ve onları dilsel iletişime teşvik etmek gerekir.

7- Öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve dile, o dili konuşanlara, o dilin kültürüne ve medeniyetine karşı öğrencilerde olumlu tutum oluşturmak gerekir. Bu, Arapçanın ulusal ve uluslararası konumunun yükseltilmesiyle, toplumda Arapçanın kullanımının yayılmasıyla, öğrenciyi hayatın çeşitli alanlarında maddi ve manevi dilin kullanımına motive etmekle mümkündür. Uygulamalı dilbilim alanlarındaki çalışmalar, herhangi bir dille olan maddi ve manevi bağın, o dilin öğrenim ve uygulama fırsatlarını destekleyip artırdığını kanıtlamıştır.

8- Dil performansında meydana gelen hataların düzeltilmesinde dilsel hataların analizi, dilsel söylem analizi, okuma hataları analizi yöntemlerinden faydalanmak gerekir.

9- Dil öğrenimi merhalelerinin ortaya çıkarılmasında, eğitim sırasında öğrencilerin uyguladığı dilsel hatalardan faydalanmak gerekir.

10- Dilsel metinler ve özellikle diyaloglar, öğrencinin ihtiyaç duyduğu, dili daha hızlı öğrenmeye ve kullanmaya teşvik edecek, gündelik hayatıyla bağlantısı olan sevinçli durumlarda, selamlaşmada, karşılaşmada ve vedalaşmada kullanılan deyimler gibi sık kullanılandeyimler içermelidir.

11- Müfredatta ve dilin eğitiminde dil yapılarını, öğrenim ve edinim sırasına göre öğretime dâhil etmek gerekir. Nitekim ileri seviyede edinilmesi gereken ve daha önce edinilmesi mümkün olmayan dil yapısının daha erken öğrenilmesi beklenmez. Örneğin öğrencinin meçhul sigayı malum sigadan önce öğrenmesini bekleyemeyiz. [24]

[24]Es-Samâdî, Akla Mahmud; el-Abdu'l-Hak, Fevaz Muhammed, *Nazariyyâtu teallümi'l-luğa ve iktisâbihâ*, Yayınlanmış Tez, Yermük Üniversitesi, İrbid-Ürdün, s. 20-23.

1.2. YABANCI DİL ÖĞRETİM METOTLARI

Metod, terim olarak ise; öğreticinin takip ettiği yöntem, üslup, uygulamaların yanında öğretimde kullandığı öğretim materyalleri ve belirli öğretim araçları manasına gelir.[25]

Yabancı dillerin birçok öğretim yöntemi vardır. Bu yöntemlerin birinin diğerlerinden üstün olduğunu söylememiz mümkün değildir. Ancak her yöntemin, olumlu ve olumsuz olmak üzere ayırt edici yönleri vardır.

Öğrencinin tam olarak tüm ihtiyaçlarını karşılayacak uygun ve özel bir yöntem yoktur. Fakat öğretmenin bu yöntemlerden, iyi bir şekilde dili öğretmesinde kendisine yardımcı olacak, öğrencilerin seviyelerine ve kültürlerine en uygun dil öğretimi yöntemini seçmesi ve ayıklaması gerekir.

1.2.1. Dil Öğretiminde Kullanılan En Önemli Yöntemler ve Araçlar

1.2.1.1. Dilbilgisi ve ÇeviriYöntemi

En eski öğretim yöntemlerinden biridir. Bu yöntem, öncelikli olarak hedef dilin gramerini öğretmeyi amaçlamaktadır. Yine bu yöntem, ana dil ile öğrenilen dil arasında tercümeye dayanmaktadır. Okuma ve yazma becerisine önem verirken konuşma becerisini tamamen ihmal etmektedir.

1.2.1.2. Direkt Yöntem

Böyle isimlendirilmesinin sebebi cümle ile konuşulduğu konum arasındaki doğrudan ilişkiyi kullanmasıdır. Bu yöntem, konuşma becerisine büyük önem vermektedir ve neredeyse tercümeyi hiç kullanmamaktadır. Yöntem, konuşma yeteneğini geliştirmek içinöncelikli olarak dil kalıplarının ve tamlamalarının kullanımına odaklanmaktadır. Bununla birlikte; okuma-yazma becerilerini ve grameri ihmal etmektedir.

[25] *El-Mu'cemu'l-vecîz*, s. 390.

1.2.1.3. İşitsel Dilsel Yöntem

En önemli özelliklerinden biri**,** öncelikle yabancı dilin öğrencilere sözlü olarak sunulmasıdır. Öğrencilerin, dilin gramer yapısına ek olarak, bu yeni dilin ses yapısıyla doğrudan tanışmalarına yardımcı olmak amaçlanır. Bu bağlamda, öğrencinin kendi kendine konuşma becerisini geliştirmesini sağlayan küçük bir kelime dağarcığıyla yetinilir. Öğrencinin dinleme materyalleri konusunda karşı karşıya kaldığı bazı zorlukları ortadan kaldırmak için tercümeye başvurmakta bir engel yoktur. Bu yöntem, dinlediği tabirlerle, bu tabirlerin kullanıldığı durumlar arasındaki bağ yoluyla öğrencinin yeni dille karşılaştığındaki durumuna odaklanır. Bu kelimelerin taklit ve ezber üslubuna dayanarak kullanımı, bu ikisi (dinlediği tabirlerle, bu tabirlerin kullanıldığı durumlar) arasında öğrencinin zihninde anlamlı bir ilişki kurulması için olanak sağlar. Öğretmenin, görsel ve işitsel araçları, öğrencilerindilin yapısı ve terkiplerine yönelik eğitiminde yoğun bir şekilde kullanması gerekir. Bu yöntemin, okuma ve yazmanın aksine konuşma becerisine önem verdiği açık bir şekilde görülmektedir. Aynı zamanda bu yöntem, açıklamaların azaltılmasının yanında alıştırma yönünün çoğaltılmasından yanadır. Bu yöntemin destekçilerine göre dilsel işitsel yöntem, yeni dilin yapısındaki kavramların öğrencilerin zihinlerinde kısa bir süre içerisinde oluşturmasını sağlamaktadır.

1.2.1.4. İletişimsel Yöntem

Bu yöntem, öğrenciye çeşitli amaçlara ulaşmak için yabancı dili bir iletişim aracı olarak kullanma becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu yöntem dili, sadece terkipler ve kalıplar topluluğu olarak görmezken, istek, rica, emir, nehiy ve niteleme vs. gibi çeşitli dilsel fonksiyonları ifade etmek için bir araç olarak görür. Dil öğrenciye, dilin aşamalı olarak ilerlemesi için geçerli olmayan bu algıya uygun olarak değil de eğitim ünitesindeki çeşitli aktiviteler aracılığıyla iletişimsel işlevi olan aşamaların temelinde sunulur. Burada öğretim yöntemi, soru yöneltilmesi, bilgi ve fikir alışverişi, bilgileri kaydetmek ve tekrarlamak gibi dilin kullanılması için gerçekçi durumlar yaratmaya dayanır. Bu yöntem becerileri, tartışma ve paylaşım yoluyla problemleri çözmek için kullanmaktadır. Bu yöntemin, dersin gidişatında önemli bir rol

oynamasında öğrenciye büyük bir fırsat verdiğini söylemek mümkündür. Öğrencinin derse katılması, diğer yöntemlerde bu derece fazla olmayan bir ayrıcalık sayılabilir.

1.2.1.5. Seçmeci Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre öğretmen, istediği hedefleri gerçekleştirebildiği sürece, yabancı dil öğretirken takip etmek istediği yöntemi tasarlamada tam bir özgürlüğe sahiptir. Öğretmenin, eğitim durumuna uygun bulduğu yöntemlerden birini seçmesi gerekir ve öğretmen dil becerilerinden birinin öğretiminde, faydalanabileceği herhangi bir yöntem unsuru seçebilir ve bunu, açıklamasının kalitesini artırmak ve dili öğrencilerine iletmek için, başka bir yöntemin unsuruyla birleştirebilir. Seçmeci yöntemin benimsenmesinin nedenlerinden biri, her yöntemin ayrıcalıklı ya da eksik olduğu bir takım yönlerini bulmamızdır. Öğretmen, birleştirici diye adlandırılabilecek bir yöntem bulmaya gayret eder. Böylece öğretmen, her yöntemin iyi yönlerini seçip hedeflere ulaşmayı sağlayacak tek bir yöntemde toplamayı ve bunu yaparken öğrencinin gereksinim ve koşullarını gözetmeyi amaçlar. Aynı zamanda öğretmen, tek bir yöntemi diğerinin aleyhine olacak şekilde savunmaz, olaya geniş bir çerçeveden bakar. Öğretim yöntemlerine birbiriyle çelişkili yöntemler gibi bakmamamız gerekir; sonuç olarak her yöntemin nihai hedefi, yabancı dili uygun bir şekilde sunabilmektir. [26]

1.3. DİL BECERİLERİ

1.3.1. Dil Becerisinin Tanımı

Türkçeye beceri olarak tercüme edebileceğimiz "mahâret"nin tanımı; bir şeyde usta olmaktır. [27] Terim olarak anlamı ise; bir işi belirli, en hassas ve uygulamada en hızlı şekilde gerçekleştirmektir. Beceri, anlaşılmasıyla maharetin gerçekleştiği bilgi içeren bir ders değildir. Fakat becerinin, alıştırmalara, uygulamalara, gerekli tecrübelerin edinilmesine, zekâ ve güzel ahlakla beraber özgüvene ihtiyacı vardır.

[26] Velid Memduh Ömer, *E'ârîb Dergisi*, 3. Sayı, 2014 (http://www. alukah. net 'ten naklen)
[27] *El-Mu'cemu'l-vecîz*, Birinci Baskı, 1980, Mecma'u' l-luğatu'l-arabiyye, Cumhuriyyetu Mısır el-Arabiyye, s. 593.

James Drever “a dictionary of pyschology”nde beceriyi şöyle tanımlamıştır: “Beceri, herhangi dinamik bir işin yapımındaki kolaylık, hız ve hassasiyettir. ”[28]

Good’a göre ise beceri; ister fiziksel ve ister zihinsel olsun kişinin bir işi öğrenmesi, o işi kolay ve hassas bir şekilde yapmasıdır. El, parmak ve göz hareketleri arasındaki koordinasyon becerisi anlamına gelir. [29]

“Dil” (لغة)sözlükte şöyle tanımlanmıştır; “Sözünde yanlış yaptı ve boş söz söyledi (لغا-لغوا), denir ki bir kişi boş söz söyleyerek hatalı konuştu (لغا فلان لغوا), bir şey aracılığıyla konuştu (لغا بكذا), doğrudan ve yoldan sapmak (لغاعن الصواب وعن الطريق), geçersiz oldu (لغاالشيء). [30]

“Dil”in terim anlamına gelince İbn Cinnî şöyle tanımlamıştır: “Her toplumun gayelerini ifade ettiği sesler bütünüdür.”[31]İbn Haldun ise “dil”i şöyle tanımlamıştır: “Dilin bilindik anlamı, konuşanın maksadını ifade etmesidir. Bu ifade etme dilin bir işlevidir. Konuşan kişinin organında bu melekenin aktif olması gerekir ki bu dildir. Bu ise her milletin kullanımına göre değişiklik arz eder.”[32]Ta’îme ve Mennâ’ ise şöyle tanımlamıştır: “Belirli bir kültüre sahip toplumun bireylerinin, birbirleriyle iletişimi gerçekleştirmek için anlamlarını bildiği, belirli bir düzenin kontrolünde olan ses kodları topluluğudur.”[33]Trager ise şöyle tanımlamıştır: “Bilinen semboller sistemidir. Bir toplumun üyelerinin kültür biçimleri ışığında, ses simgeleri vasıtasıyla etkileşimde bulunmasıdır.”[34]

Dil becerisi ise: Bir dilin kullanımında gerekli olan becerilerdir. Bunlar da duyma, konuşma, okuma ve yazmadır. [35]

---

[28]James Drever “*a dictionary of psychology*”s:200,PenguinBooks, 7 baskı, 1971
[29]Good ,C. V. 22,s: 503
[30]*Mu’cemu’l-Vecîz*, s. 560
[31]İbn Cinnî, Ebu’l-Feth Osman, *el-Hasâis*, thk. Muhammed Ali el-Neccâr, Daru’l-Kütübi’l-Mısriyye, 1952, Birinci Baskı, c. I, s. 65.
[32] İbn Haldun, Abdurrahman (d. t), *el-İber ve divanu’l-mübtede’ ve’l-haber*, Daru ihya’it-turâsi’l-arabi, Beyrut, s. 546.
[33] Ta’îme, Rüşdi ve Menâ’, Muhammed es-Seyyid, *Tedrîsu’l-arabiyye fî’t-ta’lîmi’l-‘âm nazariyyât ve tecârib*, Daru’l-fikri’l-arabî, Kahire, 2001,İkinci Baskı, s. 27.
[34] Trager1949,Crystal,32 s:396.
[35] https://www. almaany. com/ar/dict/ar-ar

Dil; toplumun üyeleri, grupları, kurumları, sistemleri ve inançları arasında kurduğu uzlaşma ilişkilerinden oluşan ağın içinde sosyal dokuyu ören anne gibidir, dil olmadan böyle bir uzlaşmanın olması mümkün değildir. Ayrıca dil, toplumun formüle edilmesine katkıda bulunur ve modern dil felsefesi de doğrulamaktadır ki; kendini ifade eden kişiyle, ifade ettiği şey arasındaki ilişkiyi, dilin gözetimi olmadan incelemek mümkün değildir. Dil sosyal bağlamında çalışır. Dili kullanırken lafızlara manalarını veren, dil faaliyetlerini gerçekleştirirken o dili konuşan topluluktur. Dil, onu konuşan her bireyi besler, kelimelerinin genişliğinden kimseyi yoksun bırakmaz, avamın sınırlarını aşmasına izin verirken, seçkinleri de ayrıcalıklarından mahrum bırakmaz.

1.3.2. Dilin Görevleri

Sâlim dilin en önemli görevlerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır: İnsanlar Arasında İletişim, düşünceyi ifade Etme, Öğrenim ve Öğretim Aracı, İnsanlığın Hafızası ve Kültür Mirasının Hazinesi olma.[36]

Dilin vazifesi genel şekliyle bu olsa da Arapçanın, onun önemini ve kıymetini artıran farklı bir görevi vardır. Kur'an-ı Kerim'in ve sünnet-i nebeviyyenindili olması hasebiyle, önem ve ciddiyet bakımından daha fazla yer tutmaktadır. Arapçageçtiğimiz on dört asırdan bu yana İslam ümmetinin medeniyetini, tarihini ve kültürünü taşımaktadır.

Hayatın gelişmesi, Arapçada hataların yayılması, ana dili Arapça olmayanların bu dili öğrenme çabaları ile beraber Arapça öğretiminde yeni yöntemler ve yönelimler ortaya çıkmıştır. Bunlar: iletişim, olgunlaşma ve işlevsel yönelimlerdir. Dil iletişimi sürecinde iletme ve almanın gerçekleşmesi gerekir. İletme becerilerinin konuşma ve yazmayı içermesi, alma becerilerinin ise okuma ve dinlemeyi içermesi gerekmektedir. Her ikisi de zihinsel bir çaba gerektirir, bu da anlamadır. Anlama, görsel ve işitsel bir mesaja anlam yüklemeyi içerir.

[36]Salim, Reşat Muhammed, *el-Luğatu'l-arabiyye ve'l-i'lâm*, Dâru'l-menâr li'n-neşr ve't-tevzi', Kâhire, 2003,s. 11-12.

Taime ve Mennâ' : " Ses, konuşma ve dinlemeyi bir araya getirir. Bu ikisi, başkalarıyla doğrudan iletişim kurarken kişinin ihtiyaç duyduğu becerileri temsil eder. Basılmış bir sayfa ise yazma ve okumayı bir araya getirir. Bu ikisinden, başkalarıyla iletişim esnasında zaman ve mekân sınırlarını çizmek için yardım alınır. Dinleme ve okuma arasında bağlar vardır. Bunlardan en önemlisi; bu ikisi anlama yoluyla elde edilen deneyimlerden alma becerisinin kaynağıdır. "[37]

Bu yüzden Arapça eğitimi öğrencilerin dört temel becerisini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu dört beceri: Dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Bunların hepsi birbiriyle bağlantılıdır, birbirini etkilemekte ve birbirinden etkilenmektedir.

1.3.3. OKUMA BECERİSİ

Okuma, Arapçanın dört sanatından ve öğrencinin iyi bilmesi gereken becerilerin en önemlilerinden biridir.

1.3.3.1. Okumanın Tanımı:

Kitap okudu- okuma: Kitaptaki kelimelerin, telaffuz edilsin ya da edilmesin gözle takip edilmesidir. Kur'an'daki bir ayette: Kelimelerin gözle takip edilerek telaffuzu ya da ezberlenmesi. Bu eylemi yapan kişiye okuyucu denir. [38]

Okuma, 20. yüzyılın başında dolaysız ve basit bir kavram olarak biliniyordu o da: "Harflerin ve kelimelerin bilinmesi, daha sonra okunan şeyin anlamına ve kavranmasına önem verilmeksizintelaffuz edilmesidir. " El- Şantî buna şu sözleriyle dikkat çekmiştir: "Okuma kavramı, yazılı kelimelerin sesli olarak telaffuzuyla sınırlıdır. Öğrencinin harfleri ve kelimeleri tanıyabilmesi ve onları telaffuz edebilmesi anlamına gelir. Yani görülen harflerin, bunun alışkanlık haline gelmesi kaidesiyle aktarılmasına, başka bir şeye dikkat etmeden telaffuz edilen seslere dönüştürülmesine odaklanılmıştır. [39]

Okuma için birçok terimsel tarif yapılmıştır. Onlardan bazıları şöyledir:

---

[37] Ta'îme ve Mena', *a. g. e. ,* 2001, s. 21.
[38] *El-Mu'cem'ul-vecîz*, s. 494.
[39] Eş-Şantî, Muhammed Salih, *el-Mehârâtu'l-luğaviyye medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve funûniha*, Alemu'l-Kutub, Kâhire, H. 1412, s. 166.

"Harflerin bilinmesi, bu harflerin birleştirilmesi, birleştirilen harflerin anlamlı ögelere dönüştürülmesi daha sonra da bu ögelerin anlaşılmasıdır. "[40]Okuma kavramı zamanla anlamın önemine değinen başka bir boyuta evrilmiştir, Hâtır ve diğerleri buna dikkat çekmiştir. [41] 20. yüzyılın ikinci on yılında Thorndik, paragrafları okurken öğrencilerin hatalarını tespit etmek için bir dizi bilimsel araştırma girişimi gerçekleştirmiş, okumanın; analiz, yorumlama, bağlantı kurma, sonuç çıkarma ve ikinci bir unsur olarak anlamaya önem verme gibi tüm zihinsel faaliyetleri gerektirenzihinsel bir etkinlik olduğu sonucuna varmıştır. Böylece sessiz okumaya olan ilgi artmış, bu durum da sessiz okuma hakkında birçok bilimsel araştırma ve çok sayıda yayın yapılmasına neden olmuştur. Bazı çalışmalar okumanın, tenkit etme ve anlama becerisi yetileri gibi önemli rollerine işaret etmişlerdir. Bu konuda Kûra: "Okuma kavramı temelde, doğru sözlü performansı içerenbir süreçtir. Bu da kişinin okuduğunda anlaması ve okuduğunu eleştirebilmesi, problemi farklı tutumlarla çözüme dönüştürebilmesi ya da hayatın unsurlarına yeni bir unsur ekleyebilmesidir. " demiştir. [42]

El-Beca, Bader, Sadık, Düleymî veVâil gibi bazıları da okumanın tanımını, düşünme ve aklın işleviyle ilişkili farklı bir boyuta taşımışlardır. Beca okumayı şöyle tanımlamıştır: "Zihnin, harfleri ve gözün takip ettiği şekilleri bilinçlisesler ve lafızlara dönüştürmesi sürecini kapsayan düşünsel aktivitedir. "[43]Bader ve Sadık bu tanımı şu sözleriyle teyit etmişlerdir: " Okuma; öngörü, anlama ve okuyucunun metinle olan etkileşimi üzerinde devam edegelen geniş motor becerilere dayanan zihinsel bir faaliyettir. "[44]Düleymî ve Vâilî de okumayı şöyle tanımlamaktadır: "Konuşma diliyle yazılı semboller arasında bir bağ oluşturmayı hedefleyen düşünsel faaliyet yöntemidir. "[45]

---

[40]*Mehârâtu'l-kırâa*, el-Vahdetu'r-râbia, s. 93.
http://portal.bu.edu.sa/c/document_library/get_file?uuid=5f0cad1d-10a5-4ace-a15e-0afc2604f66f&groupId=16

[41] Hâtır, Mahmud Rüşdî ve Diğerleri, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-itticâhâti't-terbeviyyeti'l-hadîse*, Dâru'l-ma'rife, Kâhire, 1983, s. 98.

[42] Kûra, Hüseyin Süleyman, *Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyetu'd-dîniyye*, Dâru'l-me'ârif, Mısır, H. 1418, İkinci Baskı, s. 109.

[43] El-Beca, Abdulfettah Hasan, *Esâlîbi tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve âdâbuha*, Dâru'l-kitâbi'l-câmi'î, Birleşik Arap Emirlikleri: el-Ayn, 1999, s. 295.

[44] Badeer, Keriman ve Emili, Sadık, *Tenmiyetu'l-mehârâti'l-luğaviyye li't-Tıfl*, Âlemu'l-kutub, Kahire, H. 1421, s. 15.

[45] Ed-Düleymî, Tâhâ; el-Vâilî, Suad, *el-Luğatu'l-arabiyye menâhicuhâ ve turuk-u tedrîsihâ*, Dâru'ş-şurûk li'n-neşr ve't-tevzi', Birinci Baskı, Ürdün: Amman, 2003, s. 105.

Verilen tüm bu tanımlardan hareketle okumanın şöyle bir tanımı da yapılabilir: "Birbiriyle bağlantılı ses dizilimlerini ve dilin sembollerini anlamak, okunan metni anlamak, çözümlemek, okunan satırlar arasından anlamlar ve fikirler çıkarmakla beraber doğru bir şekilde telaffuz etme deokuyucunun sarfettiği zihinsel bir çabadır. "

Yukarıda bahsi geçenlerden anlaşıldığı üzere, toplumların ilerlemesi ve birbirleriyle iletişimleri, ilimlerin nakli, bilgilerin ve tecrübelerin edinimindeki rolü gibi yaşamın çeşitli alanlarında okumanın öneminin büyüklüğü açıkça görülmektedir:

1.3.3.3. Okumanın Çeşitleri:

Okuma, performans ve amacı esas alarak çeşitli türlere ayrılır.

Performans bakımından ikiye ayrılır: Sesli Okuma: Yazılı sembolleri iyi bir performans ve anlama eşliğinde, telaffuz yoluyla sesli sembollere dönüştürmektir. [46]Sessiz Okuma: Doğrudan olmayan, zihinsel bir bilinç haline dönüşen görsel algıya dayanır. [47]Her iki tür de sembollerin okunmasına ve kavramların anlaşılmasına dayanır. Fakat yüksek sesle okumak daha zordur. Çünkü okuyucunun; fikirleri, kavramları ve duyguları başkasına aktarması gerekmektedir. Ayrıca sesli okumada okuyucu daha yavaş olur. Çünkü sesli okuma; doğru telaffuz, okunan şeyi ses ve tonlamayla dile getirme ve vurgu yapılacak yerleri gözetmeyi gerektirir. Sessiz okuma ise hızlıdır ve zaman kazandırır.

Amaç bakımından da iki çeşit okuma vardır: Hızlı Okuma, Seçmeci okuma olarak da adlandırılmaktadır. Bu, ihtiyaç duyduğun okuma materyalini seçmen ve hedeflerini gerçekleştirmendir. İndeksi veya özeti kullanman mümkündür. Bu türe; indeksleri okuma, bir dizinde, tabloda, kitap kataloglarında isim arama, bazı kavramları sözlüklerde arama, bazı bilgileri ilmî kitaplarda arama, bir kitabın içindekiler bölümüne bakma, belirli bir paragrafta bir fikir arama, ikinci okumada geri dönünceye kadar ayrıntılara takılmadan temel unsurlara odaklanma örnek gösterilebilir. Bu okuma türü enerji ve zaman kazandırmaktadır. Analitik Okumaiçeriğini bilimsel materyal, mantıksal bağlam veya kalite açısından değerlendirmek için bir kitabı okumaktır.

[46]Eş-Şantî, Muhammes Salih, *el-Mehârâtu'l-luğaviyye medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve funûnihâ*, Dâru'l-Endülüs, 2001, Dördüncü Baskı, s. 173.
[47]Eş-Şantî, *a. g. e.* ,s. 176.

Belirli kriterler ışığında güçlü ve zayıf noktaları tespit etme, doğru bir hüküm vermek için; okuyucunun metnin içeriğine, yöntemine, kavramlarına inceden inceye hâkim olabilmesini, bunun için de parçanın birden fazla okunmasını gerektirmektedir. [48]

1.3.3.4. Okuma Becerileri

Okuma, uygulamada bir dizi duyusal ve zihinsel beceriye dayalıdır. Bunlar:

1. **Duyusal Beceriler**

Gözün hareketleri (Braille'nin yönteminde olduğu gibi görme kaybı durumunda dokunma ile değiştirilebilir), harfler, kelimeler, doğru telaffuz ve tonlama (yani uygun ses performansı), vurguların gözetilmesi ve okuma hızıdır.

2. **Zihinsel Beceriler**

Kavramların algılanması, doğru anlama, fikirlerin çıkarımı ve sınıflandırılması, temel ve yan fikirlerin ayırt edilmesi ve aralarındaki ilişkinin anlaşılması, yakın ve uzak kavramların algılanması, okunan şey ile etkileşim, çözümleme, eleştiri ve hüküm… vb.[49]

1.3.4. DİNLEME BECERİSİ

Dinleme, Arapçanın ve öğrenilmek istenen herhangi bir dilin en önemli becerilerinden biri sayılmaktadır. Çünkü insan kültüründe ve yaşamın her alanında sürekli bir bilgi artışı vardır. Tarihin başlangıcından bu yana, ister Arapçada ister diğer dillerde olsun, görme yetilerini kaybedenlerin yalnızca dinlemeye itimat etmeleri, şairlerin, fakihlerin, ediplerin bu insanlar arasından olması, buna delil gösterilebilir.

1.3.4.1. Dinlemenin tanımı

Dinleme: "Konuşmacının takip edilmesinde, söylediği kavramların anlaşılmasında, düşüncelerinin saklanmasında ve gerekirse tekrar hatırlanmasında çaba gerektiren

[48] *Müzekkiratu mukarrari mehârâtl'l-kırâa ve'l-fehm*, el-Melik Suû'd Üniversitesi, İ'dâdu'l-kısmı'l-luğati'l-arabiyye, H. 1428-1429, s. 9.
[49] Bkz. : *Müzekkiratu mukarrari mehârâtl'l-kırâa ve'l-fehm*, s. 3-4.

zihnîbir süreçtir. ”[50]Ta’îme ve Menâ’ da onu şöyle tanımlamıştır: “Bilgi elde etmeyi amaçlayan, bilinçli insani süreçtir. ”[51]El-‘İsevi ve diğerleri dinleme kavramını şöyle özetlemişlerdir: “Kişiden, söylenen şeye doğru gerçekleşen olumlu, bilinçli, karmaşık zihinsel bir süreçtir. ”[52]Dinleme en önemli iletişim aracı sayılmaktadır, çevrendeki insanları anlamak için onları tam anlamıyla dinlemen gerekir. Çünkü onlara cevap vermek ya da konuşmayı idare etmek için dinlemen yeterli değildir. Bu kesinlikle dinleme olarak adlandırılmamaktadır. Öyleyse dinleme: “Edinim, anlama, çözümleme, açıklama sonra türetme ve zihinsel inşayı hedefleyen bilinçli insani süreçtir. ”[53]

Önceki tariflerden şu sonuç çıkarılır: Dinleme kazanılmış bir süreçtir, doğuştan değildir. Bu süreç, anlama, bilinç ve çözümlemeye ihtiyaç duymaktadır.

Araştırmacı, dinlemenin tanımını şöyle özetlemiştir: “Öğrencinin, iletişim becerilerini geliştirmek için bilinçli bir şekilde anlamaya, çözümlemeye ve eleştirmeye çalışarakses materyalini aldığı bilinçli bir zihinsel süreçtir. ”

1.3.4.1.1. Sem’(السمع), Semâ’(السماع), İnsât(الإنصات) ve Dinleme (الاستماع)Kavramları Arasındaki Farklar

Dilde sem’ : “ Kulağın, duyduğu bir şeyden kulağına ulaşanı algılamasıdır. ”[54]

Terim olarak ise sem’: “Kulağın, sesleri karşılamada ve ses titreşimlerini tanıyıp sinirlere iletmede temsil ettiği içgüdüsel ve istemsiz bir aktivitedir. ”[55]

Sem’, insanın işitme sisteminin doğru çalışması yoluyla, dolaysız, öğrenmeden ya da sesin kaynağına dikkat etmeden gerçekleştirdiği duyularından biridir.

---

[50]Ahmed, Muhammed Abdulkadir, *Turuk ta’lîmi’l-luğati’l-arabiyye*, Dâru’n-nahda el-Mısriyye, Kahire, 1986, Beşinci Baskı, s. 146.
[51]Ta’îme ve Menâ’, 2001, s. 80.
[52]El-‘Îsevî, Cemal ve diğerleri, *Turuk tedrîsi’l-luğati’l-arabiyye bi merhaleti’t-ta’lîmi’l-esâsî beyn’n-nazariyye ve’t-Tatbîk,* Dâru’l-kitâbi’l-câmi’î, el-Ayn, 2005, s. 71.
[53]Ta’îme, Rüşdî Ahmed Abdullah ve Menâ’, Muhammed el-Seyyid, *Ta’lîmu’l-arabiyye ve’d-dîn beyn’l-‘ilm ve’l-Fen*, Dâru’l-fikri’l-arabî, 2001, Birinci Baskı, s. 143.
[54]El-Fîrûzî Abâd, *el-Kâmûsu’l-muhît*, Müessesetu’r-risâle li’t-tibâ’ ve’n-neşr ve’t-tevzî’, 1994, Dördüncü Baskı, s. 943.
[55]El-Hâşimî, Abdurrahman ve el-Azevî , Fâize, *Tedrîsi mehârâti’l-istimâ’ min manzûr vâkı’î*, Dâru’l-menâhic li’n-neşr ve’t-tevzî’, Ürdün: Amman,2005, Birinci Baskı, s. 42.

Hariss ise şöyle tanımlamıştır: "Fizyolojik olarak, kulağın sağlıklı bir şekilde çalışmasına bağlıdır, aklın çabasına ya da sesin kaynağına dikkat etmeye ihtiyaç duymamaktadır. "[56]

Hâtır ve arkadaşları sem'i şöyle tanımlamıştır: "İnsanın, belirli bir hedef ve gerçekleştirmek istediği bir amaç için duyduğu şeye dikkatini odaklamasıdır. "[57]

Kur'an-ı Kerim, semâ' (السماع) , dinleme(الاستماع), isğâ (الإصغاء) ve insât (الإنصات) kavramlarını açık, beliğ ve dakik bir şekilde ayırmıştır:

Sem', bilinçli veya bilinçsiz olabilir. Örneği Kur'an-ı Kerim'de şöyledir: "Ve onlar, boş laf işittikleri zaman yüz çevirdiler"[58]Dinleme (الاستماع), fayda amaçlı olur. Allah Teâla şöyle buyurmuştur: "Bir zaman da Kur'ân'ı dinlemeleri için, cinlerden bir topluluğu sana göndermiştik. "[59]İsğâ (الإصغاء)ise, kalp ve duyguların odaklanma ve etkileşimidir. Allah Teâla şöyle buyurmuştur: "(Ey peygamberin eşleri) Eğer siz ikiniz Allah'a tövbe ederseniz, ne iyi. Çünkü kalpleriniz kaymıştı. "[60]İnsât (الإنصات) ise, meşguliyetin bırakılması, dinlemek için sessiz olunması ve dikkati dinlemeye tahsis etmektir. Allah Teâla şöyle buyurmuştur: "Kur'ân okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin. "[61]

Medkur (مدكور) sema' , dinleme (الاستماع) , insât (الإنصات) kavramları arasında temel farklılıklar olduğunu vurgulamıştır**.** Semâ', sadece belirli bir kaynaktan gelen titreşimlere, dikkatini vermeden bilinçsizce kulak vermektir. Dinlemeye (الاستماع) gelince, dinleyicinin kulağın algıladığı seslere dikkatini verdiği bilinçli bir süreçtir. İnsât (الإنصات)ise, belirli bir hedefe ulaşmak için insanın ne duyduğuna dikkat etmesidir. " Dinleme (الاستماع) ve insât (الإنصات) arasındaki fark, seviye farkı değil, uygulanmasındaki yapı farkıdır. Çünkü insât (الإنصات) sürekli bir dinleyiştir, dinleme (الاستماع) ise, bir dinleyicinin hutbesini takip ettiği hatibi, bazen dinlemesi bazen de

[56]Harris, T .L. , *A Dictionary of Reading and Related Terms International Reading*,New Delvare,1982, s. 182.
[57]Hâtır ve Diğerleri, *Turuk tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-itticâhâti't-terbeviyyeti'l-hadîse*, Dâru'l-ma'rife, İkinci Baskı, Kahire, 1981, s. 166.
[58] Kasas Sûresi, 28/55
[59] Ahkâf Sûresi, 46/29
[60] Tahrîm Sûresi, 66/4
[61] A'raf Sûresi, 7/204

dikkatinin dağılıp dinlememesi, sonra da tekrar dinlemeye başlaması gibi kesik kesik olabilir. [62]

1.3.4.2. Dinlemenin Önemi

Dinlemenin, diğer becerilerden çok daha büyük bir önemi vardır. Nitekim eğitim literatürü, nitelikli programlar aracılığıyla ve dinleme becerisinin gelişiminde dil laboratuvarları, kayıt cihazları ve bilgisayar gibi eğitim teknolojisinin kullanımıyla bu becerinin mükemmelleştirilmesinin gereğine vurgu yapmıştır.

İbn Haldun duymanın, dil melekelerinin en tepesinde bulunduğunu söylemektedir. Kur'an ayetlerinin çoğunda, duyma gücünün görme gücünden daha dakik, ince ve üstün olduğu vurgulanan yirmi yediden (27) fazla yerde Allah Teâlâ'nın duymak eylemini görmek eyleminden önce kullandığını fark eder. Kur'an'daki bu önceleme üstünlük ve güçle alakalıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın şu sözlerinde daha iyi fark edilmektedir: "Siz, hiçbir şey bilmezken Allah, sizi analarınızın karnından çıkardı; şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi. "[63] "Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. "[64] "O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. "[65] Bu tekrarlarla Kur'an-ı Kerim, işitme duyusunun önemine, inceliğine ve hassasiyetine vurgu yapmış ve bunu açıklamıştır.

Yazı ortaya çıkmadan önce medeniyet ve kültürel miras, nesiller boyunca dinleme yoluyla aktarılmıştır. Bu rivayet, dinleme ve ezberleme faaliyetleri olmasaydı, insanlığın medeniyeti ve kültürel mirası kaybolur, milletler kültürleriyle beraber unutulup giderdi.

Bahsi geçen zamanlarda konuşmacı, güven ve dürüstlüğün kaynağıydı. Dinleyici ise çoğu zaman bu nitelikleri üstlenen konuşmacıda doğruluğun ve dürüstlüğün olmasını zaruri sayardı. [66]

---

[62]Medkur, Ali Ahmed, *Tedrîsi funûni'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-fikri'l-arabi, Kahire, 2000, s. 59-60.
[63] Nahl Sûresi,16/78
[64] Nisa Sûresi, 4/58
[65] Şûrâ Sûresi, 42/11
[66]Seyyid Hayrullah, *et-Terbiyetu'l-ameliyye usususuhâ'n-nazariyye ve tatbîkâtuhâ*, Mektebetu'l-Anglo el-Mısriyye, Kahire, 1980, s. 163-164

Duyma, insan tabiatındaki en kuvvetli duyu olduğu kadar, daha doğmadan önce anne karnında bir ceninken insanda aktifleşen ilk duyudur. Yine duyma, bebeğin etrafında olup biteni anlamasını sağlayan duyuların ilkidir. Nitekim bebek, olgunlaşması için doğumdan sonra birkaç aya ihtiyacı olan görme duyusunun aksine duyma sistemi tamamen olgunlaşmış bir şekilde dünyaya gelir. İnsandaki işitme duyusu, diğer duyulardan farklı olarak, uyurken dahi çalışan bir duyudur.

Görülmüştür ki; tarih boyunca görme yetisini kaybeden birçok edip ve şair, sadece dinleyerek kendi alanlarında yeteneklerini mükemmelleştirmişlerdir. Çünkü dinleme yetisi, insanın bilgi, kültür ve dil ediniminin ilk bölümünü oluşturur. Arap edebiyatının üstadı Taha Hüseyin buna örnek olarak gösterilebilir. Ancak doğuştan işitme yetisini kaybetmiş olarak dünyaya gelenlerde durum tam aksidir.

Dinleme yetisi, Arap dili ve öğrenilmesi hedeflenen diğer dillerin becerileri arasındaki neredeyse en önemlisi diyebileceğimiz büyük bir öneme sahiptir. Çünkü dinleme becerisi, sıradan bir insanın zamanının çoğunu geçirdiği bir beceridir. Dinleme, bir insanın hayatının ilk dönemlerinde başkalarıyla iletişimini, kelimeleri ortaya çıkarmasını, kalıpları öğrenmesini ve fikir almasını sağlayan bir araçtır. Nitekim ömrünün ilk yıllarında küçük bir çocuğun anne babasının ya da etrafındakilerin dilini sadece dinleme yoluyla öğrendiğini görmekteyiz.

"Araştırmalar, bir günde, insanlar arasındaki dilbilimsel iletişimin dört dil becerisi üzerinde dağılım oranını ortaya koyan istatistiklerle dinlemenin önemini kanıtlamışlardır. İstatistikler şu şekildedir: İnsanlar vakitlerinin %45'ini başkalarını dinleyerek geçirmektedirler. İlkokul seviyesindeki öğrenciler bu oranı %5 artırmışlardır ki okuldaki vakitlerinin %50'sini başkalarını dinleyerek geçirmektedirler. Aynı zamanda insanlar vakitlerinin %30'unu başkalarıyla konuşarak, %25'ini ise okuyarak ve yazarak geçirmektedirler. "[67]

[67]Mucâvir, Muhammed Salahuddin, *Tedrîsu'l-luğati'l-arabiyye fi'l-merhaleti's-sâneviyye ususuhû ve tatbîkâtuhû't-terbeviyye*, Dâru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2000, s. 90.

Birçok araştırmacı bu becerinin önemine vurgu yapmıştır. Örneğin; dilbilimci Krashen dinleme becerisinin, öğrenciye diğer dil becerilerinin gelişiminde yardımcı olduğunu düşünmektedir. [68]

Hâlidiyye (1993) ise dinlemenin sadece, uzun ya da kısa bir diyalogda bulunan bir grup kelimeyi ya da tekrarlayan ve sıkıcı materyalleri dinlemekten ibaret olmadığı görüşündedir. Bunun yerine öğrenciye temel materyalin sunulması gerekir ki bu materyal öğrenciye zengin bir kültür malzemesi sunmaktadır. [69]

Özetle dinleme, önemli dil becerilerindendir. Çünkü insanlar dinlemeyi ve konuşmayı, okumaktan ve yazmaktan daha fazla kullanmaktadırlar. Bir yazar bu önemi şöyle tasvir etmiştir: "Sıradan entelektüel bir insan, her hafta ortalama bir kitaba eşdeğer şeyler dinler, her ay ortalama bir kitaba eşdeğer şeyler okur ve her yıl ortalama bir kitaba eşdeğer şeyler yazar. "[70]

Dinleme becerisi sayesinde öğrenci, derse aktif katılabilir ve birçok kelime, formül, dilbilgisi öğrenebilir. Dinleme becerisi, aynı zamanda öğrencide bilimsel, entelektüel yönleri geliştirecek tecrübeler ve bilgilerle öğrencinin kişiliğini oluşturmasına, eğitmesine yardımcı olan dilsel ve entelektüel birikimi oluşturur. Nitekim dinleme becerisinin, düşünceyle çok sıkı bir bağlantısı vardır. Çünkü aktif bir dinleme, düşünmeye ve anlamaya sevk eder. [71]

Dinlemenin toplumsal ve medeni bir rolü vardır. Çünkü biz, kişinin başkalarıyla iletişiminde önemli bir rolü olması ve uyum sağlamaya yardımcı olması sebebiyle dinleme eylemine dayanan bir çağdayız. Zira kişi, konuştuğunun ortalama iki katını, okuduğunun ortalama dört katını ve ya yazdığının ortalama beş katını dinlemektedir.

Buradan yola çıkarak, bir Arapça dil becerisi olarak dinlemenin önemi açıkça görülmektedir. Öğrenci, iyi dinleyen, anlayan, analiz eden, yorumlayan, dinlediğini uygulayan, görüşünü açıklayan ve dinlediği şey üzerine kurallar ortaya koyabilen iyi bir

---

[68]Nasîrât, Salih, *Turuku tedrîsi'l-arabiyye*, Dâru'ş-şurûk, Amman, 2006, s. 205.
[69]*A. g. e*, s. 205
[70]Madkûr, Ali Ahmed, *Saykolôciyyetu'l-istim'ai't-terbiyeti'l-akliyye ususuhâ'n-nazariyye ve tatbîkâtuhâ*, Mektebetu Anglo el-Mısriyye, Kahire, 1982, s. 58.
[71]Scarcella And Oxford & 1992,s: 211-213, Scarcella, r. and oxford, r (1992): *"The tapestry of language learning the individual in the communicative classroom*" 8-8 Bostan: heinle and heinle publishers

dinleyici olana kadar, dinlemenin öğrenilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Şüphesiz iyi bir dinleyici kesinlikle iyi bir konuşmacı olacaktır.

1.3.4.3. Dinlemenin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi:

Yazma, konuşma, okuma ve dinleme olmak üzere dört dil becerisinin her biri, birbiriyle sıkı bir bağlantı içerisindedir ve her biri, bir diğerini takviye etmektedir. Çünkü dil eksiksizve birbiriyle bağlantılı pratik bir birimdir. Öncelikle iyi bir dinleme, akabinde iyi bir okuma ve yazma becerisi, akıcı konuşmayı sağlar.

Konuşma, sosyal bir olgu olmakla beraber iletişim için de bir araç niteliğindedir. Konuşma kişinin, aklından geçen fikirleri ve hissettiklerini sözel olarak ifade etmesini gerektirir. Bebeğin konuşma yeteneği, hayatının ilk yıllarında gelişim gösterir. Zira bebekler, bir yaşını doldurup iki yaşına girdiği dönemde (her bebeğin kendi gelişim oranına göre) amaçlarını çok öz ve kesin olarak ifade etmeye başlamaktadırlar. Hatta ister açıkça anlaşılsın isterse anlaşılmaz olsun tek bir kelimeyle tam bir cümle oluşturabilirler. Bebek, çoğu zaman tek bir kelimeyle birçok mana ifade edebilir. Bebeklerin gelişimi ilerledikçe, dilsel birikimleri artmakta, kullandıkları kelimeler, tecrübeleri ve ifade güçleri daha da gelişmektedir. Böylece cümleler gittikçe uzar ve tamlamalar daha karmaşık hale gelir. [72] el-Saîd ve ‘Âbid şöyle demiştir: “Konuşma ve dinleme, bir madeni paranın iki yüzü gibidir. ”[73]

İyi bir dinleyici aynı zamanda iyi bir konuşmacıdır. Bu ikisini birbirinden ayıramayız. Çünkü iletişim faaliyeti gönderici ve alıcıdan yani konuşan ve dinleyiciden oluşan bir faaliyettir. Bebekler ise, dinler, tekrar eder, taklit eder daha sonra üretir ve hiç duymadığı sözlerle konuşur. Dinleme ve konuşma yoluyla insan, günlük ihtiyaçlarını karşılamak için toplumun bireyleriyle iletişim kurabilir, onların düşüncelerini, bilgilerini, görüşlerini ve hislerini öğrenebilir, faaliyetlerini yönlendirmede onlara katılabilir. [74]

---

[72]Yunus, Ali Yunus, *el-Luğatu’l-arabiyye ve’d-dînu’l-İslâmî fî Riyâdi’l-etfâl ve’l-medreseti’l-ibtidâiyye*, Matba’atu’l-kitabi’l-hadîs, Kahire, 1998, s. 147-145.
[73]Ebu es-Sa’îd, Ahmed; ‘Âbid, Züheyr, *Mahârâtu’l-ittisâl ve Fennu’t-te’âmül me’a’l-âharîn*, Mektebetu’l-Cezîre, 2010, Birinci Baskı, s. 170.
[74]Bkz. : El-Haşimî ve el-‘Azavî, 2005, s. 63.

Araştırmacı, dinleme becerisini en iyi hale getirmenin akıcı konuşmayı sağladığına inanmaktadır. Zira konuşma yeteneği, dinleme ve anlama yeteneğine bağlıdır. "İyi ve düzgün dinleme yeteneği, harflerin telaffuzları harfler ve kelimeler arasındaki ses ayrımı, çocuğa yeni anlamlar ve cümle kalıpları kazandırır. Bunu, düzgün okuma kabiliyeti takip eder. Ayrıca başarılı bir okuma kabiliyeti çocuğun, kelimelerin önceki ses deneyimlerini hafızasında saklamaya devam ettiğini gösterir. "[75]

Okuma ve dinleme temelde benzer şeylerdir. İkisi de başkalarının fikirlerini almayı kapsamaktadırlar. Okuma becerisi, okumayı ve anlamayı gerektirir. Dinleme becerisi ise dinlemeyi ve anlamayı gerektirir.

Dinlemede, öğretmenin ya da herhangi bir öğrencinin okuduğunu, diğer öğrencilerin ise onu dinleme yoluyla takip ettiğini görüyoruz. Sesli okumada ise, öğretmenin ya da herhangi bir öğrencinin okuduğunu ve diğer öğrencilerin sadece dinlediğini görüyoruz. Bu da dinlemenin ilerleme kaydetmesinin, okumanın da ilerleme kaydetmesine sebep olduğunu kanıtlamaktadır. Bu onların tanıma, anlama, etkileşim, eleştiri ve yaşamdaki deneyimleri kullanma becerisi gibi becerilere güvenmeleri içindir.[76]

Bazı çocuklarda, dinleme becerisinin ihmal edilmesi, gelişmemesi ve eğitilmemesi çocukların okumasının zayıf olma sebeplerindendir. Bu sebeple çocuğa okumada en kolay gelen kelimeler, çocuğun duyduğu ve ya daha önce konuşurken kullandığı kelimelerdir.

Armstrong'un araştırması; dinleme becerilerinin eğitilmesinin, okuma becerisini iyileştirdiğini vurgulamaktadır. Nitekim ilkokul seviyesindeki çocuklarda duyularak kazanılan becerilerin sayısının, görerek ezberlenen kelimelerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Böylece duyularak kazanılan kelimelerin hacminin, okumaya fazlaca yardımcı olduğu da ortaya konmuştur. [77]

[75]Ahmed Fahri Hânî, *Mecelletu Şebeketi'l-ulûmi'n-nefsiyyeti'l-arabiyye*, Güz; 24. Sayı, 2009, s. 4.
[76]Muhammed Zâfir veYusuf el-Hamâdî, *et-Tedrîs fî'l-luğati'l-arabiyye*, Daru'l-merîh li'n-neşr, Kahire, 1984, s. 133-134.
[77]*A. g. e.* , s. 37

Hayatın farklı yönlerinde ve eğitimde iyi bir dinlemeyle kişi, harflerin telaffuzunu ve konuşmasını mükemmelleştirebilir ve kendisinde okuma kabiliyetini geliştirecek dinleme yoluyla onları öğrenebilir. Okuma yoluyla ve okumanın gelişimiyle birey, kelimenin formunu tanır ve onu cümlenin içine yerleştirir, bu da ona yazma becerisini kazandırır. [78]

İyi bir dinleme becerisine sahip olan bir kişi, yazı yazma sanatının becerilerini kazandıran harflerin, seslerin ve kelimelerin telaffuzlarını ayırt edebilir ve bu dinleme becerisi o kişinin dilsel birikimini artırır. Bu da onun ifade performansına yansır. Bize, yaratıcılık, şiir, hikâye ve roman gibi entelektüel çalışmalarının ürününü aktarabilir. Ayrıca dinleme becerisinin, imlânın doğruluğu aracılığıyla yazma sanatının gelişiminde çok önemli olduğunu görmekteyiz. Dinleme, dikkatle kulak verme ve öğretmenin kelimeleri telaffuz becerisi, öğrencinin kelimeyi doğru bir şekilde ve hatasız yazmasına yardımcı olur. Böylece öğrenci, kelimelerin ve harflerin telaffuzlarını, ikisi arasındaki benzer noktaları ayırt etme becerisine sahip olur.

Daha önce bahsi geçtiği üzere insanın bilgiyi oluşturmasında temel kaynak olan duyma ve görme duyusuna dayanan okuma, konuşma, yazma ve dinleme becerileri arasında çok yakın bir ilişki olduğu açıkça görülmektedir.

1.3.4.4. Dinlemenin Şartları

Dinlemenin doğru ve düzgün bir şekilde gerçekleşmesi için, el-Seltînîdinlemenin şartlarını şu şekilde özetlemiştir:

- ✓ **Kulak ile İlgili Şartlar:** Kulak, bir dizi parçadan oluşan bir organdır. Ancak bu parçalardan biri işitmeyi engelleyecek şekilde hasar görmüş olabilir. O zaman, tıbbî yollarla hastanın tedavi edilmesi gerekir. Bu mümkün olmadığında, dinleyicinin, duyduğu şey net değilse onun tekrar edilmesini ya da kulak zarında bir sıkıntı varsa konuşanın sesini yükseltmesini talep ederek, duyduğu şeyi doğrulması gerekir.
- ✓ **Akıl ile İlgili Şartlar:** Kelimelerin, dinleyen kişinin sahip olduğu dilsel birikimde mevcut olması gerekir. Nitekim dinleyici, yeni bir kelimeyi

[78] Ahmed Fahrî Hânî, *a. g. e*, s. 4

dinlediğinde onu daha önceden duymamış olur ve bu yanlış bir anlam ile bağdaştırmaya sebep olabilir, yani yanlış anlamaya neden olur. Aklın, geçmiş deneyimleri ile duyduğu şey arasında bağlantı kurmasını sağlayacak güce sahip olması gerekir. Ayrıca aklın; bir sonraki seferde dinleyiciye bir fayda sağlaması açısından geçmiş deneyimlerini, gelecek deneyimlerde de kullanma gücüne ve duyduğu düşünceleri, ilkeleri, önceki inançları değerlendirme gücüne sahip olması gerekir.

- ✓ **Dil Kaynakları ile İlgili Şartlar:** Dilin kaynağı konuşan bir insan ya da kaydedilmiş bir kaset olabilir. Dil kaynağı her ne olursa olsun, konuşmacının sesleri telaffuzu açık bir şekilde olmalıdır. Örneğin; konuşmacı nûn (نون) ve mîm (ميم) harflerini, sîn (سين) ve tâ (تاء) harflerini ya da diğer başka sesleri karıştırıyorsa dinleme faaliyeti düzgün bir şekilde gerçekleşmez. Bunun yanı sıra dinleyicinin, kastedileni anlaması için büyük bir çaba harcaması gerekir. Sesin ise yüksek, duyulur ve anlaşılır bir şekilde olması gerekir. Eğer ses alçaksa bu dinlemeyi engeller. Çevrenin, gürültü, karışık sesler gibi sesin kulağa ulaşmasını engelleyecek şeylerden arınmışolması gerekir. Çünkü bunlar dinleme faaliyetini engeller, yanlış anlamaya ve karmaşıklığa sebep olabilir. [79]

1.3.4.5. Dinlemenin Kuralları

İyi bir dinlemeyi, anlamayı ve analizi gerçekleştirmek için, dinleyicinin uyması gereken bir takım kurallar vardır. Bunlar:

1. **Dinlemeden önce zihinsel ve psikolojik olarak hazırlanmak:** Hazırlık dinleyicide fiziksel bir tepki gerektirir. Bu da organların sükûneti ve kalbin dinlenen şeyden başka bir şeyle meşgul olmamasıyla olur.
2. **Okuma sırasında dinlemekle meşgul olmamak:** İyi bir dinlemeye engel olacak şekilde etrafa bakınmak veya kitabı tutmak gibi.

[79]Es-Seltînî, Firâs, *Min fünûni'l-luğa: el-mefhûm ve'l-ehemmiyyet ve'l-mu'avvikât*, el-Berâmicu't-t'alîmiyye, 'Âlemu'l-kutubi'l-hadîs, Amman, 2008, s. 28-29.

3. **Dinleme sırasında düşünme:** Bu, zihnin ve vücudun ses materyaliyle etkileşmesini sağlar. [80]

1.3.4.6. Dinlemenin Çeşitleri

Eğitimciler, belli ilkelere göre dinleme çeşitlerini sınıflandırdıkları kriterler konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir. Bunlardan bazıları dinlemeyi, bir grup eksene dayanarak sınıflandırmışlardır. Bunlar:

Büyüklüğe göre: Dinleme; toplumsal, bireysel ve kişisel olur.

Dinlemenin iki tarafı arasındaki görüşmenin karşılıklı olmasına göre: Dinleme; doğrudan ve dolaylı olur.

Dinlemenin amacına göre: Dinleme; eğitim, yönlendirme ve eğlendirme amaçlı olur.

Bazı eğitimciler ise dinleme çeşitlerini sınıflandırma konusunda anlama, analiz etme ve yorumlama faaliyetlerinden birini gerçekleştirmeye dayanmışlardır. Dinlemenin bir sanat olduğu fikri, öncelikle dinleme materyalini anlama amacı ve iradesine daha sonra onu analiz etme, yorumlama, eleştirme ve hakkında bir karara varmaya dayanır. [81]

Bu ilkeye göre dinlemenin çeşitleri şöyle sınıflandırılır:

1. **Verimli Dinleme:** Dinlemenin bu çeşidi şunları kapsamaktadır; dinleme materyaline dikkati yoğunlaştırmak, düşünceler arasında bağlantıyı gerçekleştirmek, bağlama göre dinlenen şeyin manasını belirlemek, realiteleri sınıflandırmak, düzenlenmek ve aralarındaki benzer yönleri açıklamanın yanında gruplara ayırmak, sunulan sebepleri ve kusurları bilmek, böylece bir takım deliller ortaya koymak ve bu delillerden sonuçlar çıkarmak.
2. **Yüzeysel Dinleme:** Detaya girmeden ve hakkında bir karara varmadan söylenilen şeyin ana hatlarını bilmek anlamına gelir. Ancak anlama ve aktarma

[80]Henâ Ebû Diye, Gazze İslam Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 25
[81]İbrahim Mecdî, *Mevsû'atu't-tedrîs*, Daru'l-meysera li'n-neşr ve't-tevz'î, s. 1902; eş-Şantî, *el-Maharâtu'l-luğaviyye (Medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve fünûnihâ)*, Daru'l-Endelüs, 2001, Dördüncü Baskı, s. 159

konusunda bir sıkıntıya sebep olabilir. Küçük yaştaki çocuklarının çoğunun dinleme şekli bu türdendir. [82]

3. **Eğlence Amaçlı Dinleme:** Bu tür dinleme, dinleme materyalinin muhtevasını, konuşmacının ortaya koyduğu şeyin değerlendirilmesini ve konuşmacıya eksiksiz cevap vermeyi, konuşmacının konuşmadaki yöntemini ve özelliklerini belirlemeyi, konuşmacının sesinin etkisini ve bilinçaltına girmesini içermektedir. Zevk için dinlemek, bu tür dinlemenin çeşitlerindendir. Bu sadece konuşma alanında değil, müzik alanında da böyledir. Sözel ritim müzikal ritme bağlandığında ve tek bir nağme olduğunda bu zevk artar. [83]
4. **Eleştirel Dinleme:** İster lehine, ister aleyhine olsun konuşmacıdan nelerin duyulduğunun tartışılması ve bu konuda bir görüş ortaya atılması temelinde ortaya çıkan bir dinleme çeşididir. [84]

1.3.4.7. Dinleme Faaliyetini Oluşturan Şeyler

Dinleme, iç içe geçmiş bir faaliyettir ve onu oluşturan bileşenleri vardır. Bu bileşenler dinlemenin, iç içe geçmiş, tam olarak ayrılması mümkün olmayan temel iki boyuta sahip olduğunu göstermektedir. Bunlar:

1. **Fizyolojik Boyut:** Bu boyut, kulağın ses efektlerine tepki verebilme yeteneğinde ortaya çıkar ve bu efektler, sinir sistemi yoluyla beynin anlayacağı ve kavrayacağı işaretlere çevrilir.
2. **Zihinsel Boyut:** Bu boyut, birbiriyle bağlantılı dört akli bileşenden oluşur. Bunlar:
    1) Konuşulan ses simgelerinin toplam anlamını anlamak
    2) Sözü yorumlamak ve onunla beraber etkileşimde bulunmak
    3) Düzeltmek ve sözü eleştirmek
    4) Kişisel deneyimlerle alınan içerik arasında bağlantı kurmak[85]

[82]Rüsdî ve diğerleri, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-İtticâhâti't-terbeviyyeti'l-Hadîse*, 1989,Dördüncü Baskı, s. 62.
[83]'Ata, İbrahim Muhammed, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye*, Mektebetu'n-nahda el-Mısriyye, 1986, Birinci Baskı, s. 88.
[84]Mucâvir, Muhammed Salahuddin, *Tedrîsu'l-luğati'l-arabiyye fi'l-merhaleti's-sâneviyye ususuhû ve tatbîkâtuhû't-terbeviyye*, Daru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2000, s. 218.

Dinleme Becerileri:

Mecdî Aziz dinleme becerilerini şöyle tanımlamıştır: "Dinleme becerisi, kişinin sahip olduğu bilişsel yetenekler ve dinlenen metinle yapılan işlemdekonsantrasyon, anlama, analiz, yorumlama, akıl yürütme, eleştiri ve değerlendirme ile bağlantılı zihinsel aktivitelerdir. "[86]

Dinleme becerilerin en önemlileri şunlardır:

1) **Sesleri ayırt etme:** Bu beceri, dinleme materyalindeki benzer ve zıt unsurları karşılaştırmayı içine alır. Ancak işitsel uyarıcılar geçici olarak dikkate alınır ve genellikle kulak dışında hiçbir şey ile kontrol edilmesi mümkün değildir.
2) **Kelimelerin, cümlelerin ve deyimlerin (tabirlerin) manasını anlama:** Bu; odaklanma becerisi başka bir şeyle meşguliyetin olmamasıyla gerçekleşir.
3) **İçeriği anlama:** Bu ise, satır aralarını anlamak demektir. Eğitimciler anlamayı iki kısma ayırmışlardır. Birincisi olan açık anlama, metnin belirttiği gerçekleri anlamaktır. Diğeri ise metinde yer almayan ancak içerikten anlaşılan gerçekleri anlamaktır. Bu sebeple buna, içeriği anlama denmiştir. [87]
4) **Sınıflandırma:** Bu beceri, kelimeler, gerçekler, kavramlar ve düşünceler arasındaki manevi bağı bulmaya odaklanmıştır. Nitekim bu beceri dinleyicinin, parçanın bütünle ve bütünün parçayla olan ilişkisini kavramasını belirtir.
5) **Ana fikri çıkarama:** Bu beceri, anahtar kelimelerin, gerçeklerin ve konuda geçen mefhumların birçoğuna dinleyicinin odaklanmasını gerektirdiği gibi bu kelimelerin, gerçeklerin ve mefhumların etrafında döndüğü noktayı tanımlamasını da gerektirir.
6) **Tümdengelimsel / Çıkarımsal düşünme:** Bu, metinde bulunan iki açık hakikat aracılığıyla yeni bir hakikate ulaşmaktır.
7) **Doğrulama:** Dinleyici, dinleme materyalini, dinlenen metinde eğitim uzmanlarının belirlediği dış kriterler ve objektif olması şartı ile zevk ve tecrübelerine bağlı iç kriterler ışığında değerlendirdikten sonra metne ilişkin

[85]Mucâvir, Muhammed Salahuddin, *Tedrîsu'l-luğati'l-arabiyye fi'l-merhaleti's-sâneviyye ususuhû ve tatbîkâtuhû't-terbeviyye*, Daru'l-kalem el-Kuveyt, 1983, Dördüncü Baskı, s. 119-201.
[86] İbrahim, Mecdî Aziz, *Mevsûa'tu't-tedrîs*, Daru'l-mesîra li'n-neşr ve't-tevzi', 2004, s. 2.
[87] Medkur, Ali Ahmed, *Tedrîsi funûni'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-fikri'l-arabi, Kahire, 2000, s. 72-78.

önerilerini ortaya koyarve eğilimleri düzeltir. Böylece dinleyici, dinleme sanatındaki doğrulama becerisini kazanmış olmuş olur. [88]

Öğrencinin bu becerileri elde etmesiyle diğerlerinden farklı olur. Çünkü bazı öğrenciler, sesleri doğru olarak algılarken bazıları düşünceleri takip edemez, bazıları düşünceler arasındaki bağlantıyı anlayamaz, bazıları ise söylenen şeyin uygulamalı ve işlevsel yönünü keşfedemez. Bu sebeple öğretmenin öğrencileri bu beceriler üzerine eğitmesi zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir.

1.3.4.8. Dinlemenin Öğretimi:

"Dil öğreticisi şu soruyu sorabilir: "Dinlemeyi öğretmek mümkün müdür?" Araştırmalar, dinleme becerisinin öğretilebileceğini ve bireylerin bu beceriyi öğrenmeye ihtiyaç duyduklarını kanıtlamıştır. Ancak bu becerinin, öğrenciye kazandırılması için düzenli bilimsel bir üsluba ihtiyacı vardır. Bu da dinleme sanatının öğretilmesi için bir yöntem ortaya koymayı gerektirir. Böylece dinleme sanatının, sınırlandırılmış hedefleri, özel bir içeriği, eğitimi ve doğrulanması için yöntem ve üslupları olur. "[89]Bu becerilerin programlarında, öğrenci çeşitliliğinin, gelişim seviyelerinin ve ihtiyaç düzeylerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bu durum ise bilinçli bir eğitimciyi ve yüksek derecede kültürel ve akademik hazırlık gerektirir. Eğitimcinin aynı zamanda bu sanatı anlamış ve sanatın becerileri konusunda eğitim almış olması, ayrıca bu becerileri öğretmeye ve öğrenciye ulaştırmaya muktedir olması gerekir. Bu genelde öğretmen yetiştiren fakültelerin, özelde ise eğitim fakültelerinin görevidir. "[90]

"Dinleme öğretme becerisi, öğretmenin öğrenciyle iletişime geçtiği eğitimin erken aşamalarında ortaya çıkar ve onlara hikâyeler anlatarak başlar. Dinleme becerisinin önemi işte bu aşamada ortaya çıkmaktadır. Çünkü başlangıç seviyesindeki öğrenciler,

[88] Salah, Semir Yunus; Sa'd Muhammed er-Reşîdî, *et-Tedrîsu'l-'âm ve tedrîsu'l-arabiyye*, Mektebetu'l-felâh, 1999, Birinci Baskı, s. 132-135.
[89] Salah, Semir Yunus; Sa'd Muhammed er-Reşîdî, *et-Tedrîsu'l-'âm ve tedrîsu'l-arabiyye*, Mektebetu'l-felâh, 1999, Birinci Baskı, s. 132.
[90]Medkur, Ali Ahmed, *Tedrîsi funûni'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-fikri'l-arabi, Kahire, 2000, s. 63.

henüz sesli ve ya sessiz okuma kabiliyetine sahip değillerdir. Böylece dinleme, öğrencilerle eğitim içeriğini sunmanın en iyi yolu olur. ”[91]

Diğer dil sanatlarının ve becerilerinin öğretiminde, öğrenme sürecinde dinleme becerilerini öğretmek, geliştirmek ve eğitmek önemlidir. Hollns tarafından ilkokul beşinci sınıf öğrencilerine dinleme öğretiminde, müfredatın etkinliğini ölçmek üzere gerçekleştirdiği araştırmada “bu öğrencilerde dinleme becerisini geliştirme olanağı olduğu ve bu öğrencilerin müfredattan istifade ettiği bulunmuş ve dinleme becerileri geliştiğinde, okurken anlama ve dilsel aktivite üzerinde bir bütün olarak çalıştığı açıklığa kavuşmuştur. ”[92]

Prott tarafından, ilkokul altıncı sınıf düzeyinde bir grup çocuk üzerinde, dinleme eğitiminin uygulanabilirliğini ölçmek için yapılan ve özellikle bu amaç için hazırlanan bir başka araştırmada, dinlemenin öğrenme sürecinin bir hedefi olabileceği kanıtlanmıştır. [93]

Araştırmacı tüm bu bahsedilenlerden dinlemenin; amaçlı öğrenme programları ile geliştirilip iyileştirilebilen ve amaçlanan eğitim süreçleri ve planları ile destekleniyorsa büyüme, gelişme, edinim amaçlı bir beceri olduğu çıkarımını yapmıştır.

1.3.4.8.1. Dinlemenin Öğretiminin Amaçları:

Ta’îme ve Mennâ’ dinlemenin öğretimini gerçekleştirmek için gerekli olan amaçları şu şekilde özetlemişlerdir:

1. Öğrencilerin, dinlediklerinden sonuç çıkarma kabiliyetlerini geliştirmek.
2. Öğrencilerin, konuşan taraflar arasındaki ilişkileri anlama kabiliyetlerini geliştirmek.
3. Öğrencilerin, konuşmayı ve konuşmanın konusu ile sunum yolu arasındaki ilişkiyi anlama kabiliyetini geliştirmek.

---

[91] ‘Âşûr, Ratib Kasım; Muhammed el-Havâmide, *“Esâlîb-u tedrîsi’l-luğati’l-arabiyyeti beyne’n-nazariyyeti ve’t-tatbîk”*, Dâru’l-mesîra, Amman, 2007, Birinci Baskı, s. 99.
[92]Hollans M. : 1955 "*Listening Comprehension at the Intermedicate Grade Level*", Elementary School Journal, vol. 56, Dec. s: 158-161.
[93]Prrot,L,1953"*TheExpeimentalImprovementofListening*", Unublished Doctoral Dissertation, State University of Iowa City. s: 315-320

4. Öğrencilerin, konuşmalardan duyduklarını hayal edebilme kabiliyetlerini geliştirmek.
5. Öğrencilerin, görüşler arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilme kabiliyetlerini geliştirmek.
6. Öğrencilerin, konuşmada olumlu katılım kabiliyetlerini geliştirmek.
7. Öğrencilerin, dinledikleri şey üzerinden bilgiye ulaşma kabiliyetlerini geliştirmek.
8. Öğrencilerin, dinleme sırasında talimatları kavrama ve anlama kabiliyetlerini geliştirmek.
9. Öğrencilerin, temel düşünceyi ikincil derecedeki düşünceden ayırt edebilme kabiliyetlerini geliştirmek.
10. Başkalarına karşı saygı konusundaki tutumları geliştirmek ve başkalarının konuşmalarını olabildiğince ciddiye almak.
11. Öğrencilerin, konuşmayı takip etme ve yönlerini anlama kabiliyetlerini geliştirmek.
12. Öğrencilerin, konuşmacının ses tonlarını ayırt etme kabiliyetlerini geliştirmek
13. Öğrencileri, işitsel ve görsel medyayı en iyi şekilde kullanmaları konusunda eğitmek.
14. Öğrencileri, belirli kriterler ışığında dinlediklerini eleştirme ve analiz etme konusunda eğitmek.
15. Öğrencileri, dikkatlerini dinledikleri şeye odaklama ve dikkat dağınıklığı kaynaklarını ortadan kaldırma konusunda eğitmek. [94]

1.3.4.8.2. Dinleme Dersinin Hazırlanması:

Dinlemenin, planlanan ve hedeflenen adımlara göre ilerleyen bilimsel düzenli bir yolla gerçekleştirilmesi gerekir. Bu adımları aşağıda olduğu gibi sıralayabiliriz:

1. Dersin verilerini kaydetmek (tarih, dönem, sınıf, materyal) ve daha sonra okunmuş ya da kaydedilmiş olarak dinleme için seçilen (ister düz yazı olsun, ister şiir veya başka bir materyal) parçanın başlığını kaydetmek.

[94]Ta'îme, Rüşdi Ahmed ve Menâ', Muhammed es-Seyyid, *Tedrîsu'l-arabiyye fi't-ta'lîmi'l-'âm nazariyyât ve tecârib*, Dâru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2001,İkinci Baskı, s. 82-83.

2. Kavramları belirlemek: Bunlar parçadaki yeni kelimelerdir. Seçilen parçadaki temel ve alt düşünceleri belirlemek.
3. Genellemeleri belirlemek: Bunlar parçada, var olan gerçeklerle bağlantılı kurallardır. Ahlaki kuralları da belirlemek (değerler, yönelimler, davranışlar)
4. Önceden belirlenen kavramlar ve genellemeler ışığında belirli prosedürlerin formülasyonunda öğretim amaçlarının belirlenmesi. [95]
5. Sonra (derste izlenmesi gereken adımlar) unsuru gelir ve bu adımlar 4 kısma ayrılır:
    1. **Hazırlık:** Bu, soru şeklinde, anekdot şeklinde ya da bulmaca şeklinde olsun öğretmenin öğrencileri dersi almaya hazırladığı imajdır.
    2. **Tartışma:** Bununlasınıfta fiili olarak gerçekleşen şeyler kastedilir. En iyi tartışma yöntemi, dinleme materyalidir ki bu materyal soru sorma ve cevapları tartışma yollarından biri biridir.
    3. **Doğrulama:** İster soru yoluyla ister gözlem yoluyla olsun amaçlarla bağlantılı olması gerekir.
    4. **Sonlandırma:** Bununla, dersle bağlantılı ve öğrenciler ile öğretmen arasındaki bağı güçlendirmeyi amaçlayan toplumsal bir son ile dersi bitirmek kastedilir. [96]

Dersle bağlantılı son yani öğrencilere dersle alakalı ödev vermek.

Muhammed Fazlullah dinleme dersinde izlenmesi gereken adımlarla ilgili şu önerilerde bulunmuştur**:**

1. **Dersin genel çerçevesi:** Günün tarihini, saatini, sınıfın yerini kapsar. Ders hanesinde ise "dinleme" yazılır.
2. **Dersin amaçları:** Bilişsel, duyusal ve teknik alanlarda. Bu üç alanda dinleme dersinin amaçlarını belirlemenin önemine rağmen aralarında dikkati en çok çeken teknik alandır. Nitekim dersin, çıkarıma, dengelemeye veya hatırlamaya bağlı olan tek bir hedefe odaklanması en iyisidir. Dinlemeden sonra tartışma

[95] Salah, Semir Yunus; Sa'd Muhammed er-Reşîdî, *et-Tedrîsu'l-'âm ve tedrîsu'l-arabiyye*, Mektebetu'l-felâh, 1999, Birinci Baskı, s. 138.
[96] El-Beca, Abdulfettah Hasan, *Usûl-ü tedrîsi'l-arabiyyeti beyne'n-nazariyyeti ve'l-mümârese*, Dâru'l-Fikr, Amman, 2000, Birinci Baskı, s. 327; Medkur, Ali Ahmed, *Tedrîsi funûni'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-fikri'l-arabi, Kahire, 2000, s. 80.

öncelikle bu hedefi gerçekleştirmeye sonrasında ise bu hedefle bağlantılı becerileri geliştirmeye yoğunlaşır.

3. **Kullanılan eğitim araçları:** Dinleme dersi için belirli araçlar vardır. Bunlar: Kayıt cihazı, kaset bandı, görüntüleme cihazları, haritalar, levhalar, modeller, örnekler ve levhalar. (Günümüzde bilgisayar ve projeksiyonlar bu amacı gerçekleştirmede yeterlidir.)
4. **Uygulama adımları,** şunları kapsar:
   a- **Dikkat çekmeye hazırlık:** Öğrencileri harekete geçirme ve onları konuyu ya da hikâyeyi dinlemeye teşvik etme. Bu sorularla, çekici ve ilginç bir giriş ya da şekilli bir sunumla vb. yollarla olabilir.
   b- **Dinleme etiğine vurgu yapmak:** Öğretmen, farklı dinleme pozisyonlarında öğrencilere dinleme etiğini anlatmalı, onları iletişime davet etmeli, kesintiye uğramadan ve konunun sunumu ya da hikâyenin anlatımı bitene kadar beklemeli ve dışarıdan hiçbir şey ile meşgul olmamalıdır.
   c- **Sunum:** Bu, konunun aktarılması, hikâyenin anlatılması ya da başka bir şekilde olabilir. Genellikle sunum anlatım şeklini alır.
   d- **Doğrulama:** Doğrulama, konunun sunulan parçalarının tekrarıyla ya da amaçlanan becerinin ne ölçüde uygulandığı ve öğrencilerdeki gelişim derecesince öğrencilerin kabiliyetini yansıtan sorular sormakla olur.
5. **Ders saatinden sonra (ek etkinlik):** Bu adım öğrencileri, derste üzerinde durulan becerinin gelişmesi için okul içerisinde olsa dahi sınıf dışındaki durumlarda, dinleme alıştırması yapmaya teşvik eder ve bu derse ek bir aktivite sayılır. [97]

1.3.4.8.3. Dinleme Öğretimin Engelleri:

Bu engelleri ve problemleri iki kısma ayırmak mümkündür:

1- **Dinleyenle ilgili problemler:**

[97] Fazlullah, Muhammed Receb, *el-İtticâhâtü't-terbeviyyetü'l-mu'âsıra fî tedrîsi'l-luğati'l-arabiye*, 'Âlemü'l-kütüb, Kahire, 1998, s. 45-46.

a- **Fiziksel problemler:** İşitme sisteminin zayıf olması ya da bazı işitme problemlerinin olması gibi. Bu problemlerden bazılarının tedavisi mümkünken bazılarının tedavisi ise mümkün değildir.

b- **Psikolojik zihinsel yaratılış problemleri:** Dinleme eksikliği, zihinsel kabiliyetin zayıf olması sebebiyle öğrenememe, IQ düşüklüğü, kültürel ve dilsel birikim eksikliği gibi problemler dinleyici için materyali zorlaştıran şeylerdir. [98]

2. Seçilen materyalle ilgili problemler: Bu materyalin, öğrencinin yetenekleri ve seviyesiyle uyumlu olmaması, öğrencinin deneyimleriyle orantısız olması ya da ilgi alanlarının dışında olması gibi. Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaması ya da kemmiyete önem verildiğinde uzaması, keyfiyeti önemsenmediğinde niteliksizleşmesi gibi. [99]

3. Öğretmenle ilgili problemler: Bu problemler; öğretmenin öğrencileri arasındaki kişisel farklılıkları idrak edememesi ya da duygusal olması ki duygusal olduğunda dinleme esnasında sınıfa hâkimiyet konusunda ihmalkar olur. Dinleme sanatının tabiatı ve becerileri hakkında bilgisinin zayıflığı sebebiyle öğretmen bu sanatı iyi bir şekilde öğretemeyebilir.

4. Yöntemle ilgili problemler: Öğretmen tarafından kullanılan öğretim yöntemi, dinleme veya anlama güdüsünü dikkate almamış ya da aşamalarında sıkıntı olabilir. Bu yöntem, sunulan materyalin öğrenciler tarafından izlenme sürecini araştıran araçlardan yoksun olabilir.

1.3.5. YAZMA BECERİSİ

Yazma, dört dil becerisinin (dinleme, okuma, konuşma, yazma) sonuncusudur. Nitekim yazma becerisi, tüm dil sanatlarını, becerilerini ve dilbilgisi kurallarını kapsayan bir

[98]Eş-Şantî, Muhammed Salih, *el-Mehârâtu'l-luğaviyye medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve funûniha*, Dâru'l-Endülüs, 2001, Dördüncü Baskı, s. 162.
[99] Vâli, Fazıl Fethi Muhammed, *Tedrîsü'l-luğati'l-arabiyyeti fi'l-merhaleti'l-ibtidâiyye, turukuhû ve esâlîbuhû ve kadâyâhu*, Dâru'l-Endülüs, 1998, Birinci Baskı, s. 152.

beceridir. Ayrıca yazma becerisi, bireylerin entelektüel ve dilsel becerilerini belirleme konusunda hata payı olmayan bir ölçüttür. [100]

Yazarın duygularını ifade etmeye ihtiyaç duyduğu karmaşık bir beceri olmak yazının doğasında vardır. Okuyucuyu etkileme, onu yazarın görüşlerine ikna etme, yazarla empati kurmasını, yazarın yaşadıklarını yaşamasını ve hissettiklerini hissetmesini sağlama becerisinin yanı sıra yazar, düşüncelerini yazı aracılığıyla dilbilimsel doğruluğun mevcut olduğu anlaşılır sözlerle aktarır. [101]

1.3.5.1. Yazmanın tanımı (الكتابة):

Dildeki anlamı: كتب وكتابة كتبا الكتاب kökünden gelir. Yani "yazıya geçirdi" manasındadır. Yazıya geçiren kişi ise yazardır (كاتب). Yazara (الكاتب), nâsir (الناثر / nesir yazan) de denir, zıddı şairdir. Yazar (الكاتب), idari yazılı bir işi üstlenen kişidir. Yazma (الكتابة) ise yazarın ürettiği şeydir. [102]

Terimsel anlamı:

Yazmanın birçok terimsel manası vardır. Biz aşağıdaki tanımları söylemekle yetineceğiz:

Yazma: "Herhangi bir vakitte dilbilimcilerin terimselleştirdiği bilinen bir sisteme göre birbiriyle ilişkili formlar aracılığıyla konuşulan dili, kâğıt üzerinde doğrusal olarak yeniden kodlamaktır. Böylece bu formların her biri, dildeki seslere karşılık gelir. Bu ise yazarın düşüncelerini, görüşlerini ve duygularını iletişim sürecinin diğer tarafı olarak başkalarına aktarma amacıyla yapılır. "[103] en-Nâka yazmayı ise şöyle tanımlamıştır: doğru bir görsel algının ve formun (hat ve imla) zihinsel sabit bir tasavvurunun desteklediği motor beceridir. Daha sonra sağlam dilsel bir bilincin desteklediği

[100] Yunus, Fethi Ali, *Havâtır havle ta'lîmi'l-kırâati ve'l-kitabeti fi'l-merhaleti'l-ibtidâiyye*, el-Cemi'yyetü'l-Mısriyye li'l-kırâati ve'l-ma'rife, 2005, Beşinci Bilimsel Kongre, Birinci Cilt, s. 20.
[101] Ed-Düleymî, Tâhâ Ali Hüseyin; el-Vâilî, Suâ'd, *İtticâhâtü hadîsetin fi tedrîsi'l-luğati'l-arabiyyeti*, Âlemü'l-kütübi'l-hadîs, 2009, s. 441.
[102] *El-Mu'cemu'l-vecîz*, s. 527.
[103] Mustafa Reslân, *Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyyeti*, Dâru's-sekâfeti'l-arabiyye, 2005, Birinci Baskı, s. 205.

düşüncenin zihinsel bir tasavvurudur. Bu bileşenlerin yardımıyla kişi yazmayı öğrenir.[104]

Bütün bunlardan araştırmacı şunu çıkarmıştır ki: Yazı; akıldan ve yazarın duygularında geçen şeylerin, tek bir dili konuşanlar tarafından bilinen resim ve harflerin kullanımıyla oluşan yazılı tercümesidir.

Bu tanımlardan yola çıkarak yazmanın iki unsuru olduğu ortaya çıkmaktadır:

1- **Mekanik Unsur:** Bu unsur, harflerin çiziminde ve kelimeleri doğru hecelemede kendini göstermektedir. Bunu yazının şekilsel yönü diye de isimlendirebiliriz.
2- **Fikrî Unsur:** Bu ise, düşünceleri ve hisleri açık bir şekilde ifade etmektir.

Bu açıdan bakıldığında açıkça görülmektedir ki: "Yazma, bir başlangıç noktası olan bir faaliyettir. Bu yazmanın en basit anlamıdır. Bu anlam, harfleri ve kelimeleri satırlara nakşetmekten ibarettir. Daha sonra bu anlamın derinliği en uç seviyeye kadar gider. Nitekim bu manada yazma, kendi içinde karmaşık bir süreç olarak tanımlanır. Bu sebeple harfler, kelimeler ve kalıplarda fikirlerin dilbilgisi açısından doğru bir şekilde çeşitli derinliklere sahip üsluplarla ve akıcılıkla bu fikirlerin açıkça sunulması ve hassas bir sıralamada işlenmesi ile beraber görselleştirmesidir. Sonrasında ise daha disiplinli ve derin düşünmeyi gerektirecek şekilde sunulan düşüncelerin ve kalıpların gözden geçirilmesidir. "[105]

Bu iki unsur birbirini tamamlar niteliktedir. Zira harflerin ve kelimelerin çizimi doğru olmadan yazma olmaz. Ayrıca bir fikir veya içerikten yoksun ise harflerin ve kelimelerin çiziminin doğruluğunun bir kıymeti de yoktur. Bu sınıflandırma en-Nâka ve Abdulkadir gibi araştırmacıların birçoğu tarafından benimsenmiştir.

Sonuç olarak yazmanın, kendisiyle sıkı bir ilişkisi olan hat, imla ve yazılı ifade olmak üzere üç unsuru vardır. 'Ata araştırmasında şöyle diyerek bunları açıklamıştır: "Yazma,

[104] En-Nâka, Mahmud,2002,"*el-İhtibâru'ş-şefehî,"*On Dördüncü el-Cem'iyyetu'l-Mısriyye li'l-menâhic ve turuku'd-tedrîs Bilimsel Kongresi, c. 2, s. 12.
[105] 'Asr, Husnî Abdulbâri, *el-İtticâhâtü'l-hadîse li tedrîsi'l-luğati'l-arabiyyeti fî merhaleteyni'l-i'dâdiyye ve's-sâneviyye*, el-Mektebu'l-arabiyyi'l-hadîs li't-tıbâ'ati ve'n-neşr, İskenderiye, 1994, s. 248.

ya kelime ve üslup olarak öğrencinin düşüncesindeki yazılı ifadenin anlamına gelir, ya çizerek ve imla ile düşünceyi ifade etmenin simgesel bir aracı anlamına gelir, ya da bu aracı yazılı olarak optimize etmek anlamına gelir. Bu çeşitlerin, yazılı ifade, imla ve hatta sunulması mümkündür. ”[106]

1.3.5.2. Yazmanın Amaçları:

Hasâvine şöyle der**:** “Yazma öğretiminde temel amaç, öğrencide sağlam, açık ve derin bir ifade kabiliyeti oluşturmaktır. Bu genel amaç, yazmayı öğretmek için bir grup özel amacı gerçekleştirmeyi gerektirmektedir. Bu özel amaçlar şunlardır:

- Öğrencinin, ufkunu genişletecek, yaratıcılığını büyütecek ince, üstün ve etkili bir biçimde düşüncelerini, duygularını, heyecanlarını ve hislerini ifade edebilme kabiliyeti kazanması.
- Öğrencinin, sözdizimsel (terkîbî), biçimbilimsel (sarfî) ve anlambilimsel (delâlî) dil sistemlerini doğru kullanıma kurallarına uyan, sağlam bir dil ile ifade edebilme kabiliyeti kazanması.
- Öğrencinin, alıcıyı etkilemek için düşüncelerini sunma, sıraya koyma ve düşüncelerini delillendirme konusunda mantıklı düşünebilme kabiliyetini kazanması.
- Öğrencinin, tebrik kartı ve arkadaşa mektup yazımı veya anı ve hatıraların yazımı gibi hayatın farklı durumlarıyla karşı karşıya gelebilme kabiliyetini geliştirme. [107]

1.3.5.3. Yazmanın Önemi:

Yazma faaliyeti, bir süreçtir ve genel olarak tüm dillerde özelde ise Arapçada önemli dil becerilerinden biridir. Allah Teâlâ, Kur’an-ı Kerim’deki birçok ayette bu kelimenin

[106] Ata, İbrahim Muhammed,*el-Merca’ fî tedrîsi’l-luğati’l-arabiyyeti*, Merkezu’l-kitab li’n-neşr, 2005, s. 218.
[107] Rababa,İbrahim Ali, yazma a. g. e,s: 7

önemine atıfta bulunmuştur. Nitekim bir ayette şöyle buyurmuştur: "Oku! Senin Rabbin en cömert olandır. O, kalemle yazmayı öğretendir. "[108]

Allah Teâlâ bizzat yazmanın öğrenilmesine vurgu yapmıştır. Bu ise, yazma becerisini şereflendirir. Ayrıca bu, yazmanın konumunun ve öneminin büyüklüğünün bir delilidir.

Allah Teâlâ, kaleme yemin ederek şöyle buyurmuştur: "Nûn. (Ey Muhammed) Andolsun kaleme ve satır satır yazdıklarına ki sen Rabbinin nimeti sayesinde, bir deli değilsin. "[109]

Aynı şekilde Rasûlullah (s. a. v) da yazmanın önemine değinmiştir. Nitekim Bedir Savaşı'ndan sonra Kureyşli esirleri, on Müslümana yazmayı öğretmeleri karşılığında serbest bırakmıştır. Eğer bu durum bir şeye delil olacaksa kesinlikle yazmanın önemine ve öğrenilmesinin zarûretine delil olur.

Câhız ise şöyle diyerek yazmanın önemine işaret etmiştir: "Tedvin edilmiş kitaplar, nesilden nesile aktarılan haberler ve yazılı darbımeseller olmasaydı birçok ilim işe yaramaz hale gelirdi ve insanların hatırlayamayacağı şekilde unutulup giderdi. Eğer bu gerçekleşseydi birçok faydadan mahrum kalırdık. Zira insanların ezberleme miktarı acil ve öncelikli ihtiyaçları içindir. Bunun miktarı da pek zikre değer bir boyuta ulaşmaz. İlim öğrenmek isteyenlerden bir grup görevlendirilse ve kitaplarının fihristini ezberlemekle beraber kitaplar ortaya koyması istense, bu onu aciz bir durumda bırakır ve ondan yapamayacağı bir şey istenmiş olur. Ayrıca onun için daha iyi olacak birçok şeyden onu alıkoyacak şekilde meşgul eder. "[110]

Bu sebeple yazmayı diğerlerinden ayıran en önemli özelliği değişime, dönüşüme ve bir yerden başka bir yere taşınmaya maruz kalmamış olmasıdır. [111]

Önceden beri insanın yazma aracına sahip olması, aktif bir şekilde yazma becerilerini kullanabilmesi kültürel mirası ve tarihi koruyabilmesini ve başkalarına aktarabilmesini sağlamıştır. Bu açıdan bakıldığında yazmanın önemi, hayatının farklı aşamalarında

[108] Alak Sûresi, 96/3-4
[109] Kalem Sûresi, 68/1-2
[110] El-Câhız, Ebu Bekr Amr bin Bahr, *Resâilü'l-Câhız*, Tahkik ve şerh: Abdusselam Harun, Mektebetu'l-hâncî, Kahire, 1979, c. 3, s. 47.
[111] 'Asr, *a. g. e*, s. 246.

milletlerin kültürünü muhafaza eden biricik araç olmasında ortaya çıkmaktadır. Gelecek nesiller düşünceler, anlamlar, kavramlar, teoriler ve kanunlar gibi kültürel miraslarını sadece yazı yoluyla aktarabilirler. [112]

Bugün yazmanın özel bir önemi vardır. Çünkü hayatımızda önemli bir yer kaplamaktadır ve günlük aktivitemizin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Her birimiz, faaliyetlerimizin büyük bir kısmını, düşüncelerimizi yazılı olarak ileterek veya yazılanları okuyarak geçiririz.[113]

Yazmanın önemi, tüm dil sanatlarını bir araya getirmiş olmasında açığa çıkmaktadır. Zira yazma, diğer tüm becerileri gerektirir. Sözde ve konuşmada dinleyicinin konuşmacıyı durdurup anlamadığı şeyi sorması ve ondan tekrar etmesini istemek mümkündür. Bunlara ek olarak söz ve konuşma, işaretler, yüz ifadeleri ve bedensel hareketler vb. gibi şeylerin kullanım içeriğini anlamaya yardımcı olur. Ancak yazmanın, diğer dilsel sanatların hiçbirinde olmayan özel becerileri vardır. [114]

Bir diğer taraftan yazmanın öğrenciler için özel bir önemi vardır. Bunlar:

1. Doğru yazım, kelime ve ifadelerin seçimi alanlarında uygulama yapmaları için bir alandır.
2. Fikirleri ele alış ve sunum üslubu açısından kusurlarını ayırt etmelerine yardımcı olur.
3. Kalem ehli ve yazar olabilmeleri için öğretmenin gözeterek ve cesaretlendirerek öğrencileri desteklemesiyle onların yazma yeteneklerini ortaya çıkarma alanıdır. [115]

1.3.6. KONUŞMA BECERİSİ

1.3.6.1. Konuşmanın Tanımı

[112] Philip H. Phenix, *Felsefetu't-terbiye*, çev. Lebib en-Necîhî, Dâru'n-nahdati'l-arabiyye, Kahire, 1965, s. 649. (1, en-Necîhî, 1965, s. 35.)
[113] Rıdvân, Ahmed Şevkî; el-Ferîh, Osman bin Salih, *et-Tahrîru'l-arabî*, Metâbi'u câmi'atu'l-melik Suû'd, Riyad, Miladi 1991 – Hicri 1411, Üçüncü Baskı, s. 10.
[114] Yunus, Muhammed Muhammed Yunus Ali, *Medhal ilâ'l-lisâniyyât*, Dâru'l-kütübi'l-vataniyye, Bingâzi – Libya, 2004, Birinci Baskı, s. 69.
[115] 'Ubeyd, Muhammed, *Fi'l-luğati ve dirâsâtihâ*, 'Âlemü'l-kütüb, Kahire, Miladi 1974 – Hicri 1421, s. 58.

Bir olaydan bahsetmek yani konuştu (تكلم)ve haber verdi (أخبر). [116]

Konuşma, dil ibaresi olarak aslında anlamlı sesler çıkarmak demektir. Konuşmacılar için ise, kişinin kelimelerle kendini ifade ettiği anlamdır. Gramer terimi olarak ise, kurulmuş anlamlı cümledir.

Konuşma terimsel tarifi ise; konuşmacının endişelerini, zihninden geçen duyguları, hisleri, görüşleri ve düşünceleri sözlü olarak ifade etmesidir. Konuşmacının, kendisi dışındakileri, bilgi ve benzeri şeylerle seri ve akıcı bir şekilde, doğru lafızlar ve başarılı bir performans aracılığıyla, bilgilendirmek istediği şeydir. Buna binaen, konuşmacı veya dinleyicinin zihninde anlamlı bir karşılığı olmayan sözler kelam değil, anlamsız seslerdir. [117]

Arapça, onu konuşanların ve konuşmayanların hayatlarında büyük öneme sahiptir. Bu konuda Nâyif Ma'ruf şöyle der: "Arapça önemlidir, çünkü o insanlar arasında iletişim ve anlaşma vesilesi, öğrenim-öğretim aracı ve bir milletin dînî akidelerini, kültürel mirasını koruyan hazinedir. Aynı zamanda bir hatırlatma aracıdır. "[118]

1.3.6.2. Konuşmanın(الكلام)Önemi:

Konuşma insanlar arasında iletişim ve anlaşma aracıdır. Bu iletişim ve anlaşma fertler, toplumlar ve halklar çerçevesinde gerçekleşir. Kelam, en önemli yabancı dil öğrenme araçlarından ve dört dil becerisinden biridir.

Konuşma insanın anlama ve anlatma aracı, aynı zamanda öğrencinin özgüvenini geliştirme aracıdır. Konuşma, insanın kelimeyle karşılık verebilme ve gerektiren durumlarda doğaçlama yapabilme kabiliyetidir.

Konuşma, öğrencinin dilsel zenginliğini artırmaya katkıda bulunduğundan, kelime dağarcığını genişletir.

---

[116] El-Mu'cem el-Vecîz, s. 138.
[117] Ahmed 'Alyân, *el-Mehârâtü'l-luğaviyye mâhiyyetuhâ ve tarâiku't-tedrîs*, Dâru'l-Selâm, Riyad, 1992, s. 93-95.
[118] Nâyif Ma'rûf, *Hasâisu'l-luğati 'l-Arabiyyeti ve tarâiku tedrîsihâ*, Dâru'n-nefâis, Beyrut, 1985, s. 31-32.

Ana dil olmayan, öğrenilmiş ikinci bir dilde konuşma, dil eğitiminin temeli becerisi ve gayelerinden biridir.

1.3.6.3. Konuşma (الكلام) Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi:

Dil becerileri birbirinden ayrı değildir. Ancak onları birbirine bağlayan sağlam ilişkiler vardır; ses, dinleme ve konuşma becerilerini; yazı sembolleri, okuma ve yazmayı; dinleme ise, alma ve kavrama kavramlarını birbirine bağlar. Bunun anlamı: "Tüm dil becerileri, dilin doğal kullanımında birbiriyle örtüşür ve birbirini tamamlar. Bunun için her dil görevi, sınıfta da gerçek hayatta olduğu gibi birden fazla dil becerisini içermelidir. "[119]

Konuşma "Dil becerisi, çocuğun hayatında erkenden ortaya çıkar. Ancak çocuğun, aracılığıyla konuşmayı öğrendiği dinleme becerisi, ondan önce gelir. Bu nedenle konuşma, dinlemenin sonucu ve bir yansımasıdır. Aynı zamanda konuşma, okuma ve yazmanın ilk aşamasıdır. Onun aracılığıyla çocuğun zengin bir kelime, terkip, fikir ve kavramlar hazinesi olur. Bu nedenle, konuşmada akıcılığa dayalı herhangi bir yazılı ürün, konuşmanın yanında bireyler arası iletişim sürecinin temel biçimidir. Konuşma, en yaygın ifade şeklidir, dolaysız bir şekilde duyguları, hisleri ve heyecanları tercüme etmede ise en yetkindir. "[120]

1.3.6.4. Ana Dili Arapça Olmayanların Konuşma Becerisi Eğitimi:

Kelam ya da konuşma, Arapça veya herhangi bir başka dili öğrenenler için temel becerilerin en önemlilerindendir. Konuşma; fikirlerin, inançların, bilgilerin ve isteklerin intikalini ses aracılığıyla sağlayan dil becerilerindendir. Sesi, dili, düşünceleri ve performansı kendinde barındırır. [121]

---

[119]İsmail Talîb, *El-mürşidu'l-vecîz li muallimî'l- luğati'l-arabiyyeti li'n-nâtikîne biğayrihâ fi'l-müsteveyâti'l-mütevassita ve'l-mütekaddime*, Kualalumpur, 2003, s. 9.

[120] Mahcub Abbas ve Muhammed Ali Abdunnebi, *El-mehârâtü'l-luğaviyye*, Sudan Açık Üniversitesi, Hortum-Sudan, s. 7.

[121] Muhsin Ali Atiyye, *el-Kâfî fî esâlîb-i tedrîsi'il-luğati'l-arabiyyeti*, Dâr el-Şurûk, Birinci Baskı, Ürdün, 2006, s. 204

1.3.6.5. İkinci Bir Dil Olarak Arapça Konuşma Eğitiminin Hedefleri:

İnsanın yaptığı her işin arka planında bazı hedefler ve gayeler vardır. Arapça konuşma eğitimdeki en önemli hedeflerimiz şu şekildedir:

1. Öğrencinin Arapça sesleri telaffuz edebilmesi, farklı name ve tonlamaları dilin asıl konuşanları tarafından kabul görecek şekilde çıkarabilmesi.
2. Yakın ve benzer sesleri telaffuz edebilmesi.
3. Kısa ve uzun harekeleri kullanabilmesi.
4. Düşüncelerini Fasih Arapçadaki kelime dizilimini doğru kullanarak ifade edebilmesi.
5. Yaşına, ihtiyaçlarına, rollerine ve deneyimlerine uygun bir konuşma dili hazinesi edinebilmesi ve bu hazineyi çağın gerektirdiği iletişim süreçlerinde kullanabilmesi.
6. Arap-İslam kültürünün bazı biçimlerini yaşına, kültür seviyesine, iş durumuna göre kullanabilmesi, Arap-İslam mirasıyla ilgili temel bazı eylemlere sahip olabilmesi.
7. Kendisini açık ve anlaşılır bir şekilde basit konuşma ortamlarında ifade edebilmesi.
8. Arapça düşünebilmesi, kabul edilebilir sürelerde tutarlı ve bağlantılı bir şekilde konuşabilmesi. [122]

1.4. ŞARKI

1.4.1. Şarkının Tanımı

Şarkının birçok tanımı vardır. Mu'cemu'l-veciz'de şu şekilde tanımlanmıştır: Nameli söylenebilen vezinli sözlerdir. Çoğulu eğân (أغان) ya da eğânî (أغاني)'dir. Şarkı söylemek (غناء)ise; müzik eşlik etsin ya da etmesin kelimelerin ölçülü bir şekilde ahengi ve terennümüdür. [123]

[122] El-Fevzan, Abdurrahman İbrahim, *İ'dâdu mavâd ta'lîmi'l-luğati'l-Arabiyyeti liğayri'n-nâtıkîne bihâ*, H. 1428, s. 20.
[123] *Mu'cemu'l-vecîz*, Birinci Baskı, H. 1400/M. 1980, s. 456.

Hornby ise şarkıyı şöyle tanımlar: "Sözleri olan bir müzik parçasıdır. "[124]

Ratasari ise şarkıyı şöyle tanımlamıştır: Müzik eşliğinde ya da müzik eşlik etmeden sunulan sanat eseridir. [125]

Sonuç olarak müziğin veya çoğunlukla bestelerin eşliğinde kişinin düşünce ve duygularını ifade ettiği süslü ve nağmeli kelimeler öbeğidir.

1.4.2. Şarkının Eğitimdeki Önemi

Şarkılar ve müzikleri kulaklara aynı zamanda vicdanlara hitap eder. İnsan psikolojisine değişik duygular ve çeşitli düşünceler katar.

Şahhâteşarkının önemini birçok maddede zikretmiştir. Bunlardan bazıları:[126]

1. Şarkılarda öğrencilerin birikimlerini besleyen ve onlara doğru Arapçayı, kendini ifade etme yollarını kazandıran, fusha Arapçayı anlamalarına yardımcı olan dil zenginliği vardır.
2. Öğrencilerin telaffuzlarını geliştirmelerine ve harflerin mahreçlerini doğru çıkarmalarına yardımcı olur.

Ebu Hatle, şarkıları, aşağıda verilen noktalarda eğitim kaynaklarından biri olarak görür:

a- Ezber.
b- Hazırlık.
c- Öğrenciyi canlandırma ve ders ortamını hareketlendirme.
d- Öğrencinin dilsel becerilerini geliştirme.
e- Belirli kavram ve bilgileri öğrenciye ulaştırma.
f- Belirli davranışların değiştirilmesinde katkıda bulunma.
g- Öğrencinin yeteneklerini geliştirme. [127]

---

[124]Hornby, A. S. 1990. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*,(Oxford: University Press,1995) s: 1331.
[125]Rantansari,H. (2007). *Songs to Improve the Students Achievement in pronunciation English words. Final project*. English educational program. Bachelor's,Degree, Semarang state University,s:11
[126] Hasan Şahâte, E*debu't-tıfli'l-Arabi dirâsât ve buhûs*, Dâru'l-âlemi'l-Arabi, İkinci Baskı, Kahire, 1994, s. 23-26.
[127] Înâs Ebu Hatle, *Nazariyyâtü'l-manâhici't-terbeviyye*, Dâr Safâ li'n-neşr ve't-tevzî', Birinci Baskı, Amman, 2005, s. 139-140.

Chen ve Chen, aşağıdaki iki noktada öğrenmede şarkıların öneminden bahsetmiştir:

1. Öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırır veders performanslarını yükseltir.
2. Öğrencilerin dinleme ve yaratıcılık becerilerini geliştirir. [128]

1.4.3. Şarkı Çeşitleri

Hubbard ve diğerleri şarkıları beş türe ayırmıştır:[129]

Birinci Tür: İngiltere'de yalnızca belirli zamanlarda ve etkinliklerde söylenen özel şarkılardır. Bu tür şarkıları öğretmek öğrenciye İngiliz kültürünü anlamada faydalıdır.

İkinci Tür: Çocukların belirli oyunlarında kullanılan çocuk şarkı.

Üçüncü Tür: Söylenme esnasında birtakım işaret ve hareketler gerektiren uygulamalı şarkılardır.

Dördüncü Tür: Bir ya da daha fazla parçadan oluşan ve sürekli tekrarlanan şarkılardır. Özellikle telif edilmiş, yazılı besteler bu türe girer.

Beşinci Tür: Hikâye anlatan şarkılar.

Kîlânî ise üç tür şarkı var demiştir: [130]

Birinci Tür: İletişimsel şarkılar; Günlük dile çok yakın bir dille yazılmış şarkılardır.

İkinci Tür: Dil şarkılarıdır, sürekli tekrar eden bir veya birkaç parçadan oluşur.

Üçüncü Tür: Uygulama ve eylem şarkıları; şarkının söylenmesi esnasında uygulanan bazı hareket ve işaretleri gerektiren türdür.

---

[128] Chen, Y. and Chen, s:24. (2009). *"The Effect of English Popular Songs on Learning Motivation and Learning Performance.* " The internet TESL Journal Retrieved Sept. 2009, Fromhttp://www. google. com/search

[129]Hubbard,M. et al. (1991)s: 93 Hubbard, M. et al. (1991). *A Training course for TEFL*. (10thEdi)Oxford University Press, Hong Kong.

[130]Kaliani (2007: s. 134-136 , Kaliani,T. Z. (2007). *Teaching EnglishtoElementarySchoolChildren*. Al-Quds University, Amman.

1.4.4. Şarkının Öğeleri

Şarkıyı dinlediğimizde bizi çeken şey sadece kelimeler değil, aynı zamanda melodi, nağmeler ve ritimdir. Bu, şarkının çeşitli ögelerden meydana gelen bir müzik birimi olduğu anlamına gelmektedir. Ratnasari şarkının ögelerini iki gruba ayırmıştır:[131]

a- Bunlar herhangi bir şarkıda bulunabilecek temel ögelerdir: Ritim, melodi, uyum, ahenk ve kelimeler. Ritim, sesin uzantıları ve hareketleridir. Müzikte temel kaide haline gelmiştir. Kelimelerin telaffuz edilmesiyle aynı öneme sahiptir.
   Melodi ise, ses uzantılarının dizilişidir. Ahenk; birlikte çalınan bir ya da farklı ölçülerdeki birçok namenin uyumudur. Son öge ise kelimelerdir. Müzikal besteler olarak da söylenebilir.
b- İfade ögesidir. Müzisyenlerin düşüncelerini ve duygularını ifade ettikleri yoldur. Ritim, hareket ve ses tipinden oluşmaktadır.

Kişi, yukarıdaki unsurların tümüne uygulamayı yaparken veya şarkıyı yazarken ihtiyaç duymaktadır.

1.4.5. Şarkının Sınıftaki Sunum Şekli

Sınıfta öğrencilere şarkıların sunumu birçok şekilde ve adımda yapılır. Bu eğitici şarkıların türlerinin farklılığından ileri gelmektedir. Çünkü her türünbir yöntemi ve sunuş şekli vardır. Hubbard şarkıların sunuluşunda şu yöntemleri önermiştir: [132]

1. Öğretmen şarkının kelimelerini açıklar.
2. Öğretmen şarkının tamamını melodi ve ritmini anlamaya çalışsınlar diye öğrencilere dinletir.
3. Eğer şarkı uzunsa öğretmenin şarkıyı parça parça vermesi gerekir.
4. Gerekirse öğretmen kelimeleri notaların üzerine koymalıdır.
5. Hareketlerin, jestlerin ve işaretlerin kullanımı da önemlidir.
6. Öğretmenin sunum zamanını keyifli ve canlı hale getirmesi gerekir.
7. Öğretmen öğrencileri şarkıyı ezberlemeye, onlara farklı ve eğlenceli yardım yolları kullanarak şarkıyı hatırlamaya teşvik etmelidir.

[131]Rantnasari 2007: s. 11
[132]Hubbard , et al (1991: s. 94)

8. Öğretmen daha sonra öğrencilerin şarkıyı söylemelerine izin vermelidir.

Kîlânî de şarkının sunumunda takip edilebilecek adımları şöyle sıralamıştır: [133]

1. Öğretmen öğrencilere şarkının içeriğini ana dillerinde anlatır.
2. Öğrencilerin şarkıyı dinlemesi esnasında kelimeleri tekrar eder ya da şarkıyı söyler.
3. Şarkının melodisini sözleri olmadan mırıldanır.
4. Öğrencilere grup halinde nota şeridinden şarkıyı söyletir. Eğer mümkünse açıklayıcı bazı görüntü ve resimlerden yardım alınır.
5. Şarkı sözleri öğrencilere tanıtılır onlara bu kelimeleri çalışmaları ve incelemeleri için vakit verilir. Gerektiğinde onlara çok detaylı olmadan anlamlar açıklanır. Çocuklara detaylı açıklama yapmaya ihtiyaç yoktur, ana fikri vermek yeterlidir.
6. Tek seferde şarkının üç ya da dört satırı söylenir. Bu, şarkının tamamı bitene kadar yapılmaya devam edilir.
7. Şarkının tamamı öğrencilere kayıt cihazı eşliğinde söylettirilir. Gerekli görüldüğünde hareket ve vücut dili kullanılır.
8. Öğrenciler dili öğrenmeye ve ezberlemeye teşvik edilir.

Araştırmacı şu sonuca varmıştır: Şarkı, öğrencilerin ana dil kullanımlarını azaltmak ve hedef dili kullanmalarını teşvik etmek için kullanılır. Kelimelerin açıklanması, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını önlemek, şarkıya dikkatlerini çekmek ve daha fazla dinlemelerini sağlamak için sınırlı olmalıdır. Öğretmen, şarkıyı sunarken önceki adımları izlemelidir, çünkü bu çok yararlı olacaktır. Aynı zamanda öğrencilerin şarkıyı daha hızlı ve kolay şekilde ezberlemelerine yardımcı olacaktır.

1.4.6. Eğitici Şarkı Seçiminin Esasları ve Dayanakları

Eğitici şarkı seçerken dikkate alınması gereken birçok kriter ve kural vardır. Hubbard ve diğerleri çeşitli kriterler önermişlerdir. [134] Onlar şöyledir:

1. Öğrencinin nahiv ve sarf bilgisine sahip olması gerekir.
2. Şarkının, öğrencinin dil seviyesine uygun olması gerekir. (başlangıç-orta-ileri)

[133]Kailani (2007:s. 127)
[134]Hubbard ,et al (1991: s. 93-94)

3. Şarkı, öğrencilerin yaşları için uygun olmalıdır.
4. Öğretmen, melodisi ve ritmi sözleriyle doğal uyuma sahip bir şarkı seçmelidir.
5. Şarkı, öğrencilerin dikkatini çekecek türden olmalıdır.

Ayrıca Tassoni ve arkadaşları da şarkı seçiminde birtakım kurallar önermişlerdir. [135] Bunlar:

1. Eğitici şarkılar özellikler küçük çocuklar için kolay ve eğlenceli olmalıdır.
2. Şarkı, çocuk çevresiyle bağlantılı olmalıdır.
3. Şarkının konusu dersin konusuyla uyumlu olmalıdır, fakat sıkıcı ve ilgi çekmeyen şarkılardan konuyla bağlantılı olsa dahi uzak durulmalıdır.
4. Şarkı, öğrencinin dikkatini çekmeli ve anlaşılır bir konuya sahip olmalıdır.

Shenavi de şarkı seçiminde birtakım esaslar belirlemiştir:[136]

1. Şarkı ne çok kısa ne de çok uzun olmalıdır.
2. Şarkının kelimeleri kolay ve anlaşılır olmalıdır. Şarkının sözleriyle şarkının içeriği birbirine yakın olmalıdır.
3. Şarkının ritmi ve melodisi olmalıdır.
4. Şarkı, konu ve içerik bakımından öğrencilerin seviyelerine, kültürlerine uygun olmalıdır.

Son olarak İbrahim Nişancı derste sunulacak şarkılar için aşağıdaki şartları ortaya koymuştur:

1. Seçilmiş şarkı dil bakımından zengin ve anlaşılır olmalıdır.
2. Seçilmiş şarkı, öğrencilerin kültürleri, yaşları ve psikolojileriyle uyumlu olmalıdır.
3. Şarkının içeriğine ve taşıdığı mesaja dikkat edilmelidir. İçerik, müziğin güzelliğinden çok daha önemlidir. [137]

---

[135]Tassoni,etal. (2002) "*Diplomain Child Careand Education"* .Oxford:Heinemann Educational Publisher:s: 424 – 428

[136]. Alshenawi, M.(2001). "*The Principles of Teaching ChildrenReading andWriting"*.1st Edition, Amman: Saffa for Publication. s:149

Tüm bunlardan yola çıkarak araştırmacı şu sonuçlara varmıştır: Öğretmen; eğlenceli, öğrencilerin kültür ve eğitim seviyelerine uygun, eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek türden ve yatkınlıklarına uygun şarkılar seçmelidir.

1.4.7. Eğitimde Şarkı Kullanımının Genel Hedefleri

Bizi, yabancılara Arapça öğretmede şarkı kullanımına sevk eden birçok sebep ve fayda vardır.

Ebu Mellûh ve Kîlânî bu sebepleri şöyle sıralamışlardır:[138]

1. Motivasyon ve hoşnutluk.
2. Öğrencinin dil öğrenimini desteklemesi ve güçlendirmesi (Dilbilgisi, telaffuz…vb.)
3. Kelimelerin verilmesi ve alıştırmalar yapılması.
4. Telaffuz uygulamaları.
5. Ders üslubunda çeşitlilik ve değişim, tekdüzelikten çıkma.
6. Öğrenilen dilin halkının kültürünün sunulması.
7. Görevlerin yerine getirilmesine yönelik öğrenme.
8. Şarkı, neşeli ve coşkulu atmosferi koruyarak öğrencilere sınıfta rahat bir ortam sağlar.
9. Yabancı dil öğretiminde, öğrenciye daha ilk derstenmetnin tam anlamıyla verilmesini mümkün kılan bir yöntemdir.
10. Şarkı, öğrencilere dilin seslerini etkili ve aynı zamanda melodi ve ritmin yanında doğal bir şekilde tanıtır.

Tüm bunların yanında Lynch ve İngiliz Dili Geliştirme Merkezi, gençlere İngilizcenin ikinci bir dil olarak öğretilmesinde şarkı kullanımını gerektiren sebepleri aşağıdaki gibi sıralamışlardır:[139]

---

[137] İbrahim Nişancı, *Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı*, Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe", Bildiri Kitabı 1. Cilt, Beder Üniversitesi, Tiran/Arnavutluk, 14-16 Kasım 2013, s. 7.

[138] Abu Mallouh, M. (2001). "*Teaching English as a Foreign language in the Gaza Strip School"*, from Theory to Practice. American World University. S: 46-47. andKailani :(2007:s. 126)

[139] Lynch,1991*," Using Songs to Teaching English"*. Retrieved April, 2005 from htt://www. eslbase. com/articles/songs.s:. 35

1. Şarkı genellikle alışılmış, özgün dilin özelliklerini taşır.
2. Şarkı kullanarak yeni ve farklı kelimeleri tanıtabiliriz.
3. Şarkılara ulaşmak çoğu zaman kolaydır.
4. Öğrencilerin ihtiyaçları ve ilgi alanlarına uygun şarkı seçimi mümkündür.
5. Dilin kültürel esaslarının ve formlarının şarkılarla tanıtılması ve öğretiminin yapılması mümkündür.
6. Zamanın uzunluğu kolayca kontrol edilebilir.
7. Öğrenciler çeşitli lehçeleri tecrübe edebilirler.
8. Şarkı sözleri hayatın farklı durumlarında kullanılabilir.
9. Öğrencilere göre şarkılar eğlencelidir ve gönülden gelir.
10. Öğrenciler şarkıdan zevk alırlar ve bu sayede şarkılar, eğitsel oyunlar gibi öğreniciyi dili öğrenmeye güdüler.

Eken [140]de eğitimde şarkı kullanımını gerektiren sebepleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Şarkı, konunun sunulmasında dilbilgisi, sarf vs. kullanır.
2. Dilbilgisi ve sarf kurallarının tekrarında yardımcı olur.
3. Öğrencilerin yaptıkları ortak hatalara odaklanmaya yardımcı olur.
4. Dinleme becerisinin yoğun ve güçlü bir şekilde desteklenmesini sağlar.
5. Öğrencileri duygu ve yönelimler hakkında tartışmaya teşvik eder.
6. Hayal kurma ve yaratıcılığa motive eder.
7. Sınıfta rahat bir ortam oluşmasını sağlar.
8. Öğretme ve öğrenmeyi zevkli hale getirir ve çeşitlilik sağlar.

Yukarıdaki bahsi geçen şeyler ışığında araştırmacı şu sonuçlara ulaşmıştır: Şarkı, dil eğitimde önemli bir role sahiptir. Şarkılar genellikle ana dilini konuşan kitleler için bir akım olmuştur, bu yüzden şarkılar, terimler ve kelimelerle doludur. Ayrıca seviyelere, konulara ve kelimelere uygun şarkı seçmemiz mümkündür. Şarkılar eğlencelidir. Öğretmen, şarkıları kullanarak bir dilin farklı lehçelerini gösterebilir.

[140]Eken, D. K. (1996)"*IdeasforUsingSongsintheLanguageClassroom"*. EnglishTeaching Fourm, 34/1s:46-47

1.4.8. Sınıfta Şarkı Sunumu Esnasında Kullanılabilecek Bazı Aktivite Önerileri

Murphy, şarkı sunumu esnasında faydalanılabilecek bir faaliyetler listesi önermiştir. [141]

1. Dinleme.
2. Herhangi bir kaydı dinlemeden şarkı söyleme.
3. Şarkılar hakkında konuşma.
4. Şarkıyı yazma.
5. Şarkının gösterilmesi ve söylenmesi.
6. Şarkının tartışılması.
7. Gramer çalışması.
8. Dinleme becerisi üzerinde seçici alıştırmalar yapma.
9. Dilsel hedefleri gerçekleştirmek için şarkıyı okuma.
10. Şarkının çevrilmesi.
11. Şarkı sözleri kullanılarak diyalog yazılması.
12. Roller oynama.
13. Şarkının yüksek sesle söylenmesi.

1.4.9. Yabancı Dil Öğretiminde Şarkının Rolü

İkinci bir dil olarak yabancı dili öğretiminde şarkının etkili rolünün olduğu konusunda görüş birliği vardır. Frizell ve de Matos şunları söylemiştir: (Müzik, geleneksel olarak yabancı dil öğretiminde öğrenmeyi teşvik etmek için kullanılmıştır.) Müziğin bu özelliğini(kolay bir örnek olma ve kullanılan dili hızlı kavratma) gerçeğine dayandırmışlardır. [142]Richard, şarkının dinlendirme ve eğlendirme özellikleri olduğu görüşünü desteklemiş ve şöyle demiştir: "Şarkı her zaman hoş bir değişim ve dil sınıflarında takip edilen rutinden çıkıştır. Dil öğretiminin eğlenceli olması noktası çok önemlidir. "[143]

İlham yöntemi savunucuları (suggedtopedia), genelde eğitim, özelde ise yabancı dil eğitiminde, müzik ve şarkının önemi ve rolünü doğrulamışlardır.

---

[141]Murphy (1992 :s: 9-10 as quoted in Rosova, 2007:s:. 20-21), Murphey, T. (1992*) "Music and Song"*. Oxford: Oxford University Press

[142] Frizell ,R & L de matos1982, "*Pop Songs In The Class Room"* ,Modern English Teacher ,s:15

[143]Richards 1969, Richards, J. "*Songs in language learning"*. TESOL Quarterly, 3(2), s:161

Lozanov, "Herkes müziğin öğrenciler üzerindeki stres ve baskıyı hafifletme, rahat bir ortam oluşturup öğrenme sürecindeki baskıyı azaltma rolleri olduğunu kabul eder. ,,[144]demiştir.

Rivers da şarkı ve müziğin yabancı dil eğitim-öğretiminde oynayabileceği rollerin değeri ve önemi konusunda uyarmıştır.

Aynı zamanda Rivers şarkının, estetik ve eğlence amaçlı kullanımının kısıtlanması konusunda da uyarmıştır. Şarkı onun için, yalnızca günün son saatlerinde dinlenme amaçlı dinlenilen bir şey değil, kültürel bir materyaldir. Bununla beraber kültür, dil ve dil eğitimiyle iç içedir, birbirinden kesin hatlarla ayırmak mümkün değildir.

Rivers şarkının, dil öğretim yöntem ve faaliyetlerinden biri olarak kullanılma sebeplerini şöyle sıralamıştır: [145]

1. Hatırlama kabiliyetini geliştirir: Şarkının kısımları ve sözleri akılda kalır. Aynı zamanda şarkının cümleleri ve kelimeleri insanınbilinçaltına kazınır. Bilinç altında şaşırtıcı şekilde tekrarlanmayadevam eder ve duyguları etkiler.
2. Performans ve uygulama: Özellikle koro şarkılarında kelimelerin doğal ve alışılmış bir şekilde yazılma fırsatı azdır. Ancak şarkılar kelimelerin kullanımı ve uygulanmasına daha iyi fırsat tanır.
3. Dinlendirme ve eğlence: Yabancı bir dili öğrenmede en önemli faktörlerden biri uygulama için esneklik, yeterlilik ve fırsat sağlamasıdır. Tüm bu fırsatları vermeye şarkılar yardımcı olur.
4. Evrensellik: Şarkı genel olarak insanlar arasında kullanılan bir dil türüdür.
5. Motivasyon: Şarkı, öğrencileri dili öğrenmeye teşvik eder, bir çeşit motive edicidir.

Birçok dilbilimci ve araştırmacı (Fiske1993, Heller & Campbell1981, Sloboda1985, Swain1986) , ilk dil ya da ikinci bir dil olsun, dilin temel kuralları (ilkeleri), zihinsel

[144]Lozanov, G. "*Suggestology and outlines of suggestoped"y*. Gordon and Breach Publishing Company,New York, 1978, s:225-255

[145]Rivers,Wilga M , '*Tenprinciples of Interactive Language Learning and Teaching*"1989 , National Foerign Language Centerin Johns Hopkin University, s:93-95

süreçleri ve müzik arasında yüksek düzeyde birbirine yardımcı bazı bağlar olduğunu kabul etmişlerdir. [146]

Bebekler anadillerini grameriyle eşgüdümlü olarak öğrendiklerinden işitme onlar için çok önemlidir. Bu yüzden ikinci dilin kazanımında da aynı yöntemin vurgulanması mantıklıdır. [147]

1995 yılında Lowe'un ikinci dil olarak Fransızca öğrenen öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada, araştırmaya müzikal bir program dâhil edilmiştir. Araştırmanın amacı, hem müzik öğreniminde hem de ikinci dil kazanımında müzikal programın öğrenciler üzerindeki desteğini ve güçlendirici etkisini ölçmekti. Elde edilen sonuçlar, müzik dersleri alan grubun, tüm müzik testlerinde, sözel kurallarda ve okunanı anlamada müzik dersleri almayan gruptan daha iyi performans sergilediğini ortaya koymuştur. Araştırmada, dil ve müzik eğitiminin karşılıklı olarak birbirine faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. [148]

Fonseca ve diğerleri şarkıyı : "Dil öğrenmenin, hafızanın ve hatırlamanın güçlü bir destekçisi" olarak tanımlamışlardır. [149]

Batista : "Şarkıların genel anlamda duygularımızı etkileme gücü vardır. Öğrenciler çoğu boş vakitlerinde müzik dinlemeyi severler, bundan dolayı dersliklerde şarkı ve müzik kullanılan bir eğitim yaklaşımını benimsemek mantıklı görünüyor. " [150]

1.4.10. Müzik ve Müziğin Zihne Katkısı:

İnsan doğumundan itibaren sayısız sesler, kelimeler ve şarkılar duyar. Ancak zihinde en kalıcı olan şey şarkı olur. Tüm insanlar, şarkıların zihinlerinde dönüp durduğunu ve onları unutmanın zor olduğunu kabul ederler.

---

[146]Claudia Smith Salsedo,"*The effects of songs in in the foreign language classroom in text recall and involuntary mental rehersal"*, s: 63

[147] Jakendoff,1994, quoted from Claudia S. Salcedo, Southeastern Louisiana University, *USA Journal of collegeteaching and learning* –June 2010, s:22

[148] Lowe, 1995 ,"*Jornal of college teaching and learning"* –June 2010, s:22,Claudia Smith Salsedo,"*The effects of songs in in the foreign language classroom in text recall and involuntary mental rehersal"*, s: 64-

[149] Fonseca – Mora M C,Toscano –Fuentes ,cand Wermkemk. 2011,"*Melodies that help: the relationship betweenlanguage aptidude and musical intelligence"*. Anglistik International Journal Of English Studies s:101

[150]Batista S. J. ,2008, "*Music and SongA Learning Tool"*, s:156

Şarkılardan öğrenilen kelimeler akıllarda diğer kelimelerden daha kalıcı olur. Murphey : "Şarkı, gün boyunca kişinin dilinde gün boyu tekrarlanır ve ister istemez onun zihninde döner. Kısa süreli ya da kısa süreli olsun hafızaya yerleşen şarkı, kişinin düşünce yapısını ve dil birikimini destekler. " demektedir. [151]

Murphey: "İnsanın duyduğu sözleri zihninden olsun, yüksek sesle olsun tekrarlamaya doğuştan bir eğilimi vardır. Söz konusu şarkı, insanın fıtratı ve doğası gereği zihne indirgenir ve Chomsky'nin sözünü ettiği dil kazanımı donanımı sebebiyle bu şarkıyı tekrar eder. Bu da bizi, şarkının dil öğreniminde başarılı bir araç olduğunu söylemeye sevk eder. "[152]

Bu teori hakkında araştırmanın birinci bölümünde bahsedilmiştir.

Alışılmışın dışındaki ya da tanıdık olmayan kelimeleri hatırlamak öğrencilerin çoğuna zor gelebilir. Ancak müzik bu süreci kolaylaştırır.

Wallace (1994), uzun cümleli ve hızlı okunan bir parça ile müzik eşliğinde okunan bir diğer parçayı, tekrar etme ve hatırlama yeteneklerini ölçücü bir deney yaptı.

Araştırmanın sonuçları, müziğin eşlik ettiği kelimeleri hatırlamanın, normal sesli yöntemle hatırlamadan çok daha kolay olduğunu göstermiştir. [153]

Diğer yandan, eğer müzik ya da melodi zorsa, bu etmenler de hatırlamayı zorlaştırır.

Araştırma, basit müzikal şarkıların, herhangi bir metni beyinde sabit bilgilere dönüştürebileceğini ve ihtiyaç duyulduğunda kolayca hatırlanmasını sağlayacağını öne sürmüştür.

Bununla beraber melodiler, metni hatırlatma gücü olan planlar, manzumeler, vezinler ve ritmik bilgiler, metni hatırlamanıza yardımcı olacak bir dizi bilgi sağlar.

Ayrıca Wallace şöyle der: "Müziğin hatırlatma sürecini kolaylaştırma gücü, müzik karakteristikleriyle metnin uyumuna bağlıdır. "

[151]Murphey, T, 2010, s:7 ,"*music and song"*. Oxford:Oxford university press
[152] Murphey, T, 2010, *a. g. e.* , s:7
[153]Claudia S. Salcedo, Southeastern Louisiana University, USA, "*Journal of collegeteaching and learning"* –June 2010, s:22

Maley: "Müzik; ritim, melodi ve ses dosyaları gibi öğrencilerin hafızalarını kuvvetlendiren şifreli bir sistem sunmaktadır. "demiştir. [154]

Fatma Adile Başar bu konuda : "Şarkı örneği ve şarkının rolü, hafızanın güçlendirilmesi konusunda dikkate alınmalıdır. Güzel çocuk şiirlerinin bestelenmesiyle meydana getirilmiş şarkılar, dil ve dilsel tabirlerin öğrenilmesinieğlenceli hale getirmekle beraber, çocukların hatırlama yetilerini artırır ve dil becerilerini geliştirir. "[155]

Prichett ve Moore, bir grup Alzheimer hastasına, hatırlamada yardımcı olacak bir deney uygulamışlardır. Bu deney için hastalara sözlü metinlerle müzikal metinler dinletilmiştir. Deney sonuncunda hastaların, müzik eşlik eden kelimeleri normal okunmuş metinlerin kelimelerinden çok daha iyi hatırladıkları gözlenmiştir. [156]

Ayrıca Nöroloji alanında yapılan birçok tıbbi araştırmaya göre, müzik ve dil ile ilgili zihinsel süreçler beynin aynı bölgesinde gerçekleşmektedir. [157]

Murphey gibi birçok araştırmacı, öğrencinin öğrendiği yabancı dilin ve o dilin kültürünün farkındalığını oluşturmada müzik ve şarkının önemine işaret etmişlerdir.

Bu alandaki birçok araştırmacı, şarkının özgünlüğünü vurgulamışlardır. Şarkılar ne kadar özgün olursa, halkın gönlünde o kadar etkili olur ve şarkının kelimeleri, öğrencinin hedef dilin dilsel gerçekliğiyle daha çok bağlantı kurmasını sağlar. Gower et al (2005):"Dil eğitiminde etkinlik türlerinden dergiler, gazeteler ve şarkılar gibi özgün materyaller kullanmak, öğrenciyi dile daha çok bağlar. Bütün bunlar, öğrenciyi cezbederek öğrenmeye sevkeder ve kendine güvenini artırır.

[154]Maley, A,1987",*poetry and songs as effective language learning activitie"s*. Interactive language teaching .ED. W. M. Rivers. Cambridge. CambridgeUP, s:98-109
[155]Başar , Fatma Adile,*Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı*, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Temel Bilimler Bölümü, s. 7.
[156]Claudia S. Salcedo, Southeastern Louisiana University, USA, "*Journal of collegeteaching and learning*"–June 2010, s:22
[157]Maess,B&Koelsch,S,2001,"*Musical Syntax is Processedin Broca's Area an MEG study*" . Nature Neuroscience,4,s:540-545

Ancak bu materyalleri öğrencinin seviyesine uygun seçmek gerekmektedir. ”[158]demiştir.

Normal bir şarkıyı, dili öğrenmek için özel olarak hazırlanmış bir şarkıdan ayıran şey, ilk şarkının doğal olmasıdır. Yani, dinleyicinin gönlüne ve zihnine hem daha kolay hem de hızlı ulaşmasıdır.

İbrahim Nişancı'nın da dediği gibi : "Şarkıların farklı bir özelliği vardır o da doğallıklarıdır. Şarkı, doğallığı itibariyle özeldir. Bu sayede derslerde kolayca kullanılır. ”[159]

Aynı zamanda şarkıların, öğrenmeye teşvik etme ve öğrencide kendine güven oluşturma gibi rolleri vardır. [160]

İbrahim Nişancı, öğrencilerin seviyesinden bir derece daha yüksek seviyede şarkı kullanımının, rekabet ortamı oluşturmak, meraklarını ve dikkatlerini öğrenmeye çekmek için gerekli olduğundan söz etmiştir. [161]

Öğretmenin ayrıca, öğrenciler arasındaki bireysel ve gruplar arası farklılıkları göz önünde bulundurması gerekmektedir. Her grubun bir öğrenme tarzı ve hızı vardır. Bu sebeple öğretmen, ders planını öğrencilerinin durumlarıyla uyumlu hale getirmelidir.

1.4.11. Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Şarkının Rolü

Shipley "Müzik, çocukların anlama becerilerini ve dil becerilerini şarkılar yoluyla geliştirir. Ayrıca müzik, çocukların dile olan sevgilerini, dile verdikleri kıymeti, kelime ve ritim bilgilerini pekiştirir. ”[162]demiştir.

---

[158]Gower ,R, Phillips,D. &Walters ,(2005) ."*S. Teaching Practice :A handbook for teachers in training. Oxford"*:Macmillan. s:73

[159]İbrahim Nişancı, "*Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı",* Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı"Balkanlarda Türkçe", Bildiri Kitabı: 1. Cilt, Beder Üniversitesi 14-16 Kasım 2013, Tiran/ Arnavutluk, s. 6.

[160] İbrahim Nişancı, a. g. e. , s. 6

[161]İbrahim Nişancı, *a. g. e.* , s. 7.

[162]Andi Asrivan,"*Using songs in teaching english language for young learners"*, s:2, Shibley ,Dale 1998,Empowering Children . Secound Edition. Canada ,International Thomson Publishing.

Aşıcı (2003) şöyle der: "Duyma, dinleme ve ses çıkarma dilimizin ve sahip olduğumuz müziğin gelişimi ile doğal bir paralellik ve eş değerlik içinde ilerler. Dil ve müziğin öğreniminde, işitme temel becerisine odaklanıldığını görürüz. "[163]

Fatma Adile Başar: "Çocuğunun yaşına ve gelişimine uygun olarak sunulan müzik veşarkılar, kendi diline ek olarak birinci dereceden kelime hazinesi sunacaktır. " demektedir.[164]Yine Başar'a göre : "Ritim ve melodisine uygun olarak şarkının sözlerinin tekrarı, dil, gırtlak, dudaklar gibi konuşma organlarının hepsini harekete geçirir, organlar üzerindeki kontrolü artırır. Bu da konuşmanın iyileşmesini ve gelişmesini sağlar. "[165]

Şarkıların ve ritmin öğrenilmesi kalp kaynaklıdır. Bu da çocuklardaki dil gelişiminin bir parçası olabilir.

Griffee'ye göre "Şarkı öğrencilere sunulduğunda öğrencilerin öğrendiği ilk beceri dinleme olmaktadır. Bu kısımda dinleme becerisini geliştirmeye yönelik alıştırmalara odaklanılır. Örneğin; dinlenilenin anlaşılması, özetleme ve yazma için dinleme, kelime dağarcığını geliştirme ve kelimelerin cümle içinde dizilimi için dinleme.[166]

Öğrencilerin şarkılar yoluyla kolaylıkla öğrendikleri ikinci beceri ise konuşmadır.

Öğrenciler şarkıyı ilk dinlediğinde zevk ve neşe duyarlar. Bundan sonra şarkıyı söylemeyi deneyeceklerdir. Şarkıda genellikle tekrar eden kelimelerin bulunmasıonları ezberlemelerine veihtiyaç duyulduğunda hatırlamalarına yardımcı olur.

İbrahim Nişancı şarkının, dört dil becerisini geliştirme rolü konusunda şunları söylemiştir: "Şarkı, dil öğrenimi için temel becerilerin öğretilmesi konusunda gerekli rolü almalıdır. Öğrencilerin, şarkı üzerindeki aktiviteleri ve alıştırmaları yapabilmeleri için öncelikle şarkıyı dinlemeleri, sonra da şarkının kelimelerini okumaları gerekmektedir. Ayrıca şarkının içerdiği konular hakkında diyalog ve tartışmalar yapılmalıdır. Böylece öğrenciye konuşma becerisi üzerinde de uygulama yaptırmış oluruz. Dersin sonunda öğrenciye şarkının konuları hakkında yazma uygulaması

[163]Aşıcı,Murat, "*Ailede Dil Etkinlikleri"*, İstanbul, 2003, s. 27
[164]Başar, Fatma Adile, "*Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı"*, s. 6.
[165] Başar*, a. g. e.* , s. 7.
[166]Andi Asrivan*, a. g. e*. s. 3.

şeklinde ev ödevi verilmelidir. Aynı zamanda şarkı, öğrencilere telaffuzlarını geliştirme fırsatı verir. ”[167]

Rixon'a göre şarkı kullanımlarının en meşhuru aynı melodinin defalarca tekrar edilmesidir. Bu şekilde şarkı, öğrencinin zihnine kendiliğinden yerleşmektedir. Bu yöntemi test eden dil öğretmenleri, öğrencilerin şarkı sözleri ve söylenmesi tekrarına maruz kalmalarının, onları hafızalarında tutmalarına katkıda bulunduğunu fark etmişlerdir. ”[168]

Griffee'ye göre öğrenciler şarkıda söyledikleri gibi kelimeleri tekrar ederler. Ayrıca şarkıda kelimelerin tekrarı, öğrencilerin kelimelerin telaffuzlarını kolay hatırlamalarını sağlar. ” demiştir. [169]Konuşma becerisini şarkı yöntemi takip ederek kuvvetlendirebileceğin birçok faaliyet vardır. Örneğin: Küçük müzik parçaları, birtakım diyaloglar içeren müzikal hikayeler gibi. Şarkılar sınıfta hem söylenebilir hem de sergilenebilir. Öğretmen, şarkıda bulunan diyalogları yazdıktan sonra öğrencilerden sınıftaki diğer öğrencilerin önünde bu diyalogları uygulamalarını ve sergilemelerini isteyebilir. Ayrıca öğretmen şarkının sözlerini öğrenciye eksik bir şekilde verip şarkıyı tekrar dinlettikten sonra boşlukları onların doldurmalarını isteyebilir. Öğrenciler şarkının nasıl dinlenip konuşulduğunu öğrendikten sonra, yine şarkılar yoluyla yazma eğitimi safhasına geçilebilir.

Griffee (1992) : “Hikâyelerin anlatıldığı şarkılar, yazılması mümkün olan metinler olarak önerilir. Birçok müzik parçası sözlerinden arındırıldığında bile hakkında yazı yazılabilecek bir konu akla getirebilir. ” demiştir. [170]

[167] İbrahim Nişancı, *a. g. e.* , s. 6.
[168]Andi Asrivan, *a. g. e.* ,s. 3. , Rixon, Shelagh. 1999. “*Young learners of English:some research perspectives”*. London. Longman.
[169]Andi Asrivan, *a. g. e.* , s. 5.
[170]Andi Asrivan, *a. g. e.* ,s. 7. :Griffee , DaleT. 1992 “*songs in action”*. U. K:PrintiseHall

İKİNCİ BÖLÜM: SAHA ARAŞTIRMASI

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE YAPILAN İŞLEMLER

Bu bölüm, araştırmanın ve yapılan işlemlerin nasıl uygulandığına, araştırmada kullanılan istatistiksel yöntemlere ek olarak araştırmada takip edilen ve araştırmada izlenen her araştırma metodolojisinin detaylı bir açıklamasını içeren işlemleri, araştırma grubu ve modelinin niteliğini, araştırmanın yapılma amacını, araştırmanın geçerlik ve güvenirlik işlemlerini ele almaktadır. Bahsettiğimiz unsurların niteliği aşağıdaki gibidir:

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, yabancı dil olarak Arapçayı öğrenenlerin dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımının etkisini bilmeyi amaçlamıştır. Bu sebeple araştırmacı aşağıdaki iki yöntemi kullanıştır:

2.1.1. Deneysel Yöntem

Deneysel yöntem; "Araştırmacının, bir veya birden fazla yeni değişkeni ya da faktörlerden birinde yahut birden fazla faktörde sonradan ortaya çıkardığı değişkenleri araştırdığı olguya dâhil ettiği yöntemdir. "[171]

Bu, hipotezleri kanıtlamak için deneyi kullanmak anlamına gelir, bu nedenle deneysel deney kullanımı deneysel değişken olarak kabul edilebilir ve bağımlı değişken sonuçlarını gözlemler.

Araştırmacı bu araştırmasında, bir gruba dayalı deneysel tasarımı aşağıdaki geldiği gibi benimsemiştir:

Araştırmanın deneysel tasarımı:

form(1)

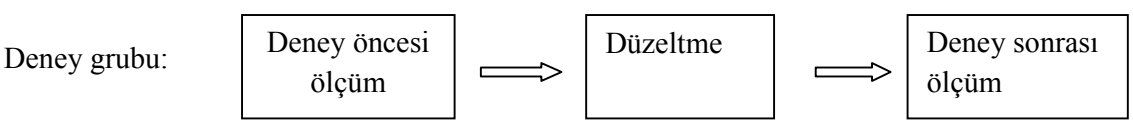

[171] El-Âğa, İhsan; el-Ustâz, Mahmud, "*Mukaddime fî tasmîmi'l-bahsi't-terbevî"*, Aksa Üniversitesi, Gazze, 2009, İkinci Baskı, s. 82.

Ayrıca araştırmacı, on iki şarkı seçmiş, daha sonra şarkının yabancı dil olarak Arapçayı öğrenenlerde Arapça dil becerilerinin gelişimine etkisini ölçmek için Marmara Üniversitesi hazırlık sınıfı kız öğrencilerinden oluşan araştırma modeli üzerinde bu şarkıları deneyimlemiştir.

3.1.2. Betimleyici Çözümleyici Yöntem

Betimleyici çözümleyici yöntemle kastedilen: "Araştırma konusunun olgusunu nitelemeye, tanımlamaya, yorumlamaya ve kıyaslamaya çalışmak, gidişata araştırmacının müdahalesi olmadan bu olguya dair bilgiyi artıran anlamlı genellemelere ulaşmayı ummaktır. "[172]

Araştırmacı, çalışma için uygun şarkıları seçerken bu yöntemi kullanmıştır.

2.2. ARAŞTIRMANIN GRUBU

Araştırma grubu, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2016-2017 eğitim yılının bahar döneminde eğitim gören dokuz (9) hazırlık sınıfı kız öğrencilerini kapsamaktadır.

2.3. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmacı, araştırmanın modelini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde hazırlık sınıfında eğitim gören kız öğrencilerden rastgele, kasıtsız olarak seçilmiştir.

Şarkıların Hazırlanması:

Araştırmacı, şarkıların seçiminde şu ilkeleri benimsemiştir:

1- Şarkıları ele alan geçmiş araştırma ve çalışmalar.
2- Çocuklara veya yetişkinlere hitap eden farklı şarkılara gözatmak.
3- Dil açısından sağlıklı, ses ve görüntüsü düzgün şarkılar seçmek
4- Seçilen şarkı grubunu hakem/seçim grubuna sunmak.
5- Şarkıları bilgisayardan multimedya görüntü aygıtı (LCD) ile sunabilmek.

[172] El-Hatîb, 'Âmir,"*Muhâdarât fî menâhici'l-bahs",* Mektebetu'l-Kudüs, Gazze, 2002, s. 25.

2.4. ARAŞTIRMANIN ARAÇLARI

Araştırmacı, araştırmanın hedeflerini gerçekleştirmek için şu araçları kullanmıştır:

2.4.1. Dil Becerileri İçin Ön ve Son Test

Araştırmacı, dört dil becerisini ölçmek için beceri testi hazırlamıştır. Bu test; deney öncesi olan ön test ve deney sonrası olan son test olmak üzere iki aşamalıdır. Araştırmacı farklı konularda ve temalarda şarkılar toplamış, bir dizi soru ve alıştırma hazırlamıştır. Bu alıştırmalar okuma, yazma, konuşma ve dinleme olmak üzere Arapça dil becerilerini geliştirmeye odaklanmıştır. Bu sebeple araştırmacı, deney öncesinde ve sonrasında öğrencilerde meydana gelen değişimi ölçmek için bu ön test ve son teste odaklanmıştır.

2.4.1.1.Testin Genel Amacı:

Testin genel amacı, dil becerilerinin gelişiminde şarkıların etkisini ölçmek ve araştırmanın hipotezinin geçerliliğini test etmektir.

2.4.1.2. Beceri Testinin Oluşturulmasında Kullanılan Kaynaklar

Araştırmacı, hedeflenen dil becerilerinin seviyesini ölçmek için bir test hazırlamıştır. Bu testi hazırlarken aşağıdaki adımları takip etmiştir:

1. En iyi nasıl ölçüleceğini öğrenmek için şarkılara ve dil becerilerine dair literatüre bakmak.
2. Bu alandaki önceki çalışmaları, dil becerilerini öğretmek için kullanılan özel şarkılar için tasarlanmış kitap ve makaleleri incelemek.
3. Test paragraflarının başlangıç formunda hazırlanması.
4. Test paragrafları hakkında fikir almak ve araştırmanın konusuyla ilgili yetenekleri ölçmek için geçerliliğini sağlamak amacıyla testi bir grup hakeme sunmak ve uygun gördüklerini değiştirmek. Hakemlerin görüşleri kullanıldı, paragraflar kaldırıldı ve diğer paragrafların ifadeleri, becerilerin ve öğrencilerin niteliğine uygun olarak değiştirildi ve böylece test son halini aldı.
5. Deneyden Önce Ön Test:

Testte yönelik uygun değişiklikler yapıldıktan sonra, parçaların düzenlenmesi tamamlanmış ve 9 (dokuz) kız öğrenciden oluşan deney grubu üzerinde uygulanmıştır. Bu, deneyden önce prova amaçlı olarak üzerlerinde çalışmanın yapıldığı araştırma grubudur.

Son test için yapılan bu ön uygulamada şu hedeflere ulaşılması beklenmektedir;

1. Soruların açıklığı ve testin şarkılarınınbiçimlendirilişindenemin olmak.
2. Testin çözülmesi için uygun zaman aralığınınbelirlenmesi.
3. Aşağıdaki uygulamalarla özelliklerin ve psychometric göstergelerin (testin parçalarına yönelik ölçümsel tahlilin) çıkarılması.

- Testin parçalarının kolaylık ve zorluk katsayısının hesaplanması.
- Testin parçalarının öğrencilerinseviyelerini belirlemedeki başarıkatsayısının hesaplanması.

4. Testin güvenilirliğinden emin olma.

Belirlenen hedefleri şu şekilde açıklamak mümkündür;

1. Soruların açıklığı ve testin parçalarının biçimlendirilmesinden emin olma:

Uygulamalı olarak testin icra edilmesinin ardından, testin parçaları ve talimatlarıyla açık ve anlaşılır olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, testin sorularını okuduktan sonra testten hedefleneni ve nasıl cevaplamaları gerektiğini anlamış, herhangi ilave bir açıklama talebinde bulunmaksızın soruları cevaplamaya başlamışlardır.

2. Testin çözülmesine yönelik uygun zaman aralığının belirlenmesi

Deney grubu üzerinde testin icrası sırasında, işleme dairuygun zaman hesap edilmiştir. Bu ise Ön Testi cevaplamayı en erken bitiren kız öğrencinin (43 dakika) çözme süresi ile testin cevaplanmasını en son bitiren kız öğrencinin (46 dakika) çözüm süresi arasındaki ortalamanın alınması yoluyla hesaplanır. Test için uygun sürenin 45 dakika olduğu tespit edilmiştir.

3. Teste yönelik özelliklerin ve psychometric göstergelerin (testin parçalarına yönelik ölçümsel tahlilin) çıkarılması:

Test bitirildikten ve öğrencilerin sonuçları alındıktan sonra, parçaların analizi gerçekleştirilir. Bu işlemin bir gereği olarak, parçaların niteliği üzerinde bir yargıda bulunabilmek için testin her bir parçasına dair öğrencilerin cevapları incelenir.[173]

İnceleme aşamasında araştırmacı tarafından şu adımlar takip edilerek, her bir parçanın seviye belirlemedeki becerisi ve zorluk derecesinin bulunması için testin parçalarının istatistîki analizi yapılmıştır; [174]

1. Öğrencilerin test evraklarıincelendikten sonra; en yüksek puandanen düşükpuana doğru sıralama,
2. Test evraklarının; yüksek puanları alan grubu temsil edenler(5) ve düşük puanları alan grubu edenler (4) olmak üzere, iki gruba ayrılması. Bu ayrım, katılan öğrenci adedinin az olmasından kaynaklanmaktadır.
3. Testin parçalarınınbütün seçeneklerinde öğrencilerin cevaplarının belirlenmesi
4. İki grubun cevaplarını, puanlarınverilmesinive aşağıdaki çıkarımlar için bunların istatîki incelemesini kapsayan bir cetvel hazırlanması

- Parçalarınzorluk kat sayısı
- Parçaların kolaylık kat sayısı

2.4.1.3. Parçaların Zorluk Kat Sayısı:

Doğru seçeneklere özel tekrarların kullanımı ve aşağıdaki denklemin uygulanması ile testin parçalarından her biri için zorluk kat sayısı hesaplanır.

[173]El-heitî, halaf nassar ve el-sufî, muhammad abdu Allah(2002),"*Dalil el- muallim fi takvim eltalaba"*, Müfredat sektörü, s: 63, sanâ-el-yemen.

[174]El-zahir , Zakariyye Muhammad, ve temerciyan ,caklin , ve Abdul hadi ,cevdet izzet (1991), "*Mbadiu elkiyas ve el takvım fi el-tarbiye"*, s;128, Maktabatu Dâru'l essakafe, ,Amman,Ürdün

Zorluk kat sayısı =

Cevapları doğru olan yüksek gruptaki öğrencilerin adedi + cevapları doğru olan düşük gruptaki öğrencilerin adedi

---

Yüksek gruptaki öğrencilerin adedi + Düşükgruptaki öğrencilerin adedi

Zorluk kat sayısının, en düşük (sıfır) en yüksek (1) kabul edilmesinden dolayı; ölçümün sonunda kat sayı, 1 (bir)'e yaklaştıkça parça kolaylaşıp; (sıfır)'a yaklaştıkça zorlaşacaktır.[175]

Zahir ve diğerlerine göre (1991) Testin parçalarının zorluk oranı (0.80) ila (0,20) arasında bir değişim gösterirse, bu testin iyi olduğu anlamına gelmektedir. En iyi sorunun zorluk derecesi, iyi ve zayıf öğrencilerin arasında ayırım yapması şartıyla (0,50)'dir.[176]

Bu sebeple; testin bütün parçaları, değerlerinin (0,67 ile 0,21) arasında değişim göstermesi ile geçerli kabul edilmiştir.

2.4.1.4. Parçaların Öğrencilerin Seviyelerini Belirlemedeki Başarı Kat Sayısının Hesaplanması

Sorulara doğru bir şekilde cevap veren düşük gruptaki öğrenci adedinin yine soruları doğru cevaplayan yüksek gruptaki öğrenci adedinden çıkarılması yoluyla; testin her bir paragrafı için öğrencilerin seviyelerini belirlemedeki başarı katsayısıhesaplanmıştır. Buişlemaşağıdaki denklemin uygulanması ile gerçekleştirilir

[175]El-heitî, halaf nassar ve el-sufî, muhammad abdu Allah(2002),"*Dalil el- muallim fi takvim eltalaba"*, Müfredat sektörü, s: 66-67, sanâ-el-yemen.
[176]El-zahir , Zakariyye Muhammad, ve temerciyan ,caklin , ve Abdul hadi ,cevdet izzet (1991), "*Mbadiu elkiyas ve el takvım fi el-tarbie"*,s:129-148, Maktabatu Dâru'l essakafe, ,Amman,Ürdün

Kolaylık KatSayısı =

Cevapları doğru olan yüksek gruptaki öğrencilerin adedi-Cevapları doğru olan düşük gruptaki öğrencilerin adedi

---

Bir grubun bireylerinin adedi

Öğrencilerin aralarını ayrıştırmadaki başarı katsayısı, (+1 ile -1) arasında değişim gösterir. Eksi ayırıma sahip bir parça, iyi sayılmaz ve başka bir parça ile değiştirilmesi gerekir. Ayrıştırma katsayısı ne kadar artış gösterirse, o kadar iyidir. Eğer ayrıştırma katsayısı (sıfır) olursa; bu, parçanın iyi ve iyi olmayan öğrenci arasında bir ayrım yapamadığı anlamına gelir. Genel bir değerlendirme ile ayrım kabiliyeti (1-0,30)'u aşan parça, ayırım yönü ile iyi kabul edilir. Eğer (sıfır- 0,30) den daha az olursa, zayıf olur; (sıfır) seviyesinde ise seçim yapamaz. Eğer (eksi) olursa, ayırım yönü ile kötüdür; değiştirilmesi gerekir.[177]

Görünüşe göre;[178]; Ayrım kat sayısı (0,20)' i aşan parça, makbul ve iyi sayılmaktadır. Bu uygulama boyunca, testin parçalarının öğrenciler arasında ayrım yapabilmesiyle nitelenebileceği ortaya çıkmıştır. Çünkü değerler, (0,25 ile 0,67) arasında farklılık göstermektedir.

2.4.1.5. Testin Güvenilirliği

Testin güvenilirliğiile, her bir öğrenciye göre sonuçlardan elde edilenin uyum aralığı kastedilmektedir. Yani, testteki derecelerin gerçek değişim oranını temsil

[177]El-heitî, halaf nassar ve el-sufî, muhammad abdu Allah(2002),"*Dalil el- muallim fi takvim eltalaba*", Müfredat sektörü, s:69 , sanâ-el-yemen

[178]El-zahir , Zakariyye Muhammad, ve temerciyan ,caklin , ve Abdul hadi ,cevdet izzet (1991), "*Mbadiu elkiyas ve el takvım fi el-tarbiye*", s: 130, Maktabatu Dâru'l essakafe, ,Amman,Ürdün.

etmektedir. [179]

Testin güvenilirliğinin hesaplanmasına yönelik farklı metotlar vardır: [180]

1. Testin uygulanmasının tekrarı metodu (Test-Retest)
2. Orantılı şekiller metodu (EquivalentorParallel Forms)
3. İkiye bölmemetodu (Split-halfmethod)

Araştırmacı, testin güvenilirliğinin hesaplanması esnasında"ikiye bölme metodu" nu kullanmıştır. Bu şekilde test burada iki kısma ayrılmış; birinci ile ikinci yarı arasındaki bağlantının katsayısı bulunmuştur.

Bu esnada şu adımlar takip edilmiştir;

1. Soruyu doğru şekilde cevaplayana bir derece, yanlış şekilde cevaplayana ise (sıfır) verilmesi ile inceleme sonuçlarının bunun için hazırlanılan cetvele yerleştirilmesi.

2. Tek ardışıklığa sahip olan soruların birkısım, çift ardışıklığa sahipolan soruların ise diğer kısım kabul edilerek; her yarının bir testi temsil etmesişeklinde testin iki parçaya bölünmesi,

3. Aşağıdaki denklem esnasında testin iki kısmı arasındaki değişkenkat sayısının bulunması için PearsonKorelasyon kat sayısı denkleminin kullanılması:

[179] Cabir, Cabir Abdu el-Hamit (2001), "*itticahât ve tecarüb muâsire fi takvım edâ el-talamiz ve el-mudarris"* , s: 34 , Dâru'l Fikri el-Arabi ,Kahire.

[180]Murat Salah Ahmed, Sulayman Emin Ali(2005), "*El-ihtibarat ve el- makayîs fi el- ulum el-nafsiyye ve el-terbeviyye"*, s: 360, birinci baskı ,Dâru'l El-kitap el-hadis ,El- Kahire.

$$r = \frac{n(\Sigma xy) - (\Sigma x)(\Sigma y)}{\sqrt{[\, n\Sigma x^2 - (\Sigma x)^2 \,][\, n\Sigma y^2 - (\Sigma y)^2 \,]}}$$

N: Üzerlerinde testin uygulamasının yapıldığı öğrenci adedi; 9 (dokuz) kız öğrenci

x: Testin birinci yarısı

y: Testin ikinci yarısı

∑: Toblam

Bu uygulama ile birlikte testin güvenilirlik oranı (0,85)'e ulaşmıştır. Yarıya bölmenin oranı, teste yönelik külli benzerliği ölçmez. (Çünkü o yalnız bir yarısı için / yarısı için güvenilirliği gösterir) Aşağıdaki Sperman ve Brown'un denklemleri kullanılarak inceleme yapılmıştır:

$$\text{Güvenilirlik Kat Sayısı} = \frac{2 \times \text{Korelasyon Kat Sayısı}}{1 + \text{Korelasyon Kat Sayısı}}$$

Bu sonuçlara göre; Testin güvenilirliğinin(0,92) olduğu görülmüştür. Bu oldukça yüksek bir güvenilirlik seviyesidir.

Son Şekli ile Test

Zamanı, Güvenilirliği, Doğruluğu, Kolaylık ve Zorluğunun bilgilerinin hesaplanması, testin müfredatının ayrıştırılması ve hakemlerin görüş ve önerilerinin

ışığında düzenlemelerin yapılması ile Nihai şeklinde test uygulama aşamasına hazır hale gelmiştir.

Deneyin Uygulanması:

Çalışmanın araç gereçlerinin hazırlanması bittikten sonra, araştırmacı çalışmaya yönelik temel deneyin uygulamasına başlamıştır. Deneyin uygulaması birçok merhaleden geçer. Şu şekildeaşamalandırılabilir;

1. Araştırmacı, T.C. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesininden izin alır ve çalışmanın uygulanması ve hazırlık sınıfı öğrencileri üzerinde uygulanmak üzere bu işleme dair seçilen araç gereçlerin genelgesinialır.
2. Araştırmacı öğrenciler, idare ve ikisi arasındaki koordinasyona yönelik gözleme dayalı keşifsel çalışma yapmak için T.C. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde saha araştırması yapmaya iner.
3. İlahiyat Fakültesi'nin hazırlık sınıfı öğrencilerinden rasgele yolu ile örnek seçimi yapılır ve çalışma grubu belirlenir.
4. Uygulama için Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi idaresi ile koordine bir şekilde deney hazırlanır.
5. Sunum cihazının hazırlığı açısından İlahiyat Fakültesi'nin idaresiyle koordineli olarak şarkıların çalıştırılmasına özel odaların ve cihazların ayarlaması, aynı şekilde şarkıların oynatılması için kullanılacak olan bilgisayarın ayarlaması yapılır.
6. Deney grubu üzerinde ön testin uygulanması gerçekleştirilir.
7. 9 (dokuz) kişiden oluşan deney grubu çalıştırılır. Araştırmacı miladi 01.03.2017 tarihinde tam olarak başlamış ve m.01.05. 2017 tarihi itibariyle grup çalışmasını bitirmiştir.
8. Çalıştırma bittikten sonra test uygulanır.

Çalışmada Kullanılan İstatistiğe Dayalı İnceleme

Açıklamaların incelenmesi ve ele alınması için StatisticPackageForSocialScience ((SPSS) adlı istatistik program kullanıldı. Çalışma aracının güvenilirliği ve doğruluğundan emin olmak için aşağıda gelen istatistik incelemeler kullanıldı.

1. Bağımlı iki grup t-testi (Paired-Samples t-test), deney grubunun kullanım öncesi ve sonrası ortalama puanları arasındaki farkın önemini belirlemek içindir.
2. Güvenilirliğin ölçümü için Yarıya Bölme Metodu (Split-halfmethod)
3. Zorluk, Kolaylık ve Ayrıştırma katsayısına özel denklemler
4. Testin iki yarısı arasındaki değişken katsayısının ölçümü için Pearson Korelasyon denklemi
5. Testlerin güvenilirliğinin düzenlenmesi için Spearman ve Brown denklemi
6. Wilcoxon denklemi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, araştırma araçları aracılığıyla toplanan ve analiz edilen veriler ışığında gerçekleştirilen istatistiksel işlemlere dayanarak ulaşılan en önemli bulgular, araştırmanın sorularını cevaplayarak ve bu sorularla ilişkili hipotezleri doğrulayarak sunulmaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN TEMEL SORUNUN CEVABI

Araştırma sorularının ilki şudur:

Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler için Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımının etkisi varmidir?

Bunun cevabınıöğrenebilmek için aşağıdaki dört soruları cevaplamalıyız:

Birinci Soru:

1. Dinleme becerisinin gelişiminde şarkının rolü üzerinde yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05)var mıdır?

Bu soruyu cevaplamak için araştırmacı aşağıdaki hipotezin geçerliliğini doğrulamıştır:

Yapılanön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.

Bu hipotezi doğrulamak için araştırmacı, deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı farklılıkları belirlemek için bağımlı iki grup t-testini (Paired-Samples t-test) kullanmıştır. Tablo (1) bunu açıklamaktadır.

Tablo (1)

T-testi (Paired-Samples t-test), deney grubunun kullanım öncesi ve sonrası ortalama puanları arasındaki farkın önemini belirlemek içindir

Sözel Anlamlılık	Anlamlılık Düzeyi	Özgürlük Derecesi	T Değeri	Standart Sapma	Ortalama	Sayı	Ölçüm	Beceri	M
Anlamlı	. 000	8	-6. 047-	. 43301	3. 1667	9	önce	Dinleme Becerisi	1
				. 79057	4. 5000	9	sonra		
Anlamlı	. 000	8	-3. 411-	. 50000	2. 3333	9	önce	Okuma Becerisi	2
				. 44096	3. 2222	9	sonra		
Anlamlı	. 000	8	-9. 947-	. 50000	3. 0000	9	önce	Konuşma Becerisi	3
				. 60093	4. 6111	9	sonra		
Anlamlı	. 000	8	-6. 128-	. 78174	2. 1111	9	önce	Yazma Becerisi	4
				. 75462	4. 2778	9	sonra		
Anlamlı	. 000	8	-10. 182-	. 29829	2. 6528	9	önce	Bütün Olarak Araç	
				. 36324	4. 1528	9	sonra		

Yukarıdaki tablo, dinleme becerisinde ve ölçümün toplam puanında hesaplanan T değerinin tablodaki en büyük T değeri olduğunu göstermektedir. Bu da deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı istatistiksel farklılıkların varlığının gösteresidir. Farklılıklar deney sonrası uygulamanın lehinedir. Bu da şarkıların bir etkisi olduğu anlamına gelmektedir.

2. Okuma becerisinin gelişiminde şarkının rolü üzerinde yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) var mıdır?

Bu soruyu cevaplamak için araştırmacı aşağıdaki hipotezin geçerliliğini doğrulamıştır:

Yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.

Bu hipotezi doğrulamak için araştırmacı, deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı farklılıkları belirlemek için bağımlı iki grup t-testini (Paired-Samples t-test) kullanmıştır. Tablo (1) bunu açıklamaktadır.

Yukarıdaki tablo, okuma becerisinde ve ölçümün toplam puanında hesaplanan T değerinin tablodaki en büyük T değeri olduğunu göstermektedir. Yukarıdaki tablo, dinleme becerisinde ve ölçümün toplam derecesinde hesaplanan T değerinin tablodaki en büyük T değeri olduğunu göstermektedir. Bu da deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı istatistiksel farklılıkların varlığının gösteresidir. Farklılıklar deney sonrası uygulamanın lehinedir. Bu da şarkıların bir etkisi olduğu anlamına gelmektedir

3. Konuşma becerisinin gelişiminde şarkının rolü üzerinde yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) var mıdır?

Bu soruyu cevaplamak için araştırmacı aşağıdaki hipotezin geçerliliğini doğrulamıştır:

Yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.

Bu hipotezi doğrulamak için araştırmacı, deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı farklılıkları belirlemek için bağımlı iki grup t-testini (Paired-Samples t-test) kullanmıştır. Tablo (1) bunu açıklamaktadır.

Yukarıdaki tablo, konuşma becerisinde ve ölçümün toplam puanında hesaplanan T değerinin tablodaki en büyük T değeri olduğunu göstermektedir. Bu da deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı istatistiksel farklılıkların varlığının gösteresidir. Farklılıklar deney sonrası uygulamanın lehinedir. Bu da şarkıların bir etkisi olduğu anlamına gelmektedir

4. Yazma becerisinin gelişiminde şarkının rolü üzerinde yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) var mıdır?

Bu soruyu cevaplamak için araştırmacı aşağıdaki hipotezin geçerliliğini doğrulamıştır:

Yapılanön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar (α=0. 05) yoktur.

Bu hipotezi doğrulamak için araştırmacı, deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı farklılıkları belirlemek için bağımlı iki grup t-testini (Paired-Samples t-test) kullanmıştır. Tablo (1) bunu açıklamaktadır.

Yukarıdaki tablo, yazma becerisinde ve ölçümün toplam puanında hesaplanan T değerinin tablodaki en büyük T değeri olduğunu göstermektedir. Bu da deney öncesi ve sonrasında yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasındaki anlamlı istatistiksel farklılıkların varlığının gösteresidir. Farklılıklar deney sonrası uygulamanın lehinedir. Bu da şarkıların öğrencilerin başarısında bir etkisi olduğu anlamına gelmektedir.

Tüm bu bahsettiklerimizden yola çıkarak tezin temel sorusunu cevaplayabiliriz ki o soru şudur:

Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler için Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkı kullanımının etkisi varmidir?

Tablo, deney grubunun deney öncesi ve sonrası ölçümleri arasında tüm beceriler ve toplam puanda (0. 05) 'den daha az bir anlamlılık düzeyinde, deney sonrası ölçümün lehine olacak şekilde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir. Bu, deney uygulandıktan sonra öğrencilerin becerilere hâkimiyetinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Wilcoxon denklemi:

Wilcoxon denklemiyle ayna sonuçlar verdi tablolara göre:

1. Yabancı dil olarak Arapça öğrenenler için Arapça dil becerilerinin gelişiminde şarkının rolü var mıdır?

Öğrencilerin paragraflardan elde edilen toplam puanları üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları ve bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Bu testin kullanılmasının sebebi araştırma kapsamına alınan kişi sayısının 30 kişiden az olması ve böyle durumlarda parametrik olmayan bu testin daha uygun olmasıdır.

Tablo 2. Paragrafların toplam puanları üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Paragraf toplam puanları	**N**	**Ort.**	**SD**	**Z**	**p**
Uygulamadan Önce	9	10,61	1,19	-2,668[a]	0,008*
Uygulamadan Sonra	9	16,61	1,45		
a. Negatif sıralara göre hesaplanmıştır. * 0,05 düzeyinde manidardır.					

Tablo 2'e göre, paragrafların ortalama puanları üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) vardır. Buna göre, şarkı kullanımı (uygulama) öğrencilerin Arapça becerilerinin artmasını sağlamıştır.

2. Dinleme becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($\alpha=0,05$) var mıdır?

Öğrencilerin dinlenme becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları ve bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir. Bu testin kullanılmasının sebebi araştırma kapsamına alınan kişi sayısının 30 kişiden az olması ve böyle durumlarda parametrik olmayan bu testin daha uygun olmasıdır.

Tablo 3. Dinleme becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Dinleme Becerisi	**N**	**Ort.**	**SD**	**z**	**p**
Uygulamadan Önce	9	3,17	0,43	-2,549[a]	0,011*
Uygulamadan Sonra	9	4,50	0,79		
a. Negatif sıralara göre hesaplanmıştır. * 0,05 düzeyinde manidardır.					

Tablo 3'ye göre, dinleme becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) vardır. Buna göre, şarkı kullanımı (uygulama) öğrencilerin Arapça dinleme becerilerinin artmasını sağlamıştır.

3.Konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar($\alpha=0.05$) var mıdır?

Öğrencilerin konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları ve bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir. Bu testin kullanılmasının sebebi araştırma kapsamına alınan kişi sayısının 30 kişiden az olması ve böyle durumlarda parametrik olmayan bu testin daha uygun olmasıdır.

Tablo 4. Konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Konuşma Becerisi	**N**	**Ort.**	**SD**	**z**	**p**
Uygulamadan Önce	9	2,33	0,50	-2,271[a]	0,023*
Uygulamadan Sonra	9	3,22	0,44		
a. Negatif sıralara göre hesaplanmıştır. * 0,05 düzeyinde manidardır.					

Tablo 4'e göre, konuşma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) vardır. Buna göre, şarkı kullanımı (uygulama) öğrencilerin Arapça konuşma becerilerinin artmasını sağlamıştır.

4.Okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar($\alpha=0.05$) var mıdır?

Öğrencilerin okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları ve bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Bu testin kullanılmasının sebebi araştırma kapsamına alınan kişi sayısının 30 kişiden az olması ve böyle durumlarda parametrik olmayan bu testin daha uygun olmasıdır.

Tablo 5. Okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Okuma Becerisi	**N**	**Ort.**	**SD**	**z**	**p**
Uygulamadan Önce	9	3,00	0,50	-2,724[a]	0,006*
Uygulamadan Sonra	9	4,61	0,60		
a. Negatif sıralara göre hesaplanmıştır. * 0,05 düzeyinde manidardır.					

Tablo 5'e göre, okuma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) vardır. Buna göre, şarkı kullanımı (uygulama) öğrencilerin Arapça okuma becerilerinin artmasını sağlamıştır.

5.Yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($\alpha=0.05$) var mıdır?

Öğrencilerin yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları ve bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 6'te verilmiştir. Bu testin kullanılmasının sebebi araştırma kapsamına alınan kişi sayısının 30 kişiden az olması ve böyle durumlarda parametrik olmayan bu testin daha uygun olmasıdır.

Tablo 6. Yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son test için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Yazma Becerisi	**N**	**Ort.**	**SD**	**z**	**p**
Uygulamadan Önce	9	2,11	0,78	-2,670[a]	0,008*
Uygulamadan Sonra	9	4,28	0,76		
a. Negatif sıralara göre hesaplanmıştır. * 0,05 düzeyinde manidardır.					

Tablo 6'e göre, yazma becerisi üzerine yapılan ön test ve son testte, deney grubunun ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) vardır. Buna göre, şarkı kullanımı (uygulama) öğrencilerin Arapça yazma becerilerinin artmasını sağlamıştır.

3.2. SONUÇLARIN MÜZAKERESİ

Araştırma, Arap olmayanlarda Arapça dil becerilerinin geliştirilmesinde şarkı kullanımınınetkisini test etmeyi amaçlamıştır. Deneyin ulaştığı sonuçlar ışığında araştırmacı, yabancı dil olarak Arapçayı öğrenenlerin eğitiminde şarkı kullanımının, öğrencide ve okuma, dinleme, konuşma, yazma gibi dil becerilerinin gelişiminde bariz olumlu bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu, deney öncesi ve sonrası araştımanın sonuçlarının karşılaştırılmasından sonra olmuştur.

Araştırmacı bunu aşağıdaki sebeplerle ilişkilendirmiştir:

1. Eğlenceli ve rahatlatıcı şarkıların kullanımı.
2. Şarkılar ile öğrencilerin yaşlarının uygun olması. Araştırmacı öğrencilerin seviyelerine uygun şarkılar seçmiştir.
3. Şarkıların çeşitli üsluplarda sunulması.
4. Sınıfta çeşitli aktivitelerin kullanılması.

5. Şarkıların ses, resim, video ve yazılı metinlerle desteklenmesi.
6. Sunular her şarkıda öğrenciler için sınıf egzersizleri hazırlamak. Nitekim araştırmacı, şarkı dinlendikten sonra her dil becerisi için ayrı ayrı 4 egzersiz sunmuştur.
7. Modern teknolojinin kullanımı. Araştırmacı, bilgisayarları ve projeksiyon cihazlarını görsel-işitsel araçlar olarak kullanmıştır.
8. Öğrencilere ev ödevleri verilmesi. Araştırmacı, öğrencilere evde okuma, yazma, dinleme ve konuşma alanlarında dil becerilerini geliştirmeleri için evödevleri vermiştir.
9. Ders adımlarını iyi bir şekilde tertipleyip düzenlemek.
10. Öğrencilerin şarkıları topluca tekrarlamalarını sağlamak.
11. Çalışma kağıtlarının öğrencilere dağıtılması ve uygulanması.
12. Öğrencilere şarkıları söyleme ve tekrar etme fırsatının sunulması.
13. Şarkının dinlenmesi esnasında beden dilinin kullanılması.

3.3.TAVSİYELER

1. Araştırmacı, genelde öğrencilerin performanslarını, özelde ise dil becerilerini iyileştirme konusunda, eğitim süresince şarkıların rolünün aktifleştirilmesinin gerekli olduğunu salık vermektedir.
2. Öğrencilerin dili kullanırken şarkılardan öğrendikleri şeyleri uygulamaları için onları ifade etmeyi amaçlayacak biçimde şarkıların en uygun şekilde kullanımı.
3. Rutin ve geleneksel öğretim yöntemlerini kullanmaktan kaçınmak
4. Yabancılara Arapça öğretiminde özel ders müfredatının, müfredatı ortaya koyanlar tarafından uygun şarkılarla zenginleştirilmesi.
5. Yabancılara Arapça öğretimiyle ilgilenen okulların, üniversitelerin ve merkezlerin, öğrenciye şarkıların sunulmasına yardımcı olacak en yeni teknolojilerle donatılması.
6. Dil eğitiminde şarkı kullanmaları konusunda eğiticileri teşvik etmek.

7. Öğretmenlerin dil öğretiminde şarkıları kullanmaları, öğrencilere yarar sağlayacak ve müfredatı zenginleştirecek şarkılar oluşturmaları konusunda eğitilmeleri için kurslar düzenlemek.
8. Eğlenceli ve öğrenciyi cezbeden şarkıların kullanımı.
9. Öğrenciler için farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılayan uygun ve elverişli şarkıların seçimi.

3.4. ÖNERİLER

Araştırmacı, şu sebeplerle çalışmalar yürütülmesini önermektedir:

1. Yabancı dil olarak Arapçayı öğrenenlerin dilsel sözlüklerinin zenginleştirilmesinde şarkıların etkisini ölçmek için.
2. Yabancıların Arapça dil becerilerinin gelişiminde Kur'an kıssaları ve kısa hikâye konusunda önerilen müfredatın etkisini ölçmek için.

Yine araştırmacı şunu önermektedir:

Dillerin ve bilimlerin farklı yöntemlerinin oluşturulması konusunda, çeşitli konularda şarkıların oluşturulması, bunların bilgisayar ortamında bir araya getirilmesi ve öğrencilere sunulması için uzmanların bir araya gelmesidir.

SONUÇ

Bu çalışmanın sonucunda araştırmacışarkıların, eğitimde kullanımının önemine ve eğitim sürecindeki aktif rolü olduğuna ulaşmıştır. Zira şarkı kalpten kalbe taşar ve beyindeki dil öğrenme merkezlerini aktifleştirir. Dile hâkimiyetin ve dili kullanımın anahtarı olan dilsel becerilerin gelişiminde şarkılar önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple İngilizcenin ve diğer Avrupa dillerinin öğretiminde yabancı müfredatların (bu müfredatlar ister küçükler ister büyükler için olsun), müfredatları kapsamında bir şarkı dizisine odaklandıklarını ve şarkılarla bağlantılı olarak düzenlenmiş birçok dil alıştırmasını içerdiğini görmekteyiz. Bu bizi, genel olarak Arapça öğretilmek için sunulan müfredatı, özelde ise yabancılara Arapça öğreten müfredatı tekrar gözden geçirmeye yönlendirmektedir. Nitekim Arapça, yabancılara Arapça öğretiminde kullanılan özel müfredatın yetersizliğinden muzdariptir. Araştırmacıların ve bu konuya önem veren kişilerin eğitim sürecini ve araçlarını en iyi şekilde ele almak için gerçekten çok çabalaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Arapça Kaynaklar

‘Asr, Husnî Abdulbâri, *el-İtticâhâtü’l-hadîse li tedrîsi’l-luğati’l-arabiyyeti fî merhaleteyni’l-i’dâdiyye ve’s-sâneviyye*, el-Mektebu’l-arabiyyi’l-hadîs li’t-tıbâ’ati ve’n-neşr, İskenderiye, 1994.

Abd el-Âl, , Seyyid Abdulmenam, *Turuku tedris’il-luğati’l-Arabiyyeti*, Mektebetü Ğarîb, Kahire.

Ahmed el-Hasen Semsaah, *El-berâmicu’t-ta’lîmiyye li’l-luğati’l-Arabiyye*, Kualalumpur İslam Üniversitesi, 2002, Malezya.

Ahmed Fahri Hânî, *Mecelletu Şebeketi’l-ulûmi’n-nefsiyyeti’l-arabiyye*, Güz; 24. Sayı, 2009.

Ahmed Hüseyn el-Lakani ve Ali Ahmed el-Huceylî, *Mu’cemu’l-mustalahâti’t-terbeviyye el-marife fi’l-menâhici ve turuki’t-tedrîs*, Birinci Baskı, Alem el-Kutub, Kahire, 1999.

Ahmed, Muhammed Abdulkadir, *Turuk ta’lîmi’l-luğati’l-arabiyye*, Dâr el-Me’ârif, Kahire, 1986, Beşinci Baskı.

Ahmed, Muhammed Abdulkadir, *Turuk ta’lîmi’l-luğati’l-arabiyye*, Dâru’n-nahda el-Mısriyye, Kahire, 1986, Beşinci Baskı.

Ahmed, Semîr Abdulvehhab, *El-Kırâatu beyne emri’l-hâlık ve ibdâ’i’l-insân*, El-Mutemeru’l-i’lmî’s-sâmin li’l-cemi’yyeti’l-Mısriyye li’l-kırâa ve’l-ma’rife (Çocuklar ve Gençler Neler Okuyor? Niçin Okuyorlar? Kim İçin Okuyorlar), Ayn Şems Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kahire, 2008.

Ali Ahmed Medkur, *Menhecü’t-terbiye islâmiyye usûluhu ve tatbîkâtuhu*, Mektebetü’l-fellâh, Kuveyt, 1987.

Âşûr, Ratib Kasım; Muhammed el-Havâmide, *Esâlîb-u tedrîsi’l-luğati’l-arabiyyeti beyne’n-nazariyyeti ve’t-tatbîk*, Dâru’l-mesîra, Amman, 2007, Birinci Baskı.

Ata, İbrahim Muhammed, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye*, Mektebetu'n-nahda el-Mısriyye, 1986, Birinci Baskı.

Atiyye, Muhsin Ali*, el-Kâfî fî tedrîsi esâlîbi'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'ş-Şurûk li'n-neşr ve't-tevzî', Amman, 2006.

Badeer, Keriman ve Emili, Sadık, *Tenmiyetu'l-mehârâti'l-luğaviyye li't-Tıfl*, Âlemu'l-kutub, Kahire, H. 1421.

Bataher, İbn İsa, *ed-Devru'l-hadarî li'l-arabiyye fî asri'l-avleme*, el-Şêrika Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Birleşik Arap Emirlikleri, 2001.

Beca, Abdulfettah Hasan, *Esâlîbi tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve âdâbuha*, Dâru'l-kitâbi'l-câmi'î, Birleşik Arap Emirlikleri: el-Ayn, 1999.

Beca, Abdulfettah Hasan, *Usûl-ü tedrîsi'l-arabiyyeti beyne'n-nazariyyeti ve'l-mümârese*, Dâru'l-Fikr, Amman, 2000, Birinci Baskı.

Cabir,Cabir Abdu el-Hamid (2001), itticahât ve tecarüb muâsire fi takvım edâ el-talamiz ve el-mudarris, Dâru'l Fikri'l-Arabî,Kahire.

Câhız, Ebu Bekr Amr bin Bahr, *Resâilü'l-Câhız*, Tahkik ve şerh: Abdusselam Harun, Mektebetu'l-hâncî, Kahire, 1979, c. 3.

Dahir , Zakariyye Muhammad, ve temerciyan ,caklin , ve Abdul hadi ,cevdet izzet (1991), Mbadiu elkiyas ve el takvım fi el-tarbiye, Maktabatu Dâru'l essakafe, ,Amman,Ürdün.

Düleymî, Tâhâ Ali Hüseyin; el-Vâilî, Suâ'd, *İtticâhâtü hadîsetin fi tedrîsi'l-luğati'l-arabiyyeti*, Âlemü'l-kütübi'l-hadîs, 2009.

Ebu es-Sa'îd, Ahmed; 'Âbid, Züheyr, *Mahârâtu'l-ittisâl ve Fennu't-te'âmül me'a'l-âharîn*, Mektebetu'l-Cezîre, 2010, Birinci Baskı.

el-Hassûn, Casim ve Halîfe, Hasan Cafer, *Turuk ta'lîmi'l-luğati'l-arabiyye fi't-ta'lîmi'l-'âm*, Ömer Muhtar Üniversitesi, Libya, 1999.

Fazlullah, Muhammed Receb, *el-İtticâhâtü't-terbeviyyetü'l-mu'âsıra fî tedrîsi'l-luğati'l-arabiye*, 'Âlemü'l-kütüb, Kahire, 1998.

Fevzan, Abdurrahman İbrahim, *İ'dâdu mavâd ta'lîmi'l-luğati'l-Arabiyyeti liğayri'n-nâtıkîne bihâ*, H. 1428.

Fîrûzî Abâd, *el-Kâmûsu'l-muhît*, Müessesetu'r-risâle li't-tibâ' ve'n-neşr ve't-tevzî', 1994, Dördüncü Baskı,.

Harirî, Rafide ömer (2007), et-Takvimu't-terbevî el-şamil lil-mueseseti'l-Medresiyye,birinci baski, Dâru'l Fikr,Amman,Ürdün.

Harma Nayif ve Haccâc Ali, ''*El-luğâtu'l-ecnebiyye talîmuhâ ve teallumuhâ''*, El-Advenî, Ahmed el-Meşârî başkanlığında, Âlemu'l-Marife1978 .

Hâşimî, Abdurrahman ve el-Azevî , Fâize, *Tedrîsi mehârâti'l-istimâ' min manzûr vâkı'î*, Dâru'l-menâhic li'n-neşr ve't-tevzî', Ürdün: Amman,2005, Birinci Baskı.

Hâtır ve Diğerleri, *Turuk tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-itticâhâti't-terbeviyyeti'l-hadîse*, Dâru'l-ma'rife, İkinci Baskı, Kahire, 1981.

Hâtır, Mahmud Rüşdî ve Diğerleri, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-itticâhâti't-terbeviyyeti'l-hadîse*, Dâru'l-ma'rife, Kâhire, 1983.

Heitî, halaf nassar ve el-sufî, muhammad abdu Allah(2002),Dalil el- muallim fi takvim eltalaba, Müfredat sektörü, sanâ-el-yemen.

Henâ Ebû Diye, Gazze İslam Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2009.

http://portal.bu.edu.sa/c/document_library/get_file?uuid=5f0cad1d-10a5-4ace-a15e-0afc2604f66f&groupId=16

İbn Cinnî, Ebu'l-Feth Osman, *el-Hasâis*, thk. Muhammed Ali el-Neccâr, Daru'l-Kütübi'l-Mısriyye, 1952, Birinci Baskı, c. I.

İbn Haldun, Abdurrahman (d.t), *el-İber ve divanu'l-mübtede' ve'l-haber*, Daru ihya'it-turâsi'l-arabi, Beyrut.

İbn Haldun, Abdurrahman, *el-Mukaddime*, Mektebetu ve Dâru'l-Medineti'l-Münevvera, 1984.

İbrahim Abdulalîm, *el-Müveccehu'l-fennî li medreseti'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-meârif el-Mısriyye, Altıncı Baskı,1961.

İbrahim Muhammed 'Atâ, *Turuk tedrîsi'l-luğati'l-Arabiyyeti ve't-terbiyeti'd-dîniyyeti*, Mektebetü'n-nahda el-Mısriyye, İkinci Cilt, Üçüncü Basım, Kahire, 1996.

İbrahim Muhammed,*el-Merca' fî tedrîsi'l-luğati'l-arabiyyeti*, Merkezu'l-kitab li'n-neşr, 2005.

İbrahim, Mecdî Aziz, *Mevsûa'tu't-tedrîs*, Daru'l-mesîra li'n-neşr ve't-tevzi', 2004.

Înâs Ebu Hatle, *Nazariyyâtü'l-manâhici't-terbeviyye*, Dâr Safâ li'n-neşr ve't-tevzî', Birinci Baskı, Amman, 2005.

Îsevî, Cemal ve diğerleri, *Turuk tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye bi merhaleti't-ta'lîmi'l-esâsî beyn'n-nazariyye ve't-Tatbîk,* Dâru'l-kitâbi'l-câmi'î, el-Ayn, 2005.

İsmail Talîb, *El-mürşidu'l-vecîz li muallimî'l- luğati'l-arabiyyeti li'n-nâtikîne biğayrihâ fi'l-müsteveyâti'l-mütevassita ve'l-mütekaddime*, Kualalumpur, 2003.

Kûra, Hüseyin Süleyman, *Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyetu'd-dîniyye*, Dâru'l-me'ârif, Mısır, H. 1418, İkinci Baskı.

Lebûdî, Munâ İbrahim, *Fâiliyyetu istihdâmi medhali't-tarâif fî tenmiyeti mehârâti'l-kırâati'l-ibdâ'iyye ve el-itticâhi nahvi'l-kırâa ledâ telâmîzi'l-merhaleti'l-i'dâdiyye*, Ayn Şems. Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kahire, el-Cem'iyyetu Mısriyye li'l-kırâa ve'l-ma'rife, Mecelletu'l-kırâa ve'l-ma'rife, 2003, 26. Sayı/Eylül.

Madkûr, Ali Ahmed, *Saykolôciyyetu'l-istim'ai't-terbiyeti'l-akliyye ususuhâ'n-nazariyye ve tatbîkâtuhâ*, Mektebetu Anglo el-Mısriyye, Kahire, 1982.

Mahcub Abbas ve Muhammed Ali Abdunnebi, *El-mehârâtü'l-luğaviyye*, Sudan Açık Üniversitesi, Hortum-Sudan.

Mahmud en-Nâka, Rüşdî Taîme, *Tarâiku tedrîsi'l-luğati'l-Arabiyyeti liğayri'nâtikîne bihâ*, Matbaatu'l-maarif el-cedîde, Rabat, 2003.

Medkûr, Ali Ahmed, *Maharâtu'l-istim'a ve eseruhâ alâ't-t'abîri't-tahrîrî li telâmîzi's-saffi'l-evvel mine'l-merhaleti'l-'îdâdiyye,* Dirâsât Terbeviyye, Râbıtatu't-terbeviyyeti'l-hadîse, Mecm'au'l-luğati'l-arabiyye 5, Kahire, 1990, c. 24.

Medkur, Ali Ahmed, *Tedrîsi funûni'l-luğati'l-arabiyye*, Dâru'l-fikri'l-arabi, Kahire, 2000

Mucâvir, Muhammed Salahuddin, *Tedrîsu'l-luğati'l-arabiyye fi'l-merhaleti's-sâneviyye ususuhû ve tatbîkâtuhû't-terbeviyye*, Dâru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2000.

Mufleh ve diğerleri, 2009. "Eser istihdamu namatu el-tadrib ve el-mumarese el-muhavseb fi iktisab telebatu el-saffi –el-avvel el-asasî li maharet el-camî mukarane mauslubay el-musıka ve el-anaşîd ve el-tarıka el-taklıdıyye"Umm Al - Qura Üniversitesi Eğitim ve Psikolojik Bilimler Dergisi,Suudi Arabistan İkinci Sayı.

Muhammed Abdülkadir Ahmed, *Turuku talîmi'l-luğati'l-Arabiyyeti*, Mektebetü'n-nahda, Beşinci baskı, Mısır

Muhmud Kamil en-Nâka, *Talimi'l-luğati'l-Arabiyyeti li'n-nâtıkîne biluğât uhrâ ususuhû_ medâhiluhu_turuku tedrîsihî*, Ummu'l Kurâ Üniversitesi, 1985

Muhsin Ali Atiyye, *el-Kâfî fî esâlîb-i tedrîsi'il-luğati'l-arabiyyeti*, Dâr el-Şurûk, Birinci Baskı, Ürdün, 2006.

MuradSalah Ahmedve Suleyman , Emin Ali(2005), El-ihtibarat ve el- makayîs fi el-ulum el-nafsiyye ve el-terbeviyye, birinci baskı , Dâru'l El-kitap el-hadis ,El-Kahire.

Mustafa Reslân, *Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyye,* Dâru's-sekâfeti'l-arabiyye, 2005, Birinci Baskı.

Müzekkiratu mukarrari mehârâtl'l-kırâa ve'l-fehm, el-Melik Suû'd Üniversitesi, İ'dâdu'l-kısmı'l-luğati'l-arabiyye, H. 1428-1429.

Nahhal Muhammed, (2011). "Eseru istihdam enaşîdul etfal fi tanmıyeti müfradatü el-lugatı el-ınglızıyye lada tüllab el-saffi el-rabî el-esasi fi medaris Rfah el-hukumiyye".Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Fakültesi. El- camiatu el-islamiyye, Gazze .

Nâka, Mahmud Kamil, Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyyeti fi ta'lîmi'l-âmm medâhiluhû ve fenniyyâtuhû, Ayn Şems Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kahire, 1999, İkinci Bölüm.

Nâka, Mahmud Kamil, *Tarâiku tedrîsi'l-luğati'l-Arabiyyeti liğayri'n-nâtıkîne bihâ*, el-maarif baski al-Ribat 2003.

Nâka, Mahmud,2002, el-İhtibâru'ş-şefehî, On Dördüncü el-Cem'iyyetu'l-Mısriyye li'l-menâhic ve turuku'd-tedrîs Bilimsel Kongresi, c. 2.

Nasîrât, Salih, *Turuku tedrîsi'l-arabiyye*, Dâru'ş-şurûk, Amman, 2006.

Nâyif Ma'rûf, *Hasâisu'l-luğati 'l-Arabiyyeti ve tarâiku tedrîsihâ*, Dâru'n-nefâis, Beyrut, 1985.

Neşşar N.A.(2003). " The Effectiveness of Using Interactive Games and Songs on the Development of Listening and Speaking Skills. In EFL one class rooms schools in Menia , Bani Sueif and Fayom . Mısır. " Future of Arab Education,Vol.9,No 30.

Philip H. Phenix, *Felsefetu't-terbiye*, çev. Lebib en-Necîhî, Dâru'n-nahdati'l-arabiyye, Kahire, 1965, s. 649. (1, en-Necîhî, 1965).

Rababâ, İbrahim Ali, yazma beceri ve Öğretimin Modelleri, , El-aluka dergesi.

Reşid Bilhabib, *Mehârâtü'l-luğati'l-arabiyyeti ehemmiyyetuhâ ve turuku iktisâbihâ* , İkinci Diller Kongresi, Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Diller Merkezi, 22-24 Nisan 2011.Arapça konuşma baceri Öğretim yöntemleri ve Yabancı öğrencilerle sorunlarını çözmenin yolları, isimli makalesinden naklen.

Rıdvân, Ahmed Şevkî; el-Ferîh, Osman bin Salih, *et-Tahrîru'l-arabî*, Metâbi'u câmi'atu'l-melik Suû'd, Riyad, Miladi 1991 – Hicri 1411, Üçüncü Baskı.

Rüşdî Taîme, *El-merci' fî talîmi'l-luğati'l-arabiyyeti li'n-nâtikîne biluğât uhrâ,* Ümmü'l-Kura Üniversitesi, Birinci Baskı, Birinci Bölüm, Mekke, 1986.

Rüşdî ve diğerleri, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye ve't-terbiyeti'd-dîniyye fî dav'i'l-İitticâhâti't-terbeviyyeti'l-Hadîse*, 1989,Dördüncü Baskı.

Salah, Semir Yunus; Sa'd Muhammed er-Reşîdî, *et-Tedrîsu'l-'âm ve tedrîsu'l-arabiyye*, Mektebetu'l-felâh, 1999, Birinci Baskı.

Salim, Reşat Muhammed, *el-Luğatu'l-arabiyye ve'l-i'lâm*, Dâru'l-menâr li'n-neşr ve't-tevzi', Kâhire, 2003.

Salma, Hemlac (2011). " Tavzifu el-naşîd el-gınaiî fi tedrisi maddat el-ûlum li talamîz el-ssaf el-salisu el-asasi fi Gazze"Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Fakültesi. El- camiatu el-islamiyye,Gazze.

Samâdî, Akla Mahmud; el-Abdu'l-Hak, Fevaz Muhammed, *Nazariyyâtu teallümi'l-luğa ve iktisâbihâ*, Yayınlanmış Tez, Yermük Üniversitesi, İrbid-Ürdün.

Semman, Mahmud, *et-Tevcîh fî tedrîsi'l-luğati'l-arabiyye,* Dâru'l-meârif, , Kahire, 1983.

Seyyid Hayrullah, *et-Terbiyetu'l-ameliyye usususuhâ'n-nazariyye ve tatbîkâtuhâ*, Mektebetu'l-Anglo el-Mısriyye, Kahire, 1980.

Şantî, *el-Maharâtu'l-luğaviyye (Medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve fünûnihâ)*, Daru'l-Endelüs, 2001, Dördüncü Baskı.

Şantî, Muhammed Salih, *el-Mehârâtu'l-luğaviyye medhal ilâ hasâisi'l-luğati'l-arabiyye ve funûniha*, Alemu'l-Kutub, Kâhire, Dâru'l-Endülüs, 2001, Dördüncü Baskı

Şehâta, Hasan, *el-Kırâa*, Müessesetu'l-Halîci'l-Arabî, 1984.

Şelebî, Musa, 2007.; Doktor Vecîh Ebu'l-Leben'in *"el-Kitâbetü ve hasâisuhâ ve ehemmiyyetuhâ ve envâu'hâ ve 'alâkâtuhâ bi funûi'l-luğati'l-uhrâ"* isimli makalesinden naklen, http://kenanaonline.com/users/wageehelmorssi/posts/269132

Ta'îme, Ahmed, *el-Mahârâtü'l-luğaviyye: müsteveyâtühâ ve tedrîsuhâ ve su'ûbetuhâ*, Dâru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2006.

Ta'îme, Rüşdi ve Menâ', Muhammed es-Seyyid, *Tedrîsu'l-arabiyye fi't-ta'lîmi'l-'âm nazariyyât ve tecârib*, Daru'l-fikri'l-arabî, Kahire, 2001,İkinci Baskı.

Teysîr El-Kîlânî ve İyâd Mülhem, *Et-tevcîhu'l-fennî fi usûli't-terbiye ve't-tedrîs*, Mektebetü Lübnân, Lübnan 1987.

Ubeyd, Muhammed, *Fi'l-luğati ve dirâsâtihâ*, 'Âlemü'l-kütüb, Kahire, Miladi 1974 – Hicri 1421.

Umran , Abdulgani Muhammad (2013), *Manâhicu'l-bahsi el-ilmî*, İkinci baskı, Markazu camiatu el-ulum ve el-tiknulucya lil-kitab el-camiî , Câmiatu'l-ulûm ve't-tiknulucya ,sanâ-el-yemen.

Vâli, Fazıl Fethi Muhammed, *Tedrîsü'l-luğati'l-arabiyyeti fi'l-merhaleti'l-ibtidâiyye, turukuhû ve esâlîbuhû ve kadâyâhu*, Dâru'l-Endülüs, 1998, Birinci Baskı.

Velid Memduh Ömer, *E'ârîb Dergisi*, 3. Sayı, 2014 (http://www.alukah.net 'ten naklen).

Yunus, Ali Yunus, *el-Luğatu'l-arabiyye ve'd-dînu'l-İslâmî fi Riyâdi'l-etfâl ve'l-medreseti'l-ibtidâiyye*, Matba'atu'l-kitabi'l-hadîs, Kahire, 1998.

Yunus, Fethi Ali (1996), *Ta'lîmu'l-luğati'l-arabiyye li'l-mübtediîn ve's-sığâr ve'l-kibâr,* Ayn Şems Üniversitesi, Kahire.

Yunus, Muhammed Muhammed Yunus Ali, *Medhal ilâ'l-lisâniyyât*, Dâru'l-kütübi'l-vataniyye, Bingâzi – Libya, 2004, Birinci Baskı.

Zekeriyya İsmail, *Turuku tedrîsi'l-luğati'l-Arabiyyeti*, İskenderiye: Dâru'l-marifeti'l-câmi'iyye, Birinci Baskı, Mısır, 1991.

İngilizce Kaynaklar

AL Shenawi (2001) Alshenawi, M. (2001). The Principles of Teaching Children Reading and Writing .1st Edition, Amman: Saffa for Publication .

Abu Mallouh , M. (2001). *Teaching English as a Foreign language in the Gaza Strip School, from Theory to Practice*. American World University.

Andi Asrivan,*Using songs in teaching english language for young learners,p:7: Griffee* ,DaleT.1992 songs in action.U.K:PrintiseHall

Batista S.J.,*Music and Song A Learning Tool*, 2008.

Claudia S.Salsedo ,The Effects Of Songs In The Foreign Language Class room On Text Recall ,Delayed Text Recall And Involuntary Mentall Rehearsal , ,Southestern Louisiana University,USA , Journal of College Teaching & Learning – June 2010 Volume 7, Number 6.

Chen, Y. and Chen, P.(2009). "The Effect of English Popular Songs on Learning Motivation and Learning Performance." *The internet TESL Journal* Retrieved Sept. 2009, From http://www.google.com/search

El – Nashar N.A. (). "The Effectiveness of Using Interactive Games and Songs on the Development of Listening and Speaking Skills. In EFL one classroom schools in Menia, Bani Sueif and Fayom." Future of Arab Education, Vol. 9, No. 2003.

Frizell ,R & L de matos, *Pop Songs In The Class Room* ,Modern English Teacher, 1982.

Fonseca – Mora M C,Toscano –Fuentes ,cand Wermkemk., "Melodies that help: the relationship betweenlanguage aptidude and musical intelligence",*Anglistik International Journal Of English Studies*, 2011.

Greenberg ,J.H (1966) *Language Universal*,With Special Reference To Feature Hierarchies.The Hague:Mouton.

Givon , T. (1979) .On Understanding Grammar. New York :Academic Press.

Givon , T.,*Universal Of Discourse Structure and Second Language Acquisition* . In Rutherford ,w.(ed) . Language Universals and Second Language Acquisition .Amsterdam :John Benjamins.1984.

Gower ,R, Phillips, D.&Walters, .*S.Teaching Practice :A handbook for teachers in training*.Oxford:Macmillan2005.

Horn, C. A. (2007). "English Second Language Learners: Using Music to Enhance the

Listening Abilities of Grade ones." Unpublished thesis, University of South Africa.

Retrieved 2009,from

http://etd.unisa.ac.za.ETDdb/theses/availble/etd09212001331/unrestricted/dissertation.pdf

Hatch,E.(1978).” Discourse Analysis and Second Language Acquisition.” Hatch,E,(ed) *Second Language Acquisition: A Book of Readings*.Rowley,Mass ,Newbury House.

Hubbard,M.et al, Training course for TEFL. (10thEdi)Oxford University Press, Hong Kong 1991.

Hornby, A., *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English Oxford*. University Press.1995.

Hawkino,eric w: modern languagein the curriculum ,Cambridge university press ,1981.

Hollans M. : 1955 "Listening Comprehension at the Intermedicate Grade Level", Elementary School Journal, vol. 56, Dec. p: 158-161.

Harris,T.L.:*A Dictionary of Reading and Related Terms International Reading*, New Delvare,1982.

Jackendoff, R.,*Patterns in the mind: language and human nature*. Basic Books, Harper Collins, York, New York, 1994

Kaliani, T.Z. (2007). *Teaching English to Elementary School Children*. Al-Quds University, Amman.

Krashen, Stephen, *Principles and Practices of Second Language Acquisition* (Oxford) :Pergamon Press,1982.

Lozanov, G.,*Suggestology and outlines of suggestopedy*. Gordon and Breach Publishing Company, New York, 1978.

Larsen –Freeman Diana and Long Maichael,*An introduction to second language acquisition research*, London, Longman1992.

Lowe, A. S. *The Effect of the Incorporation of music learning into the second language classroom on themutual reinforcement of music and language*, Unpublished doctoral dissertation, University of Illinois Urbana-Champaign, 1995

Lynch, L. (2011). *Using Songs to Teaching English*. Retrieved April, 2005 from htt://www. eslbase.com/articles/songs

Machlaughlin, Barry, *Theories of Second Language Learning*, London : Arnold Press1987.

Maess,B &Koelsch,S,2001,*Musical Syntax is Processedin Broca's Area an MEG study* . Nature Neuroscience,4,p:540-545.

Maley,A,*Poetry and songs as effective language learning activities. Interactive language teaching* .ED.W.M.Rivers.Cambridge1987, Cambridge, p:98-109.

Murphey, T, ,*Music and Song*. Oxford:Oxford university Press, 2010.

Murphey, T. *The song stuck in my head phenomenon: a melodic DIN in the LAD?* System Vol. 18, pp. 53-64, 1990.

Mardliyatun,N., "Children songs as Media in Teaching English Pronunciation." Final Project.University Niageri Sermnarg 2007.

Prrot, L, 1953, "The Expeimental Improvement of Listening", Unpublished Doctoral Dissertation, State University of Iowa City.

Pienemann,M. and Johnston,M. *Factors Influencing the Development of Language Proficiency*, Nunan ,D.(ed).Applaying Second Language Acquisition Research

Adelaide: National Curriculum Resource Center. Adult Migrant Education Program, 1987.

Rafiee , M. "The Application of Humorous Song in EFL Classrooms and Its Effects on Listening Comprehension." Vol. 3, No. 4; December,2010.

Rosova, V. () . The Use of Music in Teaching English. Diploma Thesis, Faculty of Education, Masaryk University, 2007.

Rantansari, H. (2007). Songs to Improve the Students Achievement in pronunciation English words. Final project. English educational program. Bachelor's, Degree, Semarang state University.

Rivers,Wilga M , Ten principles of Interactive Language Learning and Teacging 1989 , National Foerign Language Center in Johns Hopkin University,p:93-95

Rivers 1981, teaching foreign languages skills, Wilga M Rivers, p:315-331
Richards 1969p:161,Richards, J. (1969). Songs in language learning. TESOL Quarterly, 3(2), 161-174.

Shen, C. (2009). Using English songs: An enjoyable and effective approach to ELT. *English Language Teaching*, 2(1), 88-94. Retrieved from www.ccsenet.org/journal.html

The Teacher'sGuide. (n.d.). Retrieved from http://www.theteachersguide.co

Sampson.,G.(1987), *Parallel Distributed Processing*. Language ,N63 , pp.871-86.

Skinner, B., *Verbal Behavior*.New York :Appleton –Century –Grofts.,1957.

Siskova, D . *Teaching Vocabulary Through Music*, Diploma thesis, Faculty of Education, Masaryk University.2008.

Tassoni, P. et al., *Diploma in Child Care and Education* . Oxford : Heinemann Educational Publisher,2002.

Wallace, W. T. *Memory for music: effect of melody on recall of text.* Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition, Vol. 20, pp. 1471-1485, 1994.

Xiangmind and Manny., "Effectiveness of Music on Vocabulary Acquisition Language Usage and Meaning for Mainland Chinese ESL Vocabulary." Journal Articles , 2009, Reports Evaluative. http:// www.eric.ed.gov.

Türkçe Kaynaklar

1. Aşıcı,Murat, *Ailede Dil Etkinlikleri*, Istanbul, 2003.
2. Başar, Fatma Adile , *Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk GelişimineKatkısı*, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı,Temel Bilimler Bölümü, s: 6
3. Işıl Güneş Modiri, Okul Öncesinde Müzik Aracılığı İle Yabancı Dil Öğretimi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi,Müzik Eğitimi ABD, Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
4. Ibrahim Nişanci, Türkçe Şarkıların Dil ÖğretimindeKullanımı. Ishik üniversitesi, Erbil, Irak, Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konfırans"Balkanlarda Türkçe " "Beder " Üniversitesi 14-15 Kasım 2013;Tiran, Arnavutluk.

İnternet siteler

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Song2017
2. htpp://www.shamela .ws/download .php
3. http://www.alukah.net
4. https://www.almaany.com/ar/dict/ar-ar
5. http://portal.bu.edu.sa/c/document_library/get_file?uuid=5f0cad1d-10a5-4ace-a15e-0afc2604f66f&groupId=16

EKLER

الاختبار النهائي للتجربة

السؤال الأول: استمعي للأغنية التالية واملئي الفراغات بالكلمات الناقصة :

أنا وأخي ، شوق يدفعني لأراها ، أمي ..... لا أنساها ، طيف أنقى، من زبد ..... أبقى ، أمي أمي أمي

همساتها ..... من ناي ، سكنت قلبي ، كلماتها باتت نجواي، تضيئ ..... ، لا تنس أخاك ترعاه ..... لا تنس أخاك.

لو سرقت منا الأيام قلبا معطاءا بسام، ..... نستسلم للآلام ، لن نستسلم للآلام . لا تنس أخاك ترعاه يداك .

أجيبي عن الأسئلة التالية:

ما الفكرة الرئيسية في الأغنية؟

.....

ما معنى معطاء؟

.....

استخرجي أداة نهي؟

.....

السؤال الثاني : تحدثي عن الأم والأب والعائلة وأهميتهما في حياة الشخص؟ (مع تسجيل الصوت)

السؤال الثالث: استمعي للأغنية التالية ومن ثم أجيبي عن الأسئلة التالية:

في قصص الشعوب ، طرائف لا تنتهي ، وعالم حلو بهي، يسكن في القلوب ، في قصص الشعوب . من كل بلاد الدنيا ، من كل بقاع الأرض، قصص شتى، تروى حتى، نعرف أحوال الإنسان، والكل هنا جيران ، فإذا زرناهم بالصورة، في أحلى دنيا مسحورة، كي نتسلى ، صرنا أهلا.

أجيبي عن الأسئلة التالية:

1. استخرجي من النص كلمتان جمع؟
   .....،.....
2. استخرجي من النص فعلا مضارعا وآخر ماضيا؟
   .....،.....
3. استخرجي من النص أداة نفي؟
   .....

4. استخرجي من النص أداة شرط؟

.....

5. من خلال فهمك للنص ما معنى كلمة شتى؟

.....

6. من خلال فهمك للنص عم تتحدث الأغنية؟

.....

.....

.....

7. من خلال فهمك للنص لماذا نسعى للاستماع للقصص المختلفة؟

.....

8. برأيك ما أهمية القصص في حياتنا؟

.....

.....

.....

9.اكتبي قصة ما من القصص التي حفظتها في طفولتك؟

.....

.....

.....

.....

.....

اسمي فلفول

أكملي الكلمات الناقصة في الفراغات من خلال استماعك للأغنية:

اسمي فلفول، وأحب .....، وأحب أنواع الخضار والبقول .أما ..... فله أحتاج ، وأما اللحم سريع الهضم. والحلويات والطيبات ..... إياها أمي بعد الوجبات، أحب بعض المعجنات. تعطيني الطاقة بفضل السكريات. أحب ..... الطعام . لكني أخشى الوزن ..... لذا آكل بانتظام. وكل عائلتي تساند .اسمي فلفول، وفمي مشغول ، ..... مع ابن عمي خلخول. أريد أن أنمو وأصير. .....أبي وأخي وعمي سمير.

الكلمات الجديدة:

البقول: bakliyat الهضم: mide yemeği sindirmek

تساند:desteklemek

تحدثي \ اكتبي عن نظامك الغذائي وما تفضلينه من أطعمة وكيف نحافظ على صحة جيدة من خلال الغذاء؟

إلهي

1. من خلال استماعك للأغنية أكمل الكلمات الناقصة في الفراغات:

إلهي ..... يوم الخلود، إلهي .....بالرسول ، إلهي .....بالقبول ، سلمني يا رحمان من .....الدنيا

واحفظني يا .....من كل بلوى ، عظيم الشأن .....متعال. مالي يا رباه في ..... سواك.

الكلمات الجديدة:

بلوى: belaعظيم الشأن:büyük şanlı

متعال: yüksek- yüce سلمني: beni kor

2. من ضوء استماعك وفهمك للأغنية عم تتحدث؟.....
3. استخدمي الكلمات التالية في جملة من انشائك؟(القبول - سلمني):

.....

.....

.....

4. تحدثي\ اكتبي عن آمالك وطموحاتك في الدنيا وفي الآخرة؟

.....
.....
.....

قال جحا

قال جحا في ذات نهار: إني ليس لدي حمار..... وسأذهب للسوق اليوم أبتاعه وأريح الهم ....قابله رجل في الدرب قال: إلى أين ستذهب؟ ..... قال : سأذهب أتسوق أختار حمارا ينهق .....قال له قل في الأول إن شاء الله لتفعل..... قال جحا للرجل لماذا؟؟؟ كيسي ممتلئ يا هذا ....والسوق قريب مني دعني... أو ابعد عني .....ومشى يتبختر فرحا وهو يجرب كلمة (حا).....بعد قليل عاد وحيدا مهموم الأفكار شريدا.... قابله الرجل المذكور... قال له مالك مذعور ؟ .....قال جحا :إن شاء الله.... سرق اللص الكيس وسار.

الكلمات الجديدة:

الهم: üzülmek الدرب:yol

ينهق: eşek anırmak كيس:poşet

دعني: beni bırak يتبختر:salına salına yürümek-züppelik

شريدا: dalgın-kaçak مذعور:paniklenmış

أجيبي عن الأسئلة التالية:

1. استخرجي من النص
   A. فعلا مستقبلا:
   B. نفي:
   C. فعلا مضارعا:
   D. فعلا ماضيا:
   E. فعل أمر:
   F. صفة:
2. استخدمي الكلمات التالية في جملة من إنشائك :
   A. بعد قليل:.....
   B. مذعور:.....
3. تحدثي\ اكتبي عن حادثة طريفة أو مخيفة حدثت معك؟

.....
.....
.....

ماذا أهديك يا أمي

ماذا أهديك يا أمي في الأعياد ماذا أعطيك في أحلى الأوقات

الزهور أم اجمل العطور

ماذا عن قلب يحمل حب الكون ماذا عن بسمة فيها من كل لون

إنها ملاكي الفريد أهديك قلبي النابض بحبك الفائض أهديك روحي وأحلى القبلات

ماذا أهديك يا أمي في الأعياد ماذا أعطيك في أحلى الأوقات

الزهور أم اجمل العطور

ماذا أهديك ؟ ماذا أهديك ؟ ماذا أهديك ؟

المفردات الجديدة:

الفريد: benzersiz الفائض: fazla

النابض: atan القبلات:öp

التقويم الاجرائي:

1- استخرج أدوات استفهام من النص؟.....

2- استخرج ثلاثة كلمات معرفة بأل؟.....

3- أكمل الحرف الناقص من الكلمات؟ بس....ة ، أ....لى ، ملا....ي

4- كوني من هذه الحروف كلمة موجودة في النص : و- ا- ل – ت – ق - أ

5- ضع جمع الكلمة المناسب من خلال النص: قبلة - عيد - وقت - زهرة

6- استخرج أحرف الجر الموجودة في النص؟.....

7- اكتبي \تحدثي عن هدية اشتريتها لأمك؟

8- اكتمل المبلغ في جيبي

9- اكتمل المبلغ في جيبي فاللعبة ما عادت حلما

10- تحملني الفرحة في دربي والكون تألق وابتسم تألق:

11- ووصلت محل الألعاب واللعبة فيه تلاطفني

12- أتأملها يا أصحابي والبائع أصبح يعرفني

13- لكني في أوج سروري شاهدت فقيرا مسكينا

14- فتبلل بالحزن شعوري أحسست به كان حزينا

15- اللعبة صارت كخيال تبعدني حينا تدنيني

16- هل أشري اللعبة بالمال أم أدفعه للمسكين

17- وحزمت الأمر بلا ألم ودفعت المال إلى الرجل

18- لم أشعر أبدا بالندم ورجعت أحلق في الأمل

19- في البيت مساء ناداني طرق قد رق له بابي

20- ففتحت الباب فحياني من يملك كل الألعاب

21- البائع في يده علبة أهداني العلبة وانصرف

22- وأطلت كالنور اللعبة فالكون شذا والقلب صفا

23-

24- ماذا أرادت أن تشتري الطفلة؟.....

25- ماذا رأت في الشارع؟.....

26- هل حققت الطفلة حلمها ؟.....

27- من الذي طرق الباب في المساء؟.....

28- ماذا أعطى الطارق للطفلة؟.....

29- استخرج ثلاث كلمات تحتوي لام قمرية وثلاثة كلمات أخرى تحتوي لام شمسية؟.....

30- استخرجي ثلاثة من حروف الجر؟.....

31- استخرجي ثلاثة كلمات فيها همزات مختلفة؟.....

32- استخدمي ما عادت\حزمت أمري في جملة من انشائك؟

33- تحدثي \اكتبي عن شيء أحببته كثيرا واشتريته؟ أو عن عمل خيري قمت به ؟

حكايات ما أحلاها

في عالم من الصور... حكاية فيها العبر... تغوص في بحر الخيال... وتنتقي منه الدرر..... في الشرق حينا والجنوب..... في الغرب أو نحو الشمال..... نعيش في كل الشعوب .....نجوب آفاق الجمال..... في قصة تروي الكثير الخير شمس لا تغيب..... تظل في الدنيا تنير.... والشر يبقى في المغيب..... أحداث نفهم مغزاها ..... تروي قصصا ما أحلاها ..... بالعقل وبالقلب نراها ..... كم نهواها.....في الشرق حينا والجنوب..... في الغرب أو نحو الشمال نعيش في كل الشعوب نجوب آفاق الجمال..... فلننصت يا أصدقاء لحكمة.... فيها دواء الخير... في الأرض سيبقى محفوظا للأوفياء..... في عالم من الصور حكاية فيها العبر.... تغوص في بحر الخيال..... وتنتقي منه الدرر.

الكلمات الجديدة:

العبر: ibret الخيال : hayal تنتقي:seçmek

الدرر: inci نجوب: gezmek آفاق:ufuk

مغزاها: anlam نهوى:sevmek

أجيبي عن الأسئلة التالية:

1. من خلال النص ما ضد الكلمات التالية:

(الشر،.....) ، (الشرق ، .....)

2. ما مفرد الكلمات التالية:

آفاق: ..... الدرر: ..... عبر:.....

الأوفياء:.....

3. استخدمي الكلمات التالية في جمل من إنشائك:

(عالم، نهوى)

.....

.....

.....

4. تحدثي \ اكتبي حكاية من الحكايات التي سمعتها في طفولتك؟

.....

.....

.....

.....

.....

دنيا الصديقات

هل تراني أخطأت؟؟ هل أعتذر الآن؟؟ هل أبقى دون صديقة؟؟ و هذا محال ...لن أدع الوقت يضيع وسأمضي في الحال.. فالصداقة أقوى من أن تضيع في جدال. الصداقة أحلى هدية فيها أحلاما ذهبية وفي رسالتي يقرؤون.. بصداقة قوية نتخطى الصعاب سويا فهل تراهم سوف يقبلون ؟؟سوف أحضر ردي... وسأبذل جهدي .... سأريهم أني وفية..... لا أخلف عهدي. آه! كم كنت غبية؟؟ لالا !! كم كنت أنانية؟؟ لا لا!! أعتذر لكم فاقبلوا. لكننا قبلنا.. صداقتنا قوية وعلاقتنا أخوية. محقة .كلنا أبدا مخلصون. نحن بها كالأخوات نمضي في الحياة ... نبني دنيا المحبة... دنيا الصديقات.

الكلمات الجديدة:

محال: imkansız تراهم: acaba تخطى: geçmek

أجبي عن الأسئلة التالية:

ضعي العبارات التالية في جملة من إنشائك:

لن أدع: .....

محال أن : .....

هل تراني؟: .....

تحدثي | اكتبي عن صديقتك المقربة من هي وما صفاتها ولماذا تتفقان وكيف تحافظين على صداقتكما؟

فرسان الأرض

استمعي للأغنية واملئي الفراغات بالكلمات المناسبة:
مهما .....الزمان ، وأبعدتنا .....، يبقى فينا الحنين ، ..... يلف قلوبنا.

ها قد ..... الأوان ، لنلون أحلى الأمنيات،..... للوطن ونزرع فيه الأغنيات

هيا..... معا ،فرسان الأرض ، ففي وحدتنا ..... قوة ، بالخير نصنع غدا ..... الأرض ، لا يبالي بالمصاعب والأخطار

أرضنا، يا ..... في السماء ، يا أمنا ، نادينا وسنلبي النداء
أرضنا، يا جوهرة في السماء نادينا و ..... نلبي النداء.

الكلمات الجديدة:

طال: uzamakالحنين: özlem çeken

آن الأوان: vakti geldi الأمنيات: dilekler فرسان: kahraman

وحدة: birlik لا يبالي: aldırmama- ilgilenmemek

نلبي: vefat etmek- çağrıye karşılık vermek جوهرة:mücevher

أجيبي عن الأسئلة التالية:

1. ضعي الكلمات التالية في جمل من إنشائك: (مهما – المصاعب – جوهرة)

.....
.....
.....
.....

2. ما مفرد الكلمات التالية:
(الأغنيات .....،فرسان.....،
قلوب.....،الأمنيات.....).
3. تحدثي \ اكتبي عن وطنك وحبك له ومكانته في قلبك؟

.....
.....
.....
.....
.....

هل تعلم ماذا فعلت اليوم؟

بابا.. هل تعلم ماذا فعلت اليوم؟ ...ماذا؟..... رتبت غرفتي اليوم . أحسنت ! .....
أصبحت نظيفة وجميلة، ما أحلاها

ماما ؟؟.... عيوني !.... هل تعلمين ماذا فعلت اليوم؟ .....لا !....هل تعلمين ماذا فعلت اليوم؟.... ماذا؟.....قدمت لجدتي الأزهار.. قبلتني وأعطتني بعض الحلوى اللذيذة.

بابا !.... يا روحي .....رأيت جارتنا أم سهيل.....هل ألقيت السلام ؟ .....حملت معها أغراضا ثقيلة..... أحسنت !..... دعت لي بالحياة الطويلة ..... الله يحميك .....ودعت لي برضى الوالدين ودوام العافية .

ماما؟؟ حبيبتي؟ رأيت ابنة خالتي جهينة. هل ألقيت السلام؟.... لعبنا سويا ثم مشينا.. وماذا بعد؟؟ أعرتها أقلاما وألوانا.... ولم؟ ....نفدت من عندها الألوان.. لواجبها المدرسي.

مودا ؟..... نعم!..... رضي الله عنك يا ابنتي..... شكرا..... فلتمش على هذا الطريق ..... إن شاء الله ..... بالخير والتوفيق

مودي؟..... نعم!..... رضي الله عنك يا ابنتي ..... شكرا .....فلتمش على هذا الطريق ..... إن شاء الله ..... بالخير والتوفيق.....رضي الله عنك يا ابنتي .

المفردات:

قدمت: verdim ألقيت السلام: selam söyledi

أعرتها: ödünç vermek -iare نفد:bitti

الأسئلة:

استخرجي فعل أمر؟.....

ما ضد ثقيلة\ طويلة؟.....

استخرجي أداة سؤال وضعيها في جملة من انشائك؟

استخرجي من النص صيغة تعجب؟ .....

استخرجي فعلا ماضيا؟.....

استخرجي ضميرا متصلا؟.....

ضعي الفعل(أعرت) في جملة؟.....

ضعي عبارة (ألقيت السلام) في جملة؟.....

تحدثي \اكتبي عما فعلته اليوم؟

.....

.....

.....

.....